

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTELER İÇİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
YÖNETİM SİSTEMİ**

DOKTORA TEZİ

Serenay ÇALIŞ

**İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı
İş Sağlığı ve Güvenliği Programı**

Aralık, 2020

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTELER İÇİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
YÖNETİM SİSTEMİ**

DOKTORA TEZİ

**Serenay ÇALIŞ
(Y1615.910008)**

**İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı
İş Sağlığı ve Güvenliği Programı**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yeşim Banu BÜYÜKAKINCI

Aralık, 2020

YEMİN METNİ

Doktora tezi olarak sunduğum “Üniversiteler İçin İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetim Sistemi ” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve etik geleneklere aykırı düşecek bir davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla beyan ederim.

Serenay ÇALIŞ

ÖNSÖZ

İnsan sağlığı ve güvenliğinin öneminin anlaşılması ile bütün sektörlerde ve sektörlerde yer alan alt çalışma dallarında çalışanların sağlık ve güvenliklerinin sağlanmasına yönelik önlemler alınmaya başlamıştır. Önlemlerin sistematik ve bütünsel yürütülebilmesi ve amaçlara ulaşmayı sağlayabilmesi için yönetim sistemleri geliştirilmiştir. “Üniversiteler İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi” konulu hazırlanan doktora tezinde amaç üniversitelerdeki iş sağlığı ve güvenliği süreçlerinin her üniversitede ortak şekilde yürütülmesine olanak sağlamak, iş güvenliği uzmanlarının üzerindeki belgelendirme yükünü hafifletmek ve daha hızlı hareket edilmesini sağlamaktır.

Çalışmamda destekleriyle her zaman yanımda olan eşim Çağdaş ÇALIŞ’a, sevgili anneme ve babama, akademik bilgisi ile katkısını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem ŞAHİN’e ve rehberliği ile tezimi sonuçlandırmamda bana her zaman yol gösteren tez danışmanım Doç. Dr. Banu Yeşim BÜYÜKAKINCI’ya teşekkürler ve sevgiler.

Aralık 2020

Serenay ÇALIŞ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xv
ÖZET.....	xvii
ABSTRACT	xix
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI	5
2.1 İSG'nin tanımı, amaçları ve yararları.....	5
2.2 İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili temel kavramlar.....	7
2.3 İş sağlığı ve güvenliği kapsamında yürütülen faaliyetler.....	12
2.4 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi.....	23
2.4.1 İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi tanımı.....	23
2.4.2 İş sağlığı ve güvenliği yönetim sisteminin amaçları.....	24
2.4.3 İş sağlığı ve güvenliği yönetim sisteminin faydaları	25
2.4.4 İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi standartları.....	25
3. ÜNİVERSİTELER İÇİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMİ KURGUSU	29
3.1 Üniversitelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Faaliyetlerini Uygulama Sorunsalı ...	29
3.1.1 Çalışmaya kaynaklık eden araştırma yöntemi	29
3.1.2 Çalışma sonucu elde edilen bulgular	30
3.1.2.1 Yetki belirsizliği.....	30
3.1.2.2 Bütçe yetersizliği.....	31
3.1.2.3 Akademisyen/Uzman iş yükü	31
3.1.2.4 Ücret ödenmemesi.....	31
3.1.2.5 Hukuksal alt yapı eksikliği.....	32
3.1.2.6 Üst yönetimin destek eksikliği.....	32
3.1.2.7 Akademisyenlerin/idari personelin iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerini desteklemeye dirençleri	32
3.1.2.8 Laboratuvarların hukuki statü belirsizliği	33
3.1.2.9 Yabancı uyruklu öğrencilerin ve akademisyenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgilendirilmesi sorunu.....	33
3.1.2.10 Ulaşım sorunu	33
3.1.2.11 Uzman yetersizliği	34
3.1.2.12 Yurtlar ile sosyal tesislerin hukuki sorumluluğu	34
3.1.2.13 Talimatların hazırlanmaması.....	35
3.1.2.14 İş kazası süreç yönetiminin belirlenmemesi	35
3.2 Üniversiteler İçin Gerekli Olan İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Yapısı	35

3.2.1 İş sağlığı ve güvenliği koordinasyon birimi	36
3.2.1.1 Üst kurul yapısı	38
3.2.1.2 Alt kurul yapısı	41
3.2.2 Üniversitelerde iş sağlığı ve güvenliği prosedürü	41
3.2.2.1 İş sağlığı ve güvenliği talimatları	43
3.2.3 İş kazası halinde yapılması gereken işlemler	56
3.2.3.1 Kaza raporlarının hazırlanması	56
3.2.3.2 Kaza bildirim süreci	56
4. ÜNİVERSİTELER İÇİN HAZIR DOKÜMANLAR, ŞABLONLAR VE DİLEKÇELER	59
4.1 Dilekçeler	59
4.1.1 Kurul toplantı duyuru dilekçesi	59
4.1.2 Toplantı duyuru tutanağı	59
4.1.3 Toplantı tutanağı	60
4.1.4 Kurul üyelerine ait iletişim bilgileri	60
4.1.5 Temsilci aday başvuru duyurusu ve atama yazısı	60
4.1.6 Destek elemanı görevlendirme yazısı	61
4.1.7 Tesisat kontrolü talep dilekçesi	61
4.1.8 Acil durum tatbikatı talep dilekçesi	62
4.1.9 Eğitim duyuru yazısı	62
4.2 Formlar ve Taslak Belgeler	62
4.2.1 Acil durumlarla ilgili formlar ve taslak belgeler	62
4.2.1.1 Acil durum ekip listesi örneği	62
4.2.1.2 Acil durum iletişim listesi	63
4.2.1.3 Seyyar yangın söndürme cihazı kontrol formu	63
4.2.1.4 Asılabilir ekip listesi örneği	64
4.2.1.5 İş Kazası Senaryo Örneği	65
4.2.1.6 Yangın Senaryo Örneği	66
4.2.2 Eğitim ile ilgili formlar	67
4.2.2.1 Eğitim tutanağı form örneği	67
4.2.3 İş kazası tutanak formu örneği	67
4.3 Kontrol Listeleri	67
4.3.1 Akademik ve idari personel ofisleri için kontrol listesi	67
4.3.2 Aletli spor salonu için kontrol listesi	68
4.3.3 Aletsiz spor salonu için kontrol listesi	68
4.3.4 Derslikler için kontrol listesi	68
4.3.5 Havuzlu spor salonları için kontrol listesi	69
4.3.6 Güvenlik odaları için kontrol listesi	69
4.3.7 Otoparklar için kontrol listesi	69
4.3.8 Yemekhane için kontrol listesi	70
4.3.9 Laboratuvarlar için kontrol listesi	70
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	71
KAYNAKLAR	75
EKLER	81
ÖZGEÇMİŞ	187

KISALTMALAR

BSI	: British Standards Institution İngiliz Standart Enstitüsü
ISO	: International Organization for Standardization Uluslararası Standardizasyon Örgütü
İK VE MH	: İş Kazası ve Meslek Hastalığı
İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
SSGSS	: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1: Sağlık Gözetimi Yenileme Süreleri.....	14
Çizelge 2.2: Sağlığı Koruyucu ve Sağlığın Bozulmasını Önleyici Yöntemleri	14
Çizelge 2.3: Acil Durum Ekipleri, Sayıları ve Görevleri	16
Çizelge 2.4: Acil Durum Planları Yenileme Süreleri	17
Çizelge 2.5: İş Yeri Tehlike Sınıflarına Göre Periyodik Eğitim Yenileme Süreleri .	19
Çizelge 2.6: Risk Değerlendirme Çalışmalarının Yenilenmesi	20
Çizelge 2.7: Denetim ve Rapor Türleri.....	23
Çizelge 2.8: İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Standartları	26
Çizelge 3.1: İş Güvenliği Uzmanlarına Yöneltilen Sorular	30

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: 5510 Sayılı SSGSG Kanunu'na Göre İş Kazasının Bildirimi	21
Şekil 2.2: 6331 Sayılı İSG Kanunu'na Göre İş Kazasının Bildirimi	21
Şekil 2.3: 5510 Sayılı SSGSG Kanunu'na Göre Meslek Hastalığının Bildirimi	21
Şekil 2.4: 6331 Sayılı İSG Kanunu'na Göre Meslek Hastalığının Bildirimi	22
Şekil 3.1: Üst Kurul Yapı Örneği	40
Şekil 3.2: Alt Kurul Yapı Örneği	41
Şekil 3.3: Üniversitelerde İş Kazası Bildiriminin Sosyal Güvenlik Kurumuna Yapılması Süreci	57
Şekil 4.1: İş Kazası Senaryo Örneği	65
Şekil 4.2: Yangın Senaryo Örneği	66

ÜNİVERSİTELER İÇİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMİ

ÖZET

İş sağlığı ve güvenliği, çalışanların, iş yerinin, üretimin, ziyaretçilerin, paydaşların ve diğer sosyal çevre ile ilgili süreçlerin ve iletişimin sağlıklı ve güvenli yürütülmesi için gereken multidisipliner bir bilim dalıdır. Ancak bu bilim dalı, her iş kolu ve sektörün farklı tehlikeler ve riskler taşıması nedeniyle farklı yöntem ve metotlarla uygulanmaktadır. Bu uygulama için geliştirilen yönetim sistemleri ve rehberlerin amacı, standart bir sistemin geliştirilmesine, sürecin aksamadan yürütülmesine, dokümantasyon için kaybedilen zamanın uygulamaya yönlendirilerek daha güvenli ve sağlıklı çalışma ortamlarının ortaya çıkarılması için iş güvenliği uzmanlarına ve iş yeri hekimlerine yardımcı olmaktır. Aynı zamanda devlet denetimi standart bir prosedüre dayanılarak gerçekleştirildiğinde kontrol mekanizmaları daha etkin çalışacak ve sorunlara en kısa sürede, bilimsel metotlarla ve hukuksal yükümlülükleri göz ardı etmeden müdahale edebilme yeteneği faaliyetlere kazandırılacaktır.

Yürütülen tez çalışması, Türkiye’de faaliyette bulunan üniversiteler için iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin dokümente kısmından dolayı maruz kalınan zaman kaybının azaltılması, aşırı iş yükü yoğunluğunun ortadan kaldırılması, evrak işleri ile kaybedilen zamanın uygulamaya yönlendirilmesi kısacası iş güvenliği uzmanları ve iş yeri hekiminin yükünü hafifletmesi ve etkin kontrol mekanizmasının sağlanmasına yardımcı olunması için hazırlanmıştır. Çalışmanın sonlandırılması için öncelikle üniversitelerde iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerini sürdüren iş güvenliği uzmanları ile görüşülmüştür. Yapılandırılmış Görüşme Tekniği ile gerçekleştirilen araştırmada katılımcılara sorular yöneltilmiş ve kişilerden cevaplar alınmıştır. Cevaplar derlenerek üniversitelerdeki sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonraki aşamada ise sorunların ortadan kaldırılabilmesine yönelik öneriler sunulmuştur. Sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin sunulabilmesi için hem yurt içi hem de yurt dışı kaynak taraması yapılmıştır. Bunun yanında ülkemizde ve yurt dışında faaliyette bulunan üniversitelerin durumu incelenmiş ve buna uygun olarak çalışma sonuçlandırılmıştır. Sorunlara getirilen önerilerden biri üniversiteler için iş sağlığı ve güvenliği koordinasyon merkezinin oluşturulması olmuştur. Koordinasyon biriminin yapısının nasıl olması ve hangi üyelerin bulunması gerektiği konusuna değinilmiştir. Koordinasyon biriminde görev yapacak üyelerin dokümente yüklerinin azaltılması için ise üniversitelerde standart ve takip edilebilir bir iş sağlığı ve güvenliği sisteminin sağlanabilmesi adına doküman, şablon ve dilekçeler oluşturulmuştur. Bu belgelere ek olarak üniversite içinde bulunan riskli alanlar için bazı kurallar da belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: *İş sağlığı ve güvenliği, Yönetim sistemi, Üniversite*

OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY MANAGEMENT SYSTEM FOR UNIVERSITIES

ABSTRACT

Occupational health and safety is a multidisciplinary science that is required in order to conduct processes related to employees, workplace, production, stakeholders, and other social environments, and communication in a healthy and safe manner. However, this discipline has to be practiced with different methods and techniques due to different dangers and risks imposed by every branch of activity and sector. The management system and guides developed for the practice help occupational safety specialists and workplace physicians to develop a standard system, to ensure that the process is conducted smoothly, and to create safer and healthier working environments by directing the lost time for documentation to the practice. Moreover, when state supervision is performed based on a standard procedure, control mechanisms will function more efficiently, and the ability to respond to problems as soon as possible, using scientific methods and without overlooking legal obligations, will be incorporated into activities.

The ongoing thesis study was prepared, for universities in Turkey, in order to reduce the lost time for the documentation of occupational health and safety activities, to eliminate the heavy workload, to direct the lost time for paperwork to practice, in short, to relieve the burden of occupational safety specialists and workplace physicians to some extent, and to provide an efficient control mechanism. First of all, occupational safety specialists working in universities were interviewed for the completion of the study. In the study conducted using the Structured Interview Technique, participants were asked some questions and they provided answers to them. These answers were compiled and problems in universities were identified accordingly. In the next phase, suggestions were made in order to eliminate these problems. To identify problems and find solutions both domestic and international resources were analyzed in order to establish these guidelines, the current state in universities in Turkey and abroad was investigated, and the study was completed accordingly. One of the suggestions was the establishment of an occupational health and safety coordination center for universities. How the structure of the coordination unit should be and which members should be included were also mentioned. Rules and guidelines were established in order to provide a standard and controllable occupational health and safety system in universities in terms of relieving the burden of paperwork in members that would be included in the coordination unit. In addition, the document information required by the occupational health and safety legislation from professionals has been added to the guides prepared as a minimum. In addition to these documents, some rules are determined for the risky areas within the university.

Key words: *Occupational health and safety, Management system, University*

1. GİRİŞ

Çalışanların güvenli ortamda, zarar görmeden ve herhangi bir nedenle iş yerinden kaynaklı sağlık sorunu yaşamadan çalışmaları onların hem anayasal hem de yasalarla koruma altına alınan hakları içinde yer almaktadır. Elbette işverenlerin yatırımlarını kara dönüştürmeleri en doğal haklarıdır ancak bunu yaparken çalışanların da onurlu ve düzgün çalışma koşullarına ve şartlarına sahip olmaları gerektiği unutulmamalıdır. Bu nedenle insan olarak çalışanın öneminin anlaşılması, çalışanı koruyacak uygulamaları da getirmiştir.

Bu uygulamalar iş sağlığı ve güvenliği (İSG) kapsamında hem uluslararası platformda ortak bir sistemin oluşturulması çalışmalarını içermekte hem de ülkelerin kendi iç dinamiklerine uygun olarak faaliyetlerinin devamlılığını desteklemektedir. Birçok teknik, hukuki ve pratik çalışmaların belirlendiği bu uygulamalar zaman ilerledikçe daha sistematik bir hale dönüştürülmeye çalışılmaktadır. Çünkü faaliyetlerin sistemli olması hata yapma durumunu ortadan kaldıracak, hangi işlerin nasıl yürütüleceği ile ilgili net bir uygulama adımı oluşturulmasını sağlayacak, görevler belirlenecek ve en önemlisi sistemi müdür ya da yönetici gibi tek bir kişinin sorumluluğuna bırakmadan bütün çalışanlar tarafından sistemin benimsenmesine yardımcı olacaktır.

Sistemli çalışmalar ile ilgili uluslararası arenada bilinen ilk adımı atan kuruluş İngiliz Standartlar Enstitüsüdür (BSI- British Standards Institution). BSI, 1901’de Mühendislik Standartları Komitesi adı ile kurulmuş ve 1931 yılında ise bugünkü adını almıştır. Enstitü, kâr amacıyla hizmet vermemekte, ürün belgelendirme, standartlaştırma, eğitim verme ve danışmanlık yapma, sistem değerlendirme alanlarında uluslararası hizmetler sunmaktadır (ISO, 2019). Ayrıca enstitü, bilinen ilk İSG sistemini de yayınlayarak bu alanda ilk adımı atmıştır. BS 8800 standart numarası ile 2004 yılında uygulanmaya başlanan standart, rehber niteliği taşımakta ve herhangi bir sertifikalandırma ya da belgelendirmeyi desteklememektedir (BSI, 2019). Daha sonra yapılan revizyonlar ile OHSAS

18001 İSG Yönetim Sistemi ortaya çıkarılmış ve 1999 yılında kullanılmaya başlanmıştır.

Uluslararası platformda bilinen diğer bir standart kuruluşu da Uluslararası Standardizasyon Örgütü'dür (ISO-International Organization for Standardization). Örgüt, 1947 kurulmuş ve dünyanın gönüllü standart geliştiricisi olarak çalışmaya devam etmektedir (ISO, 2019). Organizasyon öncelikle doğrudan İSG ile ilgili standartlar geliştirmese de zamanla İSG'yi destekleyecek kalite sistemleri oluşturmuş ve İSG faaliyetlerini de düzenleyecek standart üretmiştir. Bu standart ISO 45001 numarası ile uygulanmakta ve dünyadaki ilk uluslararası İSG standardını temsil etmektedir (BSI, 2019).

Uluslararası Standardizasyon Örgütü dışında yine uluslararası hukuki bir sistem oluşturan yapı da Avrupa Birliği olmuştur. Avrupa Birliği direktifler ve sözleşmeler yoluyla hem doğrudan İSG faaliyetlerini düzenlemiş hem de çalışma hayatının kurallarının belirlenmesinde etkin rol oynamıştır. Ancak ISO, bir belgelendirme kuruluşu iken Avrupa birliği direktifleri ve sözleşmeleri sadece yol gösterici rehberlerdir.

Bütün dünyayı kapsayacak uygulamaların yapılması ve yayılması ile dünya ülkeleri konunun önemini anlamaya başlamış ve standartlar yavaş yavaş ülkelerin iç çalışma süreçlerinde yerini almıştır. Ancak standartlar genel bir uygulama adımı sağlayarak İSG faaliyetlerini standartlaştırırsa da her iş kolu, iş yeri birbirinden farklı tehlikeler ve bunlara bağlı riskler taşıdığı için daha özel uygulamalara da ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle standartların sağladığı genel sistem yürütüm kolaylığı ile özel bir iş yürütüm sürecinin ihtiyaç duyulduğu alanlarda bu iki sistem birbiri ile uyumlaştırılarak tam koruma sağlayabilecek şekilde bütünleştirilmelidir.

Yapılan tez çalışmasında amaç, uluslararası standartlara uygun olarak üniversitelerde İSG çalışmalarını sistemleştirmek, belge kolaylığı sağlamak, görev tanımlarını belirlemek ve İSG faaliyetlerinin yürütülmesindeki engelleri tespit ederek üniversitelere rehber niteliğinde bir yönetim sistemi hazırlamaktır.

Tez çalışmasının amacının gerçekleştirilmesine yönelik olarak birinci kısımda giriş başlığı ile genel bilgiler verilmiştir. 2. kısımda İSG ile ilgili literatür taraması ve temel başlıklar, İSG'nin amacının ve öneminin ortaya çıkarılması

için açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca Türkiye hukuk sisteminde belirtilen İSG faaliyetlerinin neler olduğuna değinilmiş ve bu faaliyetler ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bu kısımda son olarak İSG yönetim sistemi ile ilgili temel tanımlar yapılmış ve yönetim sistemlerinin önemine değinilmiştir.

nc kısımda niversiteler için bir İSG yönetim sistemi kurgulanmıştır. Bu bölüm altında üniversitelerde çalışan iş güvenliği uzmanları ile görüşme yapılmış ve niversitelerde İSG faaliyetlerinin yürütülmesinde ortaya çıkan sorunlar tespit edilmiştir. Sorunların tespit edilmesiyle bunların zmne yönelik öneriler getirilmiştir. Yine aynı bölüm altında üniversitelerin ihtiyaç duyduğu İSG yönetim sistemini yürütecek bir organizasyon şeması belirlenmiş ve niversitelerin İSG yönetim sistemi ile ilgili üniversitelerden beklenen bir içeriğe sahip vizyon ve misyon başlıkları oluşturulmuştur. Bu kısım altında son olarak her bir çalışma sahası için kuralları içeren talimatlar ayrı olarak belirlenmiş ve iş kazası halinde yapılacaklar belirtilmiştir.

Çalışmanın son kısmını oluşturan dördüncü kısım ise üniversitelerde yürütülmesi gereken bütün İSG faaliyet belgelerinin, dilekçelerinin, formlarının ve kontrol listelerinin hazırlandığı bölümdür. Bu bölüm altında iş yerlerinde tutulması gereken raporlar, değerlendirilmesi gereken tehlikelere ait dokümanlar oluşturulmuş ve niversitelerde İSG faaliyetlerinin yürütülmesinde ihtiyaç duyulan belgeler hazırlanmıştır.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

2.1 İSG'nin tanımı, amaçları ve yararları

İSG kavramı sadece genel bir tanımı içermemekte disiplinler arası hukuki, teknik ve sağlık uygulamalarını da anlamında bulundurmaktadır. Özellikle son yıllarda kullanılmaya başlanan güvenlik kültürü yaratılmasında İSG faaliyetlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Küreselleşmiş ekonomik eğilimler nedeniyle, iş yerinde güvenlik konusu o kadar önem kazanmıştır ki, iş yeri koşullarının ve hizmetlerinin iyileştirilmesine ve düzenlenmesine yardımcı olmak için uluslararası standardizasyon örgütü tarafından uluslararası sözleşmeler ortaya çıkarılmıştır (Tawiah vd., 2016). Baraftabi vd. (2017), organizasyonlarda güvenlik yönetiminin davranışsal ve kültürel yönlerinin öneminin büyük ölçüde arttığını ve bir organizasyonun zihinsel modeli ve paylaşılan değerleri olan güvenlik kültürünü güçlendirmek ve artırmak, daha güvenli davranışlar oluşturmak için ise İSG kullanılması gerektiğini vurgulamıştır.

“İSG, genel olarak, çevredeki topluluklar ve genel çevre üzerindeki olası etkileri hesaba katarak, çalışanların sağlığını ve refahını olumsuz yönde etkileyebilecek, işyerinde veya işyerinden kaynaklanan tehlikelerin tahmin edilmesi, tanınması, değerlendirilmesi ve kontrol edilmesi bilimi" olarak tanımlanır (Alli, 2008; Sembe ve Ayuo, 2017). Tanımdan da anlaşılacağı gibi İSG, sadece çalışan sağlık ve güvenliğini değil bununla beraber çalışanın bulunduğu iş yeri, iş yerinin bulunduğu çevreyi de dikkate almaktadır. Bunun nedeni ise en ufak bir hatanın sonucunda bile meydana gelebilecek etkinin sadece çalışan ya da iş yeri üzerindeki etkiyle sınırlı kalmaması, etkinin çevreye ve topluma da yayılması ihtimalidir. Yılmaz (2011) ve Baloğlu (2013)'e göre İSG, “Çalışanların iş yerlerinde işin yürütümü nedeniyle oluşabilecek çeşitli tehlikelerden korunması, iş yeri içi ve dışındaki çalışma koşullarının iyileştirilerek refahın artırılması amacıyla yapılan sistemli çalışmalardır.”

Örneğin, bir benzin istasyonunda gaz kaçağı nedeniyle meydana gelecek iş kazasında benzin istasyonunda bulunan çalışanın zarar görmesinin yanında iş yerindeki patlama nedeniyle iş yeri büyük ölçüde zarar görecektir hatta yok olabilecektir. Ayrıca patlamanın etkisiyle meydana gelebilecek yangında çevrede bulunan insanlar, diğer canlılar ve doğa zarar görebilecektir. Hatta gaz kaçağı nedeniyle gazın yerleşim yerine yayılması ve kişileri zehirlemesi de muhtemeldir. Bu kaza yaşanmadan önce sadece düzenli olarak benzin istasyonunda gaz kaçağı ölçümü yapılsaydı en kısa sürede müdahale edilmesi sağlanabilecek ve kurguladığımız risklerin hiçbiri ortaya çıkmayacaktı.

Örnek en basit şekliyle İSG'nin önemini ifade etmektedir. Buradan yola çıkarak İSG'nin amacının sadece çalışanı korumak olmadığı anlaşılmaktadır. Çalışanı korumak dışında İSG'nin diğer amaçları ise aşağıdaki gibi sıralanabilir (Altınel, 2011; Akpınar, 2018; Yiğit, 2010; Selek, 2016):

1. İş kazaların bilimsel yol ile analiz edilmesi,
2. İş Kazası ve meslek hastalığının (ik ve mh) tespit edilmesi ve önlenmesi,
3. İk ve mh'nin ortadan kaldırılması,
4. İş kazası olmadan önlem alınmasının sağlanabilmesi (reaktif olma),
5. Yapılan iş ile o işi yapan çalışanın birbirine uyumlu olmasının sağlanması,
6. İk ve mh sonrası meydana gelecek maddi ve manevi kayıpların önlenmesi,
7. Üretim güvenliğinin sağlanması,
8. İşletme güvenliğinin sağlanması,
8. Çalışanların kendilerini iyi hissettikleri ortamlarda çalışmasını sağlamak.

Yukarıdaki amaçlar işletmelerin genel amaçları olup bu amaçların gerçekleşmesi ile de işletmelerin özel amaçlarını gerçekleştirme fırsatları da artmaktadır. Bu nedenle İSG faaliyetlerinin önemini de aşağıdaki gibi belirtmek doğru olacaktır (Akar Şahingöz, 2015; Akpınar, 2017):

1. Tehlikelerin tespit edilmesi ve sonrasında oluşabilecek risklerin önlenmesi ile zarar verecek ortamlar ortadan kaldırılır.
2. Mevzuata uygun önlemlerin alınması çalışanları beden ve ruhen sağlıklı kılacaktır.

3. İş yerinde var olan iş güvenliği kurallarına uyulması ile güvenli bir çalışma ortamı sağlanacaktır.
4. İş güvenliği sadece teknik ve sağlık alanlarında koruma değil bunun dışında çalışanın çevresindeki koşullarda da güvenlik sağlar.
5. İSG sadece alt kademe çalışanların değil bütün çalışanların yaşama hakkına istinaden uygulanan bilimsel faaliyetleri kapsar.

2.2 İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili temel kavramlar

İSG alanının önemi ve gerekliliği herkes tarafından bilinmektedir. Çünkü İSG faaliyetlerindeki ihmaller işletmelere, ülkeye kişilere önemli bir kayıp olarak geri dönmektedir (Oğuz, 2011). Ancak İSG faaliyetleri birkaç cümle ile anlatılamayacak kadar farklı disiplin alanlarını içeren, sistemli çalışmayı gerektiren, tek bir kişinin inisiyatifinde yürütülemeyecek bir yapıya da sahiptir. Bu nedenle İSG alanına gündelik dil kullanımından ziyade teknik olarak bakmak daha doğrudur. Teknik olarak ise aşağıda tanımları verilen kavramların bilinmesi oldukça önemlidir.

Tehlike ve risk: 2012 yılında yürürlüğe giren ve Türkiye'nin ilk İSG kanunu olma özelliği taşıyan 6331 sayılı İSG Kanunu tehlike ve risk kavramlarının tanımını yapmıştır. Yapılan tanımlamada “tehlike, iş yerinde bulunan ya da iş yeri dışından gelebilecek, çalışanı ya da iş yerini etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyeli” (6331 sayılı İSG Kanunu, 3. madde, 2012) olarak ifade edilmiştir. Bilimsel kaynaklar incelendiğinde de aynı anlamı taşıyan ancak farklı şekillerde ifade edilen tehlike tanımları da bulunmaktadır.

Tehlike kavramını daha iyi anlamamıza yarayacak diğer bir kavram ve aslında tehlike ile ayrılmaz bir ikili olan risk kavramıdır. Risk ise, tehlikeden meydana gelebilecek kayıp, yaralanma veya bunlardan farklı zararlı sonuç meydana gelme ihtimalidir (6331 sayılı İSG Kanunu, 3. madde, 2012). İki tanımdan da anlaşılacağı gibi tehlike bize zarar verebilecek her şey iken risk de zarar gördükten sonra karşılaşacağımız bedensel ve ruhsal kayıplarımızdır.

İK VE MH: İSG'nin öneminin anlaşılmasında maalesef literatürde yerini alan iki kavram İK ve MH kavramlarıdır. Bu kavramlar iş yerinde yaşanan bir iş kazası ya da iş yerinden kaynaklı meydana gelen hastalıkları ifade etmektedir.

Türkiye’de ik ve mh iki farklı hukuki metinde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan ilki olan iş kazası, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SSGSS) Kanunu 13. maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir:

İş kazası;

- 1) Sigortalının ne iş yaparsa yapsın iş yerinde bulunduğu sırada,
- 2) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,
- 3) Sigortalı olarak istihdam edilen kişinin görevli olarak iş yeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işinin dışında geçirilen zamanlarda,
- 4) Emziren sigortalının süt iznini kullandığı zamanlarda,
- 5) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen engelli hâle getiren olaydır.

5510 sayılı kanun tanımı, iş kazalarının hukuken incelenmesinde, hangi kazaların iş kazası sayılabileceğinin belirlenmesinde, bir kazaya iş kazası denebilmesi için o kazanın hangi unsurları barındırması gerektiğinin ortaya çıkarılmasında rehberlik eden Türkiye İSG ile ilgili mevzuattaki en ayrıntılı tanımdır.

Bu tanıma göre iş kazası olarak nitelenebilecek kazalarda kazayı geçiren kişinin sigortalı bir çalışan olması şarttır. Zaten sigortalı olmayan bir kişi, bir iş yerinde çalışıyor olsa bile tanımdan da anlaşılacağı gibi hukuken koruma altında olması mümkün değildir. Tanım incelendiğinde ise öne çıkan diğer bir durumun iş kazasının ya doğrudan iş ile ilgili olması ya da iş ile ilgili olmasa bile 5510 sayılı kanunun 13. maddesinde belirtilen durumlar neticesinde ya da belirtilen şekilde meydana gelmesidir. Tanımın son kısmı ise yaşanan iş kazası sonrasında kişide bedensel ya da psikolojik bir yaralanmanın oluşması gerektiğini vurgulamaktadır. Kısacası 5510 sayılı kanun, bir kazanın incelenmesinde, belirtilen 3 unsurun o kazada olup olmadığını bize gösterir ve bu şekilde kazanın iş kazası olduğuna karar verilir.

Bu tanım dışında Türkiye mevzuatında yer alan diğer bir iş kazası tanımı yine 6331 sayılı İSG Kanunu’ndadır. Kanuna göre iş kazası; “iş yerinde veya işin

sürdürülmesi sebebiyle ortaya çıkan, ölümle sonuçlanabilen veya vücut bütünlüğünü bozan, kişiyi ruhen ya da bedenengelli hâle getiren olaydır” (6331 sayılı İSG Kanunu, Madde 3, 2012). 6331 sayılı İSG kanununda iş kazası tanımı daha dar kapsamlı olup sadece genel bir ifadeyi barındırmaktadır. Aslında burada yapılan tanım daha çok bilimsel bir tanım özelliği taşıırken, 5510 sayılı kanunda yapılan iş kazası tanımı hukuki bir tanım özelliği taşımaktadır.

İş kazası dışında İSG kurallarına uyulmaması neticesinde çalışanların sağlıklarında da olumsuz birtakım durumların ortaya çıktığı bilinmektedir. Bu nedenle Türkiye mevzuatında çalışanların sağlığının iş yerinden ya da işten kaynaklı bozulmasını ifade eden meslek hastalığı kavramı kullanılmaktadır. Meslek hastalığı da iş kazası gibi hem 5510 hem de 6331 sayılı kanunlarda tanımlanmıştır. 5510 sayılı SSGSS Kanunu 14. maddesi meslek hastalığını, “Sigortalının çalıştığı ya da yürüttüğü işin niteliği nedeniyle yinelenen bir sebeple ya da işin yürütüm şartları sebebiyle uğradığı geçici ya da kalıcı hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik halleri” olarak tanımlamıştır. Diğer hukuki tanım ise 6331 sayılı İSG Kanunu 3. maddesinde yer almaktadır. İlgili maddeye göre meslek hastalığı, meslek ile ilgili risklere maruz kalma sonucu ortaya çıkan hastalık olarak belirtilmiştir.

Mevzuatta yer alan tanımlar meslek hastalığının nedeninin iş yerinden ya da işin yapılması şeklinden kaynaklanması gerektiğini belirtmiştir. İş kazasında olduğu gibi herhangi bir hastalığın meslek hastalığı olarak kabul edilebilmesi için o kişinin sigortalı bir çalışan olması şartı vardır. Son olarak ise, hastalık kişinin bedensel ya da ruhsal zarar görmesini ifade eder.

Maruz kişi ve maruziyet süresi: İSG açısından diğer önemli kavram maruz kişidir. Türkiye mevzuatında yer alan tanıma göre maruz kişi; “Tümüyle ya da kısmen tehlikeli alanda bulunan kişidir” (İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği, Madde 4, 2013). Bu kavramın önemli olmasının nedeni ise, İSG önlemleri alınmadığında iş kazası ile karşılaşabilecek ya da meslek hastalığına yakalanabilecek kişiyi ifade etmesidir. Maruz kalma süresi ise zararlı faktöre maruz kalma sürecinin başlamasıyla hastalık emarelerinin ortaya çıkması arasında geçen en az süredir (ÇASGEM, 2013). Maruziyet süresi meslek hastalıkları açısından önem taşımaktadır. Çünkü çalışanda meslek hastalığının ortaya çıkması demek ona zarar verecek etkene

yeterli sürede maruz kalmış olması gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle İSG faaliyetlerinde mevzuatta belirtilen maruziyet sürelerine uyulması sağlanarak hastalıkların ortaya çıkması engellenmeye çalışılmaktadır.

Risk değerlendirme tanımı ve basamakları: Riskin tehlikeden kaynaklandığını ve çalışana bir kazanın zarar verme potansiyeli olduğunu belirtmiştik. Risk değerlendirme, ortaya çıkabilecek risklerin tespit edilmesi ve o riskler hakkında bazı düzenlemelerin yapılmasını içermektedir. Türkiye mevzuatında yer alan İSG Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği 4 maddesi risk değerlendirme tanımı yapmaktadır. Tanıma göre risk değerlendirme “İş yerinde bulunan veya iş yeri dışından gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, belirlenen tehlikelerin risk oluşturmaya yol açan faktörler ile tehlikelerden doğabilecek risklerin analizinin yapılarak derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerine karar verilmesi amacıyla yürütülmesi zorunlu olan çalışmalardır.” Tanımdan da anlaşıldığı gibi risklerin belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması faaliyetlerinin yapılması zorunludur. Yine aynı yönetmelikte bu faaliyetlerin hangi sırayla yapılması gerektiği de belirtilmiştir. Risk değerlendirme aşamaları şu şekilde olmalıdır (İSG Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, Madde 7, 2012):

1. Tehlikeleri belirleme,
2. Riskleri tanımlama ve analiz etme,
3. Risk kontrol önlemlerine karar verme,
4. Belgelendirme,
5. Çalışmaların güncellenmesi ve gerektiğinde yenileme.

Kabul edilebilir risk seviyesi: İSG mevzuatı, tehlikelerden kaynaklanabilecek riskleri belirleme ve ortadan kaldırmaya yönelik faaliyetleri desteklemekte ve bu konuda rehberlik etmektedir. Ancak her zaman, her alanda ve her konuda en üst seviyede önlem alınmış olsa bile kaza yaşanabilir ya da riskleri tamamen önleyebilmek mümkün olmayabilir. Bu nedenle İSG faaliyetlerinden sorumlu kişilerin de hukuki güvenliklerini sağlayabilmek adına Türkiye mevzuatında kabul edilebilir risk seviyesi kavramının olduğunu görüyoruz. Tanıma göre kabul edilebilir risk seviyesi “Yasal sorumluluklara ve iş yerinin önleme politikasına uygun, kayıp veya yaralanma oluşturmayacak risk seviyesidir” (İSG Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, Madde 7, 2012).

İşçi /Sigortalı/ Çalışan: İş yerlerinde çalışmaların yürütülebilmesi için kişilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kişiler Türkiye mevzuatında yer alan kanun kapsamına göre farklı isimlerle ifade edilmiştir. Bu ifadelerden ilki iş mevzuatında ortaya çıkmaktadır. 4857 sayılı İş Kanunu 2. maddesi işçi kavramını kullanarak bir tanımlama yapmıştır. Bu kanuna göre işçi, “Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişidir (4857 sayılı İş Kanunu Madde 2, 2003).” Diğer bir tanım emeklerini arz edenlerin sigortalılık durumlarının düzenlendiği kanun olan 5510 sayılı SSGSS Kanunu’nda karşımıza çıkmaktadır. Bu kanuna göre emeğini arz edenler şöyle ifade edilmiştir: “Sigortalı: Kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişidir (5510 sayılı SSGSS Kanunu, Madde 3, 2006).” Başka bir tanımlama, 6331 sayılı İSG Kanunu’nda bulunmaktadır. Kanuna göre emeğini arz edenler çalışan olarak isimlendirilmiş ve şöyle belirtilmiştir: “Çalışan: Kendi özel kanunlarındaki statülerine bakılmaksızın kamu veya özel işyerlerinde istihdam edilen gerçek kişidir (6331 sayılı İSG Kanunu, Madde 3, 2012).” 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda da işçi kavramının kullanılması tercih edilmiştir (Türk Borçlar Kanunu (Kanun No. 6098, 2011, Madde 393, 144, 395, 396, 398, 399 vd.)

Tanımlardan anlaşıldığı gibi her kanun, kendi özüne uygun olarak emeğini arz eden kişiye isim vermiştir. Ancak 6331 sayılı İSG Kanunu’nda çalışan ifadesinin kullanılması, kanunun herhangi bir sektör ayrımı yapmadan emeğini arz eden herkesi kapsamına almasından kaynaklanmaktadır (Sümer, 2017).

İşveren: Emeğini arz eden kişiler için farklı tanımlamalar bulunmakla beraber işveren açısından böyle bir farklılık söz konusu değildir. Hem 6331 sayılı İSG Kanunu hem de 4857 sayılı İş Kanunu işvereni benzer şekilde tanımlamıştır. Bu tanımlara göre “İşveren, çalışan istihdam eden gerçek veya tüzel kişi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlarıdır (6331 sayılı İSG Kanunu, Madde 3, 2012; 4857 sayılı İş Kanunu, Madde 2, 2003).”

İSG açısından işveren, faaliyetlerin yürütülmesinde asli olarak sorumlu kişi belirlenmiştir. Bu nedenle bütün faaliyetlerin yürütümünde, kontrol ve denetiminde, yaşanan iş kazalarında işverenin yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği ilk olarak kontrol edilmektedir.

İş yeri: İş yeri kavramı ilk duyulduğunda hemen ürünlerin ortaya çıkarıldı ya da üretimin yapıldığı yer akla gelmektedir. Ancak Türkiye mevzuatında yer alan tanımlar, akla gelen tanımın çok daha ötesindedir, ki bu durum İSG açısından da çok önemli ve doğru bir tanımdır. İş yeri tanımına farklı kanunlarda rastlanmaktadır ancak kanunların hepsi benzer bir tanım yapmıştır. Yapılan tanımlamalara göre “iş yeri, işveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddî olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birimdir. İşverenin iş yerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (iş yerine bağlı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve meslekî eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar” da iş yerinden sayılır (5510 Sayılı SSGSS Kanunu, Madde 11, 2008; 4857 sayılı İş Kanunu, Madde 2, 2003). “İş yeri, işyerine bağlı yerler, eklentiler ve araçlar ile oluşturulan iş organizasyonu kapsamında bir bütündür (4857 sayılı İş Kanunu, Madde 2, 2003).”

İSG açısından bu geniş iş yeri tanımı, iş kazalarının yaşandığı yer ile ilgili önem taşımaktadır. Nitekim iş kazaları sadece iş yerinde üretim yapılırken yaşanmamakta, farklı çalışma şekilleri ve sigortalı olmaktan kaynaklanan kanunların tanıdığı bazı hakları kullanırken de yaşanabilir olduğundan önemlidir.

2.3 İş sağlığı ve güvenliği kapsamında yürütülen faaliyetler

İK ve MH’nın ortadan kaldırılması ya da en azından azaltılması için birtakım çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar mevzuat tarafından belirlenmiş ihtiyaçlar doğrultusunda yürütülmekte olup temel adımları ve çalışma yöntemlerini gösteren süreci kapsamaktadır. Ancak mevzuat dışında, mevzuatta belirtilen amaçların gerçekleştirilebilmesi için uygulamada çok daha ayrıntılı ve global faaliyetler bulunmaktadır. Temel olarak İSG ile ilgili Türkiye’de yürütülen faaliyetleri aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

Sağlık kontrolleri: Mevzuat gereği işverenin yürütmek zorunda olduğu faaliyetlerden biri çalışanların sağlık gözetimlerinin yapılmasıdır. Sağlık gözetimi, sadece bir hekim tarafından yapılan muayeneyi değil ayrıca sağlığın sürdürülmesi için eğitimleri ve periyodik kontrolleri de kapsamına almaktadır.

Literatürde yapılan bir tanımda “Sağlık gözetimi, çalışanların sağlığını korunması ve geliştirilmesi amacıyla mesleki etkilenmeleri önlemeye yönelik yapılan tıbbi muayene, inceleme ve eğitimlerdir (Sümer, 2017)” ifadesi bulunmaktadır.

Başka bir tanımda ise yine sağlık gözetiminin sadece muayene ile sınırlı kalmadığını, ayrıca sağlık kontrolleri ile ilgili sürecin kayıt altına alınması, sonuçların incelenmesi, ayrıca birincil, ikincil ve üçüncül sağlık hizmetlerini içeren bir kavram olduğu da belirtilmiştir (Çalışma Yaşamında Sağlık Gözetimi Rehberi, 2015).

Kişilerin hem sağlıklı olarak işe başlamaları hem de işlerinden dolayı sağlıklarını kaybetmemeleri İSG açısından önemli bir konudur. Bu nedenle 6331 sayılı İSG Kanunu’nda sağlık gözetimi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Öncelikle sağlık gözetimi, kişilerin sağlıklarının çalışacakları iş yerine uygun olup olmadığının tespit edilmesi yönünde olmalıdır. Çünkü çalışanlar işe girerken sağlıklı olsalar bile bazı etkenlerden dolayı zamanla sağlıklarında bir düzensizlik ortaya çıkabilir. Bu nedenle mevzuat, sadece işe girerken yapılan sağlık gözetiminin yeterli olmadığını da kabul ederek bazı durumlarda yenilenmesi gerektiğini de belirtmiştir (İSG Kanunu, Madde 15, 2012). Sağlık muayenelerinin yapılması ve yenilenmesi (Çizelge 2.1) ile ilgili mevzuatta aşağıdaki bilgiler yer almaktadır (İSG Kanunu, Madde 15, 2012):

Çalışanlar,

- 1) İşe başlamak için,
- 2) İş değiştirdikleri zaman,
- 3) İK ve MH veya sağlık nedeniyle yinelenen işten uzaklaşmalarından sonra işe dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde,
- 4) İşin devamı boyunca, çalışanın ve işin niteliği ile iş yerinin tehlike sınıfına göre belirlenen düzenli aralıklarla, sağlık gözetimine tabi tutulmalıdır.

Çizelge 2.1: Sağlık Gözetimi Yenileme Süreleri

Sağlık gözetimi yenileme süreleri	
Az tehlikeli sınıf	En geç 5 yılda 1 defa
Tehlikeli sınıf	En geç 3 yılda 1 defa
Çok tehlikeli sınıf	En geç yılda 1 defa
Özel politika gerektiren gruplar için	En geç 6 ayda 1 defa

Kaynak: İş Yeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik, Madde 9, 2012.

Yukarıdaki süreler en uzun süreler olup iş yeri hekiminin ya da çalışanın isteği üzerine kısaltılarak da uygulanabilir. Periyodik sağlık muayeneleri, bazen bir hastalığın erken tanısında bize yardımcı olmakta bazen de koruyucu önlemlere ihtiyaç duyulup duyulmadığını ortaya çıkarmaktadır. Mevzuatta bu çalışmalar ile ilgili 3 farklı sağlık kontrolü tipi öngörülmüştür. Korunma sistemleri Çizelge 2.2’de belirtildiği gibidir:

Çizelge 2.2: Sağlığı Koruyucu ve Sağlığın Bozulmasını Önleyici Yöntemleri

Birincil Koruma (Primer koruma)	İkincil Koruma (Seconder koruma)	Üçüncül Koruma (Tersiyer koruma)
Herhangi bir sağlık problemi olmadan yapılan çalışmaları içermektedir. Örneğin, risk analizi, işe giriş muayenesi.	Herhangi bir sağlık sorununun başlamasının tespit edilmesiyle yapılacak çalışmaları içermektedir. Bu başlık altında en önemli kavram erken tanıdır. Bu yüzden periyodik sağlık kontrolleri ikincil koruma yöntemi içindedir.	Sağlık sorunlarının ortaya çıkması ve gerekli tedavilerin yapılmasından sonra kişilerin tekrar sosyal hayata alıştırılmaları için yapılacak çalışmalardır. Rehabilitasyon kavramı ile açıklanmaktadır.

Kaynak: Evren, 2016: 246

Acil durum, acil durum ekipleri ve planları: Acil, kelime olarak “Hemen yapılması gereken (Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük)” olarak ifade edilir. Bu kavramdan türemiş ve İSG açısından önem taşıyan kavram ise acil durumdur. Acil durum kavramı, İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik içerisinde düzenlenmiştir. Düzenlemeye göre acil durum, “iş yerinin bütününde ya da bir kısmında ortaya çıkabilecek patlama, yangın, doğal afet, tehlikeli kimyasal maddelerden meydana gelecek yayılım gibi acil

müdahale, ilk yardım, mücadele ya da tahliye gerektiren olaylar şeklinde tanımlanmıştır (İş Yerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik, Madde 4, 2013).”

Mevzuattaki başka bir tanım da Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik içinde geçmektedir. Bu yönetmelik hükmüne göre; “Acil durum, toplumun tamamının veya belli kesimlerinin normal hayat ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahaleyi gerektiren olayları ve bu olayların oluşturduğu kriz halidir (Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, Madde 4, 2007).”

Acil durumlar toplumlar için bir felaket unsuru olduğu gibi iş yerleri için de çok önemli bir husustur. İş sağlığı ve güvenliği, sadece çalışanların işlerini yürütürken zarar görmemeleri ile ilgilenmemekte, daha da ötesinde acil durumları, çevresel etkileri, iklim koşullarını, coğrafi konumu da dikkate almaktadır.

Hangi durumların acil durum olarak kabul edilmesi gerektiği ile ilgili yine İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin acil durum planının hazırlanması başlığı altında yer almaktadır. İlgili maddeye göre hangi durumların acil durum olduğu ve nasıl belirleneceği şöyle ifade edilmiştir (İş Yerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik, Madde 8, 2013):

1. Risk değerlendirme verileri,
2. Yangın, tehlikeli kimyasal maddelerden oluşan yayılım ve patlama olasılığı,
3. İlk yardım ve tahliye gerektirecek olaylar,
4. Doğal afetlerin oluşma olasılığı,
5. Sabotaj olasılığı.

Acil durumların neler olduğunun belirlenmesinin ardından yapılması gereken çalışmalardan bir diğeri de acil durum ekiplerinin oluşturulmasıdır. Burada önemli olan husus bu ekiplerin hangi amaçla kullanılan binalarda oluşturulacağı konusudur. Çünkü Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerinin uygulanma amacı, “ kamu kurum ve kuruluşları, özel kuruluşlar ve gerçek kişilerce kullanılan her türlü yapı, bina, tesis ve işletmenin, tasarımı,

yapımı, işletimi, bakımı ve kullanımı safhalarında çıkabilecek yangınların en aza indirilmesini ve herhangi bir şekilde çıkabilecek yangının can ve mal kaybını en aza indirerek söndürülmesini sağlamak üzere, yangın öncesinde ve sırasında alınacak tedbirlerin, organizasyonun, eğitimin ve denetimin usul ve esaslarını belirlemek” iken İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik hükümlerinin uygulama amacı, “iş yerlerinde acil durum planlarının hazırlanması, önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda yapılması gereken çalışmalar ile bu durumların güvenli olarak yönetilmesi ve bu konularda görevlendirilecek çalışanların belirlenmesi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.”

Genel amaçlı kullanılan her türlü yapıda acil durum ekipleri “Yapı yüksekliği 30,50 metreden fazla olan konut binaları ile içinde 50 kişiden fazla insan bulunan konut dışı her türlü yapıda, binada, tesiste, işletmede ve içinde 200’den fazla kişinin barındığı sitelerde oluşturulmak zorundadır (Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, Madde 126, 2007).”

Çizelge 2.3: Acil Durum Ekipleri, Sayıları ve Görevleri

	Kişi sayısı	Görevleri
Söndürme Ekibi	En az 3 kişiden oluşur	Binada çıkan yangına hemen müdahale ederek yangının yayılmasını engellemek ve söndürmek
Kurtarma Ekibi	En az 3 kişiden oluşur.	Yangın ve diğer acil durumlarda can ve mal kurtarma işlerini yapmak
Koruma Ekibi	En az 2 kişiden oluşur.	Kurtarılan eşya ve evrakı korumak, yangın sebebiyle meydana gelmesi olası panik ve kargaşayı önlemek
İlk yardım Ekibi	En az 2 kişiden oluşur.	Yangın sebebiyle yaralanan veya hastalanan kişilere ilk yardım yapmak.

Kaynak: Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, Madde 126, 2007

Bir diğer yönetmelik olan İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında yönetmelik hükümlerine göre ise (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik, Md.11, 2013);

1) İşveren; iş yerlerinde tehlike sınıflarını tespit eden Tebliğde belirlenmiş olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 30 çalışana, tehlikeli sınıfta yer alan

işyerlerinde 40 çalışana ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 50 çalışana kadar;

a) Arama, kurtarma ve tahliye,

b) Yangınla mücadele, konularının her biri için uygun donanıma sahip ve özel eğitilmiş en az birer çalışanı destek elemanı olarak görevlendirir. İş yerinde bunları aşan sayılarda çalışanın bulunması halinde, tehlike sınıfına göre her 30, 40 ve 50'ye kadar çalışan için birer destek elemanı daha görevlendirir.

2) 10'dan az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan iş yerlerinde birinci fıkrada belirtilen yükümlülüğü yerine getirmek üzere bir kişi görevlendirilmesi yeterlidir.

Acil durumlarla ilgili yapılan bütün çalışmalar yazılı hale getirilmek zorundadır (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik, Madde 12, 2013). Yazılı hale getirilen acil durum planları ise iş yeri tehlike sınıfına uygun olarak Çizelge 2.4'te gösterildiği gibi yenilenmek zorundadır.

Çizelge 2.4: Acil Durum Planları Yenileme Süreleri

Tehlike sınıfı	Yenilenme süresi
Az tehlikeli	En geç 6 yılda 1 defa
Tehlikeli	En geç 4 yılda 1 defa
Çok tehlikeli	En geç 2 yılda 1 defa

Kaynak: İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik, Madde 14

İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri: Tüm toplumlarda eğitimin ne kadar önemli olduğunun farkında olunmasından dolayı dünya ülkeleri kendilerine uygun eğitim sistemleri geliştirerek toplumlarını daha ileri seviyeye taşımaya çalışmaktadır. Bu nedenle eğitim her alanda çok önemlidir. Hem toplumun ahlaki yapısı için görgü eğitimi, hem bilimin ilerlemesi için akademik eğitim ihtiyaç duyduğumuz eğitimlere örnektir.

İSG alanında da eğitimin gerekliliği bilindiğinden Türkiye'de yer alan İSG mevzuatı içerisinde eğitim de düzenlenmiştir. Eğitimin ciddi şekilde ele alınmasının nedeni, insanları eğitmeden başarılı olunamayacağının bilinmesidir. Çünkü insanlara doğruyu öğretmediğinizde yanlış yapmaya meyilli olacaktır ki, bunun sonucu İSG açısından iş kazası ya da meslek hastalığı demektir.

Çalışanların eğitimlerinin önem arz etmesinden dolayı eğitimler ile ilgili hukuki düzenleme yapılmıştır. Hukuki düzenlemeler hem 6331 sayılı İSG Kanunu içerisinde hem de kanuna bağlı yönetmeliklerde düzenlenmektedir. Kanun maddesi içinde çalışanların İSG eğitimleri ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır (İSG Kanunu, Kanun No: 6331, Madde 17, 2012):

1. Eğitim verme yükümlülüğü işverenin üzerindedir.
2. Eğitimler, çalışmaya başlamadan önce, iş değişikliğinde, teknoloji değişikliğinde, iş yeri değişikliğinde yenilenmelidir.
3. Tehlikeli ve çok tehlikeli iş yerlerinde çalışacak olan çalışanlar yapacağı iş ile ilgili mesleki eğitim aldığını belgelendirmedikçe çalıştırılamazlar.
4. Eğitim maliyetleri hiçbir şekilde çalışana yansıtılamaz.
5. Eğitimlere katılan çalışanlar eğitim süreci boyunca çalışmış kabul edilir. Eğer eğitim süreleri haftalık çalışma süresini aşarsa, 4857 sayılı İş Kanunu gereği bu süreler fazla çalışma ya da fazla sürelerle çalışma kapsamında değerlendirilir.
6. Başka iş yerlerinde gelen çalışanların tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta çalışabilmesi için yapılacak işlerdeki riskler ve önlemler ile ilgili eğitim aldığını belgelendirmek zorundadır.
7. Çalışan temsilcileri özel olarak eğitilir.
8. İş kazası yaşayan ya da meslek hastalığına tutulan çalışanlar işe başlamadan önce eğitim alır. Ayrıca, herhangi bir sebeple altı aydan fazla süreyle işten uzak kalanlara, yeniden işe fiilen başlatılmadan önce bilgi yenileme eğitimi verilir.
9. Geçici iş ilişkisi kurulan işveren, İSG risklerine karşı çalışana gerekli eğitimin verilmesini sağlar.

Yukarıdaki maddeler incelendiğinde eğitim için işverenin asli sorumlu olduğu görülmektedir. Ayrıca tehlikeli ve çok tehlikeli sınıf için ayrı bir düzenleme yapılmıştır ve gerektiğinde eğitimlerin yenilenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yine eğitimlerle ilgili Çalışanların İSG Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerinde ayrıntılı düzenleme bulunmaktadır. Yönetmelik

içerisinde hem eğitim süreleri ve saatleri ile ilgili düzenleme yapılmış, ayrıca eğitimde yapılması ve anlatılması gereken konular belirlenmiştir.

Çizelge 2.5: İş Yeri Tehlike Sınıflarına Göre Periyodik Eğitim Yenileme Süreleri

	İş yeri tehlike sınıfları		
	Az tehlikeli sınıf	Tehlikeli sınıf	Çok tehlikeli sınıf
Periyodik	En az 3 yılda 1 defa	En az 2 yılda 1 defa	En az yılda 1 defa
Eğitim süresi	En az 8 saat	En az 12 saat	En az 16 saat

Kaynak: Çalışanların İSG Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Madde 6, Madde 11

Yönetmelik hükümlerinde tehlike sınıflarına göre eğitimler en geç 1, 2 ve 3 yılda bir (Çizelge 2.5) verilmelidir. Bu süreler en uzun süreler olup, süreler gerektiğinde kısaltılabilir.

Risk değerlendirme metodolojisi: İSG çalışmaları 2012 yılından itibaren iş kazası olmadan ve meslek hastalığı ortaya çıkmadan önce önlem alınması ile ilgili düzenlemeleri desteklemektedir. Kaza olmadan önce önlem alınması ile ilgili olarak yapılacak ilk çalışmalardan biri de iş yerlerindeki tehlikelerin ve risklerin tespit edilmesi ve bunları ortadan kaldıracak yöntemlerin ve uygulamaların belirlenmesidir. Bu ihtiyaçlar doğrultusunda mevzuatta birtakım düzenlemeler yapılmıştır.

Yapılması gereken düzenlemeler İSG Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği içerisinde yer almaktadır. Yönetmelik hükümlerine göre iş yerlerinde risk analizinin yapılması işverenin sorumluluğunda olmakla birlikte işveren ya kendisi risk analizi yapabilir ya da yaptırabilir (İSG Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, Madde 5, 2012) ifadesi yer almaktadır. Risk analizinin yapılabilmesi için işveren tarafından bir ekip oluşturulmalı ve bu ekip aşağıda belirtilen kişilerden meydana gelmelidir (İSG Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, Madde 6, 2012):

- a) İşveren veya işveren vekili.
- b) İş yerinde sağlık ve güvenlik hizmetini yürüten iş güvenliği uzmanları ile işyeri hekimleri.

c) İş yerindeki çalışan temsilcileri.

ç) İş yerindeki destek elemanları.

d) İş yerindeki bütün birimleri temsil edecek şekilde belirlenen ve işyerinde yürütülen çalışmalar, mevcut veya muhtemel tehlike kaynakları ile riskler konusunda bilgi sahibi çalışanlar.

Risk değerlendirme, risk analizini de kapsayan bir süreçtir. Genellikle risk analizi ile değerlendirme aynı anlamda kullanılmakta ancak kapsam açısından aralarında fark bulunmaktadır. Risk analizi risk değerlendirmenin sadece bir basamağı olup risk değerlendirme bir süreci içermektedir. Bu nedenle risk değerlendirmenin uygulama adımları da yönetmelikte belirlenmiştir.

İş yerlerinde yapılan risk değerlendirmesi iş yerinin bağlı bulunduğu tehlike sınıfına uygun olarak yenilenmek (Çizelge 2.6) zorundadır. Bu süreler en uzun süreler olup ihtiyaç duyulması halinde periyodik sürelerden önce yenilenebilmektedir. Ayrıca risk değerlendirme işlemini işveren kendisi yapmıyorsa İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliği'nin 9. ve İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliği'nin 9. maddelerine istinaden iş güvenliği uzmanına ve iş yeri hekimine yaptırmak zorundadır.

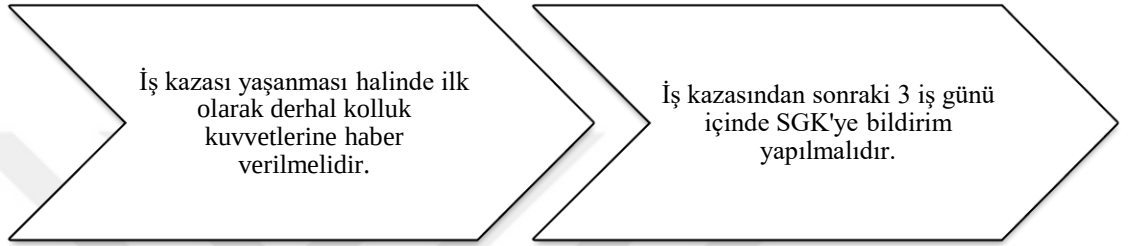
Çizelge 2.6: Risk Değerlendirme Çalışmalarının Yenilenmesi

Tehlike sınıfı	Yenilenme süresi
Az tehlikeli	En geç 6 yılda
Tehlikeli	En geç 4 yılda
Çok tehlikeli	En geç 2 yılda

Kaynak: İSG Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, Madde 12

İK ve MH'nin bildirilmesi: İş yerlerinde yaşanan iş kazalarının ve meslek hastalıklarının bilgilerinin resmi kanal ile toplanması önemli bir konudur. Nitekim toplanan veriler hem İK ve MH'nin geçmişi hem de geleceği ile ilgili bilgi verecek ve çalışmaları ihtiyaç doğrultusunda yönlendirecektir. İş kazası ve meslek hastalıkları ile ilgili bildirim konusu üzerine iki farklı kanunda düzenlemeler bulunmaktadır. Bunlardan ilki 5510 sayılı SSGSS Kanunu, bir diğeri de 6331 sayılı İSG Kanunu'dur.

Bir işverene bağlı olarak kaza geçiren sigortalı ile ilgili olarak ilgili kanun maddelerine göre ilk yapılması gereken kolluk kuvvetlerine haber vermektedir. Bunun nedeni, olay yeri inceleme ekiplerinin ilk olay alanını inceleyerek raporlar tutması, delillerin karartılmasının önüne geçilmesi, şahitlerin ifadelerinin alınması, kasti herhangi bir durumun olup olmadığının tespitidir. İlk olay anından sonra işverenler sigortalı olarak çalıştırdıkları kazalının kaza bilgilerini kazadan sonraki 3 iş günü içinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirmek zorundadır.

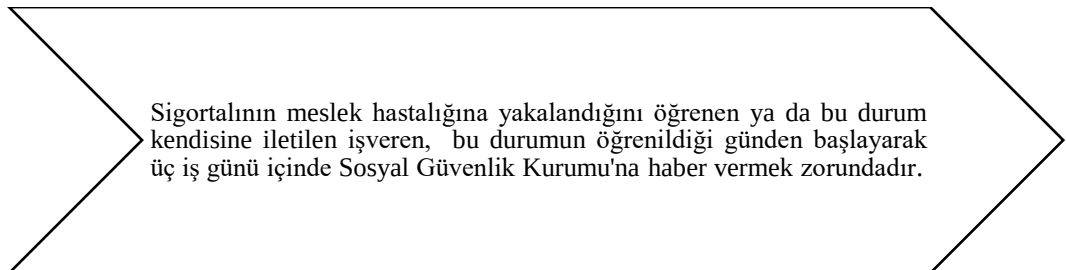
Şekil 2.1: 5510 Sayılı SSGSG Kanunu'na Göre İş Kazasının Bildirimi

Kaynak: 5510 sayılı SSGSS Kanunu Madde 13

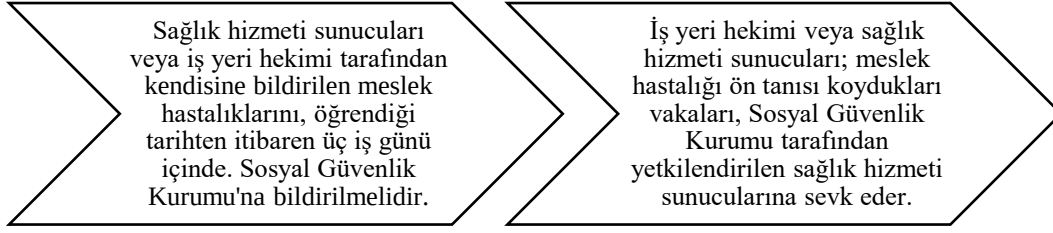
Şekil 2.2: 6331 Sayılı İSG Kanunu'na Göre İş Kazasının Bildirimi

Kaynak: 6331 sayılı İSG Kanunu Madde 14

Şekil 2.3: 5510 Sayılı SSGSG Kanunu'na Göre Meslek Hastalığının Bildirimi

Kaynak: 5510 sayılı SSGSS Kanunu Madde 14

Şekil 2.4: 6331 Sayılı İSG Kanunu'na Göre Meslek Hastalığının Bildirimi

Kaynak: 6311 Sayılı İSG Kanunu Madde 14

Meslek hastalıklarının bildirimi uygulama noktasında iş kazası bildiriminden farklılaşmaktadır. Bunun nedeni iş kazasının kazadan sonraki iş gününden, meslek hastalığının ise öğrenildiği günden itibaren bildirim süresinin başlamasıdır.

Denetim faaliyetleri: İş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin denetlenmesi hem işverenler hem devlet açısından ihtiyaç duyulan bir konudur. Eğer devlet gerekli denetimleri yapmazsa bütün işleri işverenin inisiyatifine bırakacak ve kuralların uygulanması gerçekleşmeyecektir. Ayrıca devlet denetimleri ile işvereni yönlendirecek ve hiçbir şey bilmeyen işvereni bile bir şekilde bilgilendirecektir. Bu nedenle Türkiye’de de denetim faaliyetleri mevzuat ile koruma altına alınmıştır. İSG ile ilgili denetimlerin yer aldığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği denetim çalışmalarına yardımcı olmaktadır (Sümer, 2017).

Teftiş faaliyetleri ile ilgili İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği 2 türlü (Çizelge 2.7) denetim faaliyetinin bulunduğunu belirtmiştir. Bu faaliyetlerden ilki programlı teftişlerdir. Programlı teftiş, “Genel çalışma planı kapsamında programlanan ve çalışma hayatındaki sorunların değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi sonucu işyerlerinde gerçekleştirilen teftişlerdir (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği, Madde. 45, 2012).”

Diğer denetim türü program dışı yapılan denetim, diğer adıyla incelemedir. “İnceleme, programlı teftiş dışında çalışma mevzuatı ile ilgili talep üzerine veya Kurula intikal ettirilen evraklardan teftiş hizmetiyle bağdaşır nitelikte olanların teftiş programına alınması sonucu işyerlerinde gerçekleştirilen teftişlerdir (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği, Madde. 46, 2012).” Yapılan teftişler sonucunda raporlar tutulmakta ve bu raporlar Bakanlık tarafından saklanmaktadır.

Çizelge 2.7: Denetim ve Rapor Türleri

Denetim Türleri	Rapor Türleri	
Programlı Denetim	Programlı teftiş raporu	Programlı teftişler kapsamında gerçekleştirilen teftişler sonucunda düzenlenen rapordur.
Program Dışı Denetim (İnceleme)	İnceleme Raporu	Programlı teftiş kapsamında olmayan, iş mevzuatı ile alakalı iş yerlerinde yapılan teftişler sonucu düzenlenen rapordur.
	İdari tedbir	İş sağlığı ve güvenliği açısından iş yerinde var olan uygunsuzluklar işin durdurulmasını gerektiriyorsa bu rapor ile gerçekleştirilir.
	Araştırma raporu	Programlı teftişler ile program dışı teftişlerin hazırlanması aşamasında gerek görülmesi halinde, belirli bir sektör ya da alanın sorunlarının belirlenmesi amacıyla düzenlenen raporlardır.

Kaynak: Akpınar, 2018; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği, Madde 47, 2012; Sümer, 2017

2.4 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi

2.4.1 İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi tanımı

İSG, çalışanların, iş yerinin ve ülkenin güvenliği için gerekli olmakla beraber, gelişigüzel çalışmalarla başarı sağlanamayacak kadar da derin bir konudur. Bu nedenle plansız faaliyetlerin önlenmesi adına bir sistem geliştirilmesi gerekmektedir. İSG literatürü incelendiğinde ise bu durumu destekleyen yönetim sistemi kavramı görülebilmektedir.

Son birkaç yılda, İSG Yönetim Sistemi fikri geliştirildi ve kamu, özel sektör ve Sivil Toplum Kuruluşları da dahil olmak üzere çeşitli sektörler tarafından benimsendi. İSG Yönetim Sistemi için uluslararası olarak mevcut standart ve kılavuzlar da yayımlandı. Bu standart ve yönergeler, İSG Yönetim Sistemini geliştirmek ve uygulamak isteyen her tür veya büyüklükteki kuruluş için yeterli şekilde ihtiyacı karşıladı (Subhani, 2010).

İSG yönetim sistemi ile ilgili pek çok tanım bulunmaktadır. Bu tanımlardan biri şöyledir: “Özel hedeflere ulaşmak ve İSG yönetiminin tekrarlanabilir ve tanımlanabilir olmasını sağlamak süreçlerin bilinçli olarak bağlanması ve

sıralanmasıdır. Düzeltici faaliyetle (aynı zamanda), sistematik bir yaklaşımın merkezindedir (Bottomley,1999).”

Diğer bir tanımda, “Yönetim sistemleri katı kriterlerle desteklenmelidir. Eğer sistem katı kriterleri desteklemezse uygulanabilir olması mümkün değildir. Ayrıca İSG yönetim sistemi küçük işletmelerde dahil olmak üzere her türlü iş yerine uygulanabilir (Frick ve diğerleri, 2000)” şeklinde ifade mevcuttur.

Makin ve Winder (2008)’e göre herhangi bir İSG Yönetim Sistemi’nin temeli, tehlikelerin belirlenmesi ve bunları kontrol etmek için alınacak önlemler olarak ifade edilmiştir. Fernández- Otto, ve diğerleri (2008)’ne göre yönetim sistemi ile beraber tatmin edici çalışma koşullarının doğrudan işçilere ve dolaylı olarak sigortacılara, yüklenicilere, tüketicilere, ailelere ve topluma fayda sağladığı belirtilmiştir.

Robson vd. (2007), İSG Yönetim Sistemini, İSG politika ve hedeflerini oluşturmak ve sistemi iki gruba ayırarak bu hedeflere ulaşmak için birbiriyle ilişkili bir dizi unsur olarak tanımlamıştır. Bu iki grup ise zorunluluk ve gönüllülük olarak ifade edilmiştir (Garnica and Barriga, 2018).

Genel yapısı itibariyle yönetim sisteminin İSG faaliyetleri ile işletmelerin ulaşmak istedikleri amaçlarının beraber yürütülmesine imkân veren ve sürekli iyileştirme ile sorunların çözümlenmesinde kullanılan bir araç (Çakıroğlu, 2007) olduğunu söylemek mümkündür.

2.4.2 İş sağlığı ve güvenliği yönetim sisteminin amaçları

Bir İSG yönetim sistemi, aşağıdaki yollarla çalışanların sağlığını korumak için tasarlanmıştır (Robson and Bigelow, 2010):

- a) İSG ile ilgili rol ve sorumlulukların belirlenmesi,
- b) İSG ile ilgili kurumsal hedef ve hedeflerin belirlenmesi,
- c) Tehlike kontrollerinin planlanması ve bakımı,
- d) Sistemin uygulanmasını ve etkinliğini izlemek, gözden geçirmek ve iyileştirmek.

Çalışanların sağlıklarını korumayı amaçlayan İSG yönetim sisteminin diğer amaçları aşağıda belirtildiği şekilde söylenebilir (Uluslararası Standardizasyon Örgütü, 2020):

- a) İSG performansının sürekli iyileştirilmesi,
- b) Yasal ve diğer gereklilikleri yerine getirmek,
- c) İSG hedeflerinin gerçekleştirilmesi.

2.4.3 İş sağlığı ve güvenliği yönetim sisteminin faydaları

Proaktif İSG yönetim sistemlerini geleneksel İSG programlarından ayıran temel özellikleri, kalite yönetimi ve sürekli iyileştirme unsuru gibi bir kuruluşun diğer sistemlerine entegre olma yetenekleridir (Yazdani vd., 2015).

İSG yönetim sistemi amaçlarının gerçekleşmesi ile işletmeler pek çok konuda başarılı olmaya başlayacaktır. Bu başarıların faydaları şu şekilde sıralanabilir (Uluslararası Standardizasyon Örgütü, 2020):

1. Mevzuatı uygulama yeteneği kazandırma,
2. İşletmenin iyi bir isim yapması,
3. İK ve MH'nin azaltılması,
4. Emegini arz edenlerin güvenli ortamda çalıştıklarını hissetme,
5. Liderlik yapısının oluşturulması,
6. Tazminat ve sigorta giderlerinin ortadan kaldırılması ya da azaltılması,
7. İSG kültürünün yaratılması,
8. Çalışanların İSG sistemine dahil olmaları,

2.4.4 İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi standartları

Yönetim sistemi gerekliliği ile dünyada ortak uygulanabilecek faaliyetler gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu faaliyetlerin ortak amacı sistemli İSG çalışmalarını yürütmekle beraber diğer yönetim ve kalite sistemleriyle de İSG çalışmalarının entegrasyonunu sağlamaktır. Nitekim kalite standartları gibi İSG standartları da aslında üretim, işletme ve çalışan güvenliğine bir kalite esasında sistem getirecektir.

Çizelge 2.8’de uluslararası olarak uygulanan İSG yönetim sistemi bilgileri bulunmaktadır. Sistemler içerisinde doğrudan İSG ile ilgili düzenlemeler de bulunmakta ayrıca doğrudan olmasa da İSG’nin gelişimini destekleyen standartlar da yer almaktadır. Bu sistemler standart bir yapı oluşturarak ülkeleri ortak bir noktada buluşturmayı amaçlamaktadır.

Çizelge 2.8. incelendiğinde İSG yönetim sistemlerinin kalite sistemleri ile anlam kazandığı görülebilmektedir. Çünkü bahsedilen standart sistemleri için benzersiz bir belge kullanmanın imkansızlığı söz konusudur. Bunun yanında enerji sorunları, çevre sorunları da giderek arttığından alternatif bir çözüm olarak kuruluşların içindeki farklı yönetim sistemlerinin entegrasyonu kabul edilebilmektedir. Bununla birlikte, bu tür bir entegrasyonun faydalarının, bağımsız olarak yönetilen sistemlerin kısmi faydalarının toplamından daha büyük olması zorunlu hale gelecektir. Dezavantajlar da nispeten daha küçük olmalıdır (Matias & Coelho, 2010)

Çizelge 2.8: İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Standartları

Organizasyon Adı	Endüstri Sektörü	Standart adı/Yılı	Hedef
	Genel	ISO 45001/2018	İş sağlığı ve Güvenliği Yönetim sistemi
Uluslararası Standardizasyon Örgütü tarafından yayımlanan standartlar	Genel	ISO/AWI 45002(Under development) ISO/AWI 45003(Under development)	İş sağlığı ve Güvenliği Yönetimi- - İşyerinde psikolojik sağlık ve güvenlik- Rehberler
	Genel	ISO 9000 serise/1987, 2008, 2015	Kalite Yönetim Sistemleri

Çizelge 2.8: (devamı) İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Standartları

Organizasyon Adı	Endüstri Sektörü	Standart adı/Yılı	Hedef
Avrupa Birliği tarafından yayımlanan standartlar	Genel	ISO 14001/1992, 1995, 1996, 2004, 2015	Çevre Yönetim Sistemleri
	Genel	ISO 31000/2009	Risk Yönetimi
	Kimya endüstrisi (ayrıca diğer endüstriler)	Seveso Direktifi (Directive 82/501/EEC)/1982 Seveso II (Directive 96/82/EC)/1996 Seveso III (Directive 2012/18/EU)/2012	Tehlikeli maddeleri içeren büyük kaza tehlikelerinin kontrolü
	Genel	(Directive 89/391/EEC)/1996	İşyerinde risk değerlendirmesi konusunda rehberlik
	Genel	BS 5750/1979	Kalite Yönetim Sistemleri
İngiliz Standartlar Enstitüsü	Genel	BS 7750/1994	Çevre yönetim sistemleri için şartname
	Genel	BS 8800/1996, 2004	İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri
	Genel	BS OHSAS 18001/2007	İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri
Amerika tarafından yayımlanan standart	Genel	PART 1910 (Standards–29CFR)/since 2001	İş Sağlığı ve Güvenliği Standartları

Kaynak: Li and Guldenmund,2018:100 8 (Yazar tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir.)

3. ÜNİVERSİTELER İÇİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMİ KURGUSU

İSG yönetim sistemi her iş yerinde ve o iş yerinin koşullarına uygun olarak hazırlanmalıdır. Hazırlanan yönetim sistemi hem o iş yerindeki süreci hızlandıracak hem de hız ile güvenli çalışma ortamlarının tesisi de kolaylaşacaktır. Türkiye’de üniversiteler için herhangi bir yönetim sistemi tasarımı olmadığı için bu tasarımın kurgulanabilmesi için öncelikle üniversitelerde çalışan iş güvenliği uzmanlarının karşılaştığı sorunların tespit edilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu amaçla ilgili iş güvenliği uzmanları ile görüşmeler yapılmıştır.

3.1 Üniversitelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Faaliyetlerini Uygulama Sorunsalı

3.1.1 Çalışmaya kaynaklık eden araştırma yöntemi

Üniversitelerde İSG yönünden yaşanan sorunları ortaya çıkarmak için nitel veri toplama yöntemleri içerisinde yer alan yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Görüşme tekniği, katılımcının araştırılan konu ile ilgili deneyimlerini, düşüncelerini öğrenmek için uygulanan bir araştırma yöntemidir (Karataş, 2015). Bu teknikte belli sorular hazırlanarak katılımcılara sorulur. Hazırlanan soruların dışına çıkılmaması ise önemli bir konudur (Çokluk ve diğerleri, 2011). Sorular Çizelge 3.1’de gösterildiği gibi hazırlanmış olup, birebir araştırmacı tarafından kişilere yöneltilmiştir ve cevaplar alınmıştır. Araştırmada, üniversitelerde (devlet, vakıf ve özel) çalışan 30 iş güvenliği uzmanı ile görüşülmüş ve cevaplar derlenerek yorumlanmıştır. İş güvenliği uzmanlarının sayısı herhangi bir örnekleme temsil etmemekte, sadece ön bilgi edinme, ön değerlendirme amacıyla bir bilgi edinmeyi içermektedir. Çünkü devlet üniversitelerinde iş güvenliği uzmanı bulundurmamak bir yasal zorunluluk

olmadığı gibi dışarıdan hizmet alımı yoluyla da faaliyetler sürdürüldüğünden bir örneklem hesabının yapılması olanaksızdır.

Çizelge 3.1: İş Güvenliği Uzmanlarına Yöneltilen Sorular

Soru No	Sorular
1	Çalıştığınız üniversitede İSG uygulamalarını yürütmeye yetki sorunu ile karşılaşılıyor musunuz?
2	Çalıştığınız üniversitede İSG faaliyetlerinin yürütülmesinde bütçe ile ilgili bir sıkıntı yaşıyor musunuz?
3	Çalıştığınız üniversitede akademisyenlik yanında uzmanlık işini yürütmek, faaliyetlerin yapılmasını engelliyor mu?
4	Çalıştığınız üniversitede uzmanlık faaliyetlerinizi yürütmenin karşılığında hak ettiğiniz ücreti alıyor musunuz?
5	İSG mevzuatındaki bütün uygulamaların üniversitenizde uygulanabildiğini düşünüyor musunuz?
6	Çalıştığınız üniversitede en üst makamın yeterli destek verdiğini düşünüyor musunuz?
7	Çalıştığınız üniversitede görev yapan diğer akademik ve idari personelin İSG faaliyetlerini desteklediğini söyleyebilir misiniz?
8	Çalıştığınız üniversite içinde yer alan laboratuvarlarda bulunan öğrenciler İSG açısından yeterli korumaya sahip mi?
9	Üniversitenizde, yabancı uyruklu ve Türkçe bilmeyen öğrenci ve Akademisyenlere yönelik özel olarak İSG faaliyetlerinin düzenlenmesi çalışmaları yürütülüyor mu?
10	Üniversiteniz birimleri arasında uzmanlık görevinizi yerine getirebilmeniz için ulaşım kolaylığına (araç tahsisi, yol masraflarının karşılanması vb.) sahip misiniz?
11	Çalıştığınız üniversitede yetkin iş güvenliği uzmanları bulunduğunu düşünüyor musunuz?
12	İSG'nin uygulanma yeri ile ilgili sorun yaşadığınız alanlar nereleridir?
13	Çalıştığınız üniversitede her çalışma alanı için yönergeler mevcut mu?
14	Yönergelerin iş kazalarının önlenmesinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz?
15	Çalıştığınız üniversitede iş kazası yaşanması halinde yürütülecek prosedür belli mi?

3.1.2 Çalışma sonucu elde edilen bulgular

3.1.2.1 Yetki belirsizliği

İş güvenliği uzmanlarına ilk olarak üniversite içinde İSG faaliyetlerinin uygulanmasında yetki sorunu ile karşılaşmış ve karşılaşmadıkları sorulmuştur. Tüm uzmanlardan alınan cevaplar değerlendirildiğinde sonucun olumsuz olduğu görülmektedir. Yetki sorununu aşabilmek için üniversite birimleri içerisinde kişilerin görev tanımları yapılmalı, hangi durumlarda kimlere ulaşılması gerektiği tespit edilmeli ve görevler kişilere tebliğ edilmeden önce kişilerin

işleri yürütebilecek yetkinliğe sahip olup olmadığı belirlenmelidir. Bu şekilde görev tanımları net olarak belirlenirse yetki belirsizliği ortadan kalkacak ve İSG faaliyetleri sistemli yürütülebilecektir.

3.1.2.2 Bütçe yetersizliği

Üniversitelerde iş güvenliğine ayrılan bütçe ile ilgili sıkıntı olup olmadığını belirlemek için yöneltilen soruya yine uzmanlar tarafından bütçenin yetersiz olduğu yönünde cevap verilmiştir. Üniversitelerin kaynak ayrımının İSG faaliyetlerine sınırlı olması hukuken alınması gereken önlemlerin uygulanmasını mümkün kılmamaktadır. Örneğin, acil çıkış kapılarının dışarı açılması için kapı yönünün değiştirilmesi bile ciddi bir maliyettir ve üniversitelerin bu başlık için ayırdıkları bir kaynak bulunmamaktadır. Bu nedenle devletin de desteği ile belli bir bütçenin İSG faaliyetlerine ayrılması için planlama yapılması gerekmektedir.

3.1.2.3 Akademisyen/Uzman iş yükü

Bir diğer soru ise akademisyenlik ile iş güvenliği uzmanlığı faaliyetlerinin aynı anda yürütülmesinin mümkün olup olmadığının belirlenmesine yöneliktir. Cevaplar incelendiğinde bazı akademisyenlerin zorlandığı ancak bazı akademisyenlerin zorlanmadığı görülmüştür. Akademisyenlerin ders yükü ve idari işleri ile üniversitenin alt kurullarında görev yaparak belli bir zamanlarını İSG faaliyetlerine ayırmalarının yorucu ve kişilerin zorlanmasına neden olacağı açıktır. Nitekim her üniversitede bütün birimler aynı kampüs içinde de yer almamaktadır. Bu nedenle üniversitelerin İSG faaliyetleri akademisyenler dışında sadece iş güvenliği uzmanı olarak görev yapacak kişi ya da kişilerle yürütülmelidir.

3.1.2.4 Ücret ödenmemesi

İş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin uygulanabilmesi için üniversitelerin kaynak ayırması ihtiyacı olduğu önceki soruya verilen cevaplarda ortaya çıkmıştır. Buna benzer diğer soru uzmanların görevleri karşılığı yeterli ücret alıp almadığı konusu ile ilgilidir. Uzmanların verdiği cevaplara bakıldığında üniversiteler ücret ödemesi noktasında yetersiz kalmaktadırlar. Üniversite bünyesinde resmi olarak görevlendirilen uzmanların hukuki olarak da emeklerinin karşılığını almak istemeleri doğal bir durumdur. Bu nedenle yasal bir zorunluluk bulunmasa bile iş güvenliği uzmanı görevlendiren her üniversite

bütçe planlaması yaparak uzmanların emeklerinin karşılığını almasını sağlamalıdır. Bu nedenle üniversitelerin uzmanlara ödeme yapılması ile ilgili hassas davranması gerekmektedir.

3.1.2.5 Hukuksal alt yapı eksikliği

Bir diğer soru mevzuata uygun olarak İSG faaliyetlerinin üniversitelerde yürütülüp yürütülemediğini tespit etmeye yöneliktir. Cevaplar incelendiğinde hukuki olarak uygulamaların üniversitelere her zaman uymadığı belirlenmiştir. Bunun nedeninin İSG ile ilgili mevzuatın daha çok üretim sektörüne yönelik olmasından kaynaklanmaktadır. Hizmet sektörüne hatta iş kollarına yönelik düzenlemelerin de yapılması gerekmektedir. Bu nedenle üniversiteler kendi yapılarına uygun olarak İSG faaliyetlerini ve harcama kalemlerini planlamalıdır.

3.1.2.6 Üst yönetimin destek eksikliği

Bir iş yerinde İSG faaliyetlerinin yürütülebilmesi için öncelikle en üst kademenin destek vermesi gerekmektedir. Eğer yöneticiler, amirler, müdürler iş yeri kurallarına kendileri uymuyorsa çalışanların uymasını beklemek yersiz olacaktır. Bu nedenle öncelikle İSG için maliyete katlanan işverenlerin buna gönül vermesi gerekmektedir. Bu amaçla sorulan diğer soru üniversitelerde üst yönetimin yanı sıra rektörlük makamının bu faaliyetlere destek verip vermediğidir. Verilen cevaplara göre genel olarak böyle bir desteğin hissedilmediği ifade edilmiştir. Bunun temel nedenlerinden biri idari işlerin bu makamda fazla olması ve birebir bu faaliyetleri takip etmenin zorluğudur. Bu nedenle sistemli bir çalışmanın yürütülmesi yararlı olacaktır.

3.1.2.7 Akademisyenlerin/idari personelin iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerini desteklemeye dirençleri

Bir diğer önemli konu da üniversitelerde yürütülen faaliyetlerin akademik ve idari personel tarafından desteklenip desteklenmediğidir. Görüşme sonucunda desteğin bazı zamanlarda olduğu bazı zamanlarda olmadığı ifade edilmiştir. İş güvenliği uzmanlarının önlemleri sağlıklı şekilde üniversite bünyesinde devam ettirebilmesi için akademik ve idari tüm çalışanların desteğinin olması ve kişilerin bu işi angarya olarak görmemesi başarılı bir yönetim sistemi için önemlidir. Diğer bir sorun da İSG faaliyetleri ile zaman kaybettiğini düşünen bireyler ile iş güvenliği uzmanlarının kişisel ilişkilerinin zarar görmesi ve

sosyal ilişkinin alınması gereken önlemleri görmezden gelmede etkili olmasıdır. Bu nedenle İSG faaliyetlerinin profesyonel yürütülmesi için akademisyenlerin uzman olarak görev yapmamaları önemli bir çözümdür.

3.1.2.8 Laboratuvarların hukuki statü belirsizliği

Üniversitelerde riskli alanlardan kabul edilen çalışma ortamlarından biri laboratuvarlardır. İş güvenliği uzmanlarının kontrolünde olan bu laboratuvarlarda öğrencilerin İSG açısından yeterli korumaya sahip olup olmadığını ortaya çıkarmak için sorulan soruda, cevaplar korumanın olmadığı yönündedir. Laboratuvarlar içerisinde, kimyasal, radyasyon, toz, gürültü, titreşim gibi pek çok fiziksel, biyolojik risk faktörlerini barındırmakta ve bu sebeple bu alanlarda özel bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle üniversitelerde bu alanlarda öğrencilerin ders kapsamında uygulama yapmaları durumu daha da ciddileştirmektedir. Çünkü Türkiye İSG mevzuatı içinde üniversitelerdeki laboratuvarlarda hem kısmi zamanlı çalışan hem de uygulama yapan öğrenciler için bir koruma hükmü söz konusu değildir. Belki buralarda laboratuvar alanına özgü teknik eleman/teknisyen/tekniker görevlendirilmelidir. Dolayısıyla hukuken böyle bir korumaya ve statüye acilen ihtiyaç vardır.

3.1.2.9 Yabancı uyruklu öğrencilerin ve akademisyenlerin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bilgilendirilmesi sorunu

Üniversitelerde sorun yaşanan diğer bir durum yabancı uyruklu akademisyen ve öğrencilerin olmasıdır. Bu durumun ortaya çıkarılmasına yönelik sorulan soru şu şekildedir: “Üniversitenizde, yabancı uyruklu ve Türkçe bilmeyen öğrenci ve akademisyenlere yönelik özel olarak İSG faaliyetlerinin düzenlenmesi çalışmaları yürütülüyor mu?” Çıkan sonuçlardan herhangi bir faaliyetin yürütülmediği anlaşılmaktadır. Bu kişilerin İSG faaliyetlerine katılabilmeleri ve kurallara uyabilmeleri için ayrı bir eğitim süreci yürütmek, anlayabilecekleri dilde talimatlar düzenlemek önemli bir husustur. O halde üniversiteler bu durumu da düşünerek faaliyetlerini gerçekleştirmelidirler.

3.1.2.10 Ulaşım sorunu

Üniversiteler birkaç tane farklı kampüsten meydana gelebildiği için uzmanlara birimler arası ulaşımın kolay olup olmadığı sorulmuştur. Alınan cevaplar ile ulaşımın kolay olmadığı ve ulaşımı destekleyici bir imkânın sağlanmadığı

belirlenmiştir. Uzmanların ders yükleri ile idari görevleri düşünüldüğünde kampüsler arası mesafelerin zorlayıcı bir unsur olduğu kabul edilmelidir. Bu nedenle kampüsler arasında ulaşımın sağlanabilmesi için uzmanlara ya maddi destek verilmeli ya da üniversite tarafından araç tahsisi gerçekleştirilmelidir.

3.1.2.11 Uzman yetersizliği

Üniversitelerin büyüklükleri ve çalışan eleman sayıları birbirinden farklıdır. Bu nedenle her üniversite kendi iç dinamiklerine uygun yeterli sayıda iş güvenliği uzmanı istihdam etmelidir. Ancak mevzuattan da kaynaklı iş güvenliği eğitimlerini yeterince almasalar bile kişiler sınavları geçerek rahatlıkla uzman olabilmektedirler. O halde uzmanlar ne kadar yetkin sorusu akla gelmektedir. Üniversitelerdeki uzmanlara bu soruyu yönelttiğimizde verilen cevaplar da gösteriyor ki yetkin uzmanlar aktif olarak sahada görev yapmamaktadır. Üniversiteler, yasal sorumluluklarını yerine getirmek için uzmanlık sertifikasına sahip olan ve saha deneyimi olmayan uzmanlarla çalışmakta bu da faaliyetlerin sağlıklı yürütülmesini engellemektedir. Bu nedenle üniversitelerde saha deneyimi olan uzmanların tercih edilmesi öncelikli olmalıdır. Diğer önemli husus ise iş güvenliği uzmanlarının bilim alanlarına uygun yerlerde uzmanlık faaliyetlerini yürütülmesine olanak sağlayarak bu yetersizliği ortadan kaldırmaktır. Örneğin, Kimya bölümü mezunu bir iş güvenliği uzmanını inşaat faaliyetlerinde görevlendirmek yerine laboratuvarlarda, atık yönetiminde görevlendirmek sürecin daha sağlıklı olmasını sağlayacağı gibi uzman sayısının yetersizliğinin de önüne geçecektir.

3.1.2.12 Yurtlar ile sosyal tesislerin hukuki sorumluluğu

İş güvenliği uzmanlarına yöneltilen diğer bir soru da üniversite içinde uygulamada zorluk yaşadıkları alanların belirlenmesine yöneliktir. Alınan cevaplar incelendiğinde en çok yurtlar, sosyal tesisler gibi insan sirkülasyonunun çok olduğu yerler, sürekli gözetim isteyen alanlar olduğunu görmekteyiz. Alanlardaki insan yoğunluğundan kaynaklı sürekli olarak buradaki süreçlerin takip edilebilmesi için oradaki görevlilerin de bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Kısacası sadece iş güvenliği uzmanının denetimi ile sistemin yürütülebilmesi mümkün olmayacaktır.

3.1.2.13 Talimatların hazırlanmaması

Diğer önemli bir husus da üniversite içinde yer alan çalışma alanlarında o alanlara uygun İSG talimatlarının varlığı ve bu talimatların iş kazalarını önlemede etkili olup olmadığının tespit edilmesidir. Uzmanlara yönelttiğimiz bu soruda verilen cevaplara göre talimatların bazı yerlerde mevcut olduğu bazı yerlerde olmadığı ifade edilmiştir. Kazaları önlemeye etkisi var mıdır sorusuna ise ortak olarak evet cevabı verilmiştir. Üniversitelerde özellikle çalışmaların tehlike arz ettiği yerlere o işlerin nasıl yürütülmesi gerektiği ile ilgili talimatlar hazırlanmalıdır. Burada önemli olan husus, talimatların kişilerin dikkatini çekmesi ve okunmasının sağlanmasıdır.

3.1.2.14 İş kazası süreç yönetiminin belirlenmemesi

Son olarak uzmanlara, üniversitenizde iş kazası halinde yürütülen bir prosedür olup olmadığı sorulmuş ve böyle bir prosedürün olmadığı cevabı alınmıştır. Bu durum iş kazası yaşanması halinde kimlerin, hangi konuda sorumlu olduğunun bilinmemesi sebebiyle bildirimlerin yapılmaması ya da geç yapılması, kaza raporlarının tutulmaması gibi hukuki süreçlerin yönetimini imkânsız kılacaktır. Yönetim sistemi ile bu sürecin ve sorumluların belirlenmesi gerekmektedir.

Bütün sorulara verilen cevaplar değerlendirildiğinde üniversitelerde (istisnalar hariç) sistemli bir İSG faaliyetinin olmadığı gözlemlenmiştir. Bu nedenle faaliyetlerin yürütülmesini sağlayacak bir İSG yönetim sistemine ihtiyaç duyulduğu açıktır.

3.2 Üniversiteler İçin Gerekli Olan İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi

Yapısı

İş güvenliği uzmanları ile yapılan görüşmeler neticesinde üniversitelerde tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla özel bir yapılanmanın olması gerektiği açıktır. Elde edilen sonuçlar neticesinde yönetim sisteminin oluşturulmasında ihtiyaç duyulan İSG koordinasyon birimi ile ilgili aşağıdaki yer alan yapı planlanmıştır.

3.2.1 İş sağığı ve güvenliğı koordinasyon birimi

Üniversitelerde, İSG faaliyetlerinin yürütülmesinde hangi birimde kimlerin görevlendirileceğinin bilinmesi gerekir. Eğer böyle bir görev tanımı yok ise faaliyetlerin nasıl yürütüleceğı, kim tarafında takip edileceğı ve hangi çalışmaların yapılacağı ile ilgili sürecin yönetilmesi ile ilgili sorun yaşanacaktır. Bu nedenle Türkiye’de var olan birim ve yapılarına uygun olarak bir koordinasyon birimi sisteminin uygulanması üniversiteler için faydalı olacaktır.

Koordinasyon biriminde yürütülecek koordinatörlük sisteminin içinde hangi üyelerin olması gerektiğı 6331 sayılı İSG Kanunu ile Risk Değerlendirme Yönetmeliğı’nde ifade edilmiştir. Ayrıca kanun ve yönetmelikte öncelikle bütün görevlerin işverene bağılı olarak yürütülmesi gerektiğı vurgulanmaktadır (6331 sayılı İSG Kanunu, Madde 4, 2012; Risk Değerlendirme Yönetmeliğı, Madde 5, 2012; İSG Kurulları Hakkında Yönetmelik, Madde, Madde 6, 2013).

İlk bölümde belirtilen işveren tanımından yola çıkarak üniversitelerde işverenin “rektör” olarak kabul edilmesi gerektiğı açıktır. Ancak İSG mevzuatında bir de işveren vekili kavramı bulunmaktadır ki, işveren olmadığı zamanlarda İSG faaliyetlerinin yürütülmesinde asil olarak görev yapacak kişiyi ifade eder. İşveren vekili, işveren adına hareket eden, işin ve işyerinin yönetiminde görev alan kişilerdir ve 6331 sayılı İSG açısından işveren olarak sayılmaktadırlar (6331 sayılı İSG Kanunu, Madde 3, 2012).” O halde üniversitede rektörden sonra görevli olan rektör yardımcısı da İSG hukuku bakımından işveren vekilliğı sıfatına sahip olan kişidir.

Üniversitelerde oluşturulacak İSG biriminde olması gereken diğeri bir eleman ise çalışan temsilcisidir. Çalışan temsilcileri, çalışanlar arasından iki farklı yöntemle belirlenebilir. İlk yöntem çalışanlar arasında seçim yapılarak belirlenmesidir. Seçim ile kastedilen oylama sistemidir. İkinci yöntem ise işverenin seçimi ile çalışan temsilcisi görevlendirilmesidir. Çalışan temsilcileri, temsil ettikleri çalışanlar ile ilgili sorunları üst yönetime ileterek, gerektiğinde İSG ile ilgili öneriler getirerek faaliyetlerin yürütülmesinde süreci hızlandırmaktadır (İSG Kanunu, Kanun No. 6331, Madde 20, 2012). Kanun içerisinde yer alan bu madde gösteriyor ki üniversitelerde de çalışan temsilcisi belirlenmesi zorunludur. Ancak üniversitelerde farklı kadro istihdam türleri söz

konusu olduğundan hem akademik hem idari personeli hem de çalışanlar olmasa da sürekli şekilde bulunmalarından dolayı öğrencileri temsil edecek temsilcilerin ayrı ayrı belirlenmesi sağlıklı bir İSG sistemi oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

Üniversitelerde oluşturulacak İSG biriminde iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimi de olmak zorundadır. Bu zorunluluk 6331 sayılı İSG Kanunu'nun 6. ve 8. maddeleri altında düzenlenmiştir. İş yerlerinde olması gereken diğer bir çalışan da destek elemanıdır. Destek elemanı, kendi iş tanımının yanında İSG ile ilgili önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda özel olarak görevlendirilmiş uygun donanım ve yeterli eğitime sahip kişidir (6331 sayılı İSG Kanunu, Madde 3, 2012). Bu kişiler acil durumlarda iş yerlerindeki paniği azaltmak, müdahale edilebilen durumlara en kısa sürede ve doğru şekilde müdahale etmek için yardımcı olan elemanlardır. Dolayısıyla üniversitelerde belirlenmesi gereken çalışanlar içerisinde her birim için ayrı ayrı olacak şekilde destek elemanı bulunmalıdır.

Ayrıca üniversitelerde oluşturulacak kurullarda İSG Kurulları Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesine istinaden “İnsan kaynakları, personel, sosyal işler veya idari ve mali işleri yürütmekle görevli bir kişi, bulunması halinde sivil savunma uzmanı” yer almalıdır.

Kanun ve yönetmelikler incelediğinde üniversitelerde ikili bir yapının uygulanmasının süreci hızlandıracağı ve daha sağlıklı kararların alınmasına yardımcı olacağı açıktır. İkili yapı ile kastedilen ise üniversitelerde hem koordinasyon birimi olarak isimlendirilen bir üst kurul ile hem de alt kurul oluşturulmasıdır. Türkiye’de faaliyette bulunan üniversiteler incelendiğinde pek ok üniversitede de böyle bir yapılanmanın tercih edildiği görülebilmektedir.

Üniversiteler içerisinde tek bir yapılanma ile süreçlerin devam ettirilmesi oldukça zordur. Bunun nedenleri içinde her birimin tek bir kampüs alanında olmaması, üniversiteye bağlı sosyal tesislerin birimlerden farklı yerde bulunması, öğrenci sirkülasyonunun çok olması, işveren veya işveren vekillerinin idari işlerinin yoğunluğu, her birimdeki bütçe takibinin zorluğu olduğu söylenebilir. Bu zorlukların aşılabilmesi için hem üniversitedeki koordinasyonu sağlayacak bir üst kurul hem de birimlerin kontrolünü

gerçekleştirecek bir alt kurul oluşturulmalıdır. Birimler içerisinde yer alan alt kurullar İSG koordinasyon birimi koordinatörlüğüne bağlı olarak faaliyetlerini sürdürecektir ve üst kurul da süreçleri izleyerek birimler ve sorumlular arası koordinasyonu sağlayacaktır.

3.2.1.1 Üst kurul yapısı

Şekil 3.1’de belirtilen yapıya göre üst kurulun başında rektör/rektör yardımcısı bulunmaktadır. Rektör/rektör yardımcısı, üniversite genelinde uygulanan ve uygulanması gereken İSG faaliyetlerini bu şekilde doğrudan takip edebilecektir. Rektör/ rektör yardımcısına bağlı olarak üniversitedeki tüm İSG faaliyetlerini kontrol edecek ve denetleyecek İSG koordinatörü olması da yararlı olacaktır. En azından üniversitede çalışmaların nasıl yürüdüğü, aksamaların nerede olduğu gibi anlık problemlere hızlı çözüm sağlanması bu şekilde gerçekleştirilebilecektir.

Üst kurulda koordinatörün ve koordinatör yardımcısının iş güvenliği uzmanı olması önemli bir husustur. Koordinatöre bağlı olarak bir yardımcının/yardımcıların olması da işlerin aksamadan yürütülmesine destek sağlayacaktır. Üst kurulda bulunacak diğer bir üye de iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimidir. İş güvenliği uzmanı, alt kurullarda görev yapan iş güvenliği uzmanları arasından 1 kişi olacak şekilde seçilmeli ya da atanmalıdır. İş yeri hekimi, iş güvenliği uzmanlarına göre süreçleri daha rahat devam ettireceğinden alt kurul ve üst kurul için bir tane iş yeri hekiminin olması yeterli olacaktır.

Koordinasyon biriminde olması gereken diğer üyeler ise temsilcilerdir. Üniversite bünyesinde hem akademik hem idari hem de öğrenciler bulunmaktadır. Bu nedenle sadece çalışanlar temsilcilerinin olması yetersiz kalacaktır. Öğrencilerin de kendi sağlık ve güvenlikleri ile ilgili sorunlarını dile getirmelerine olanak tanınmalıdır. Temsilciler, çalışanlar için hem akademik hem idari personeller arasından ya seçimle ya da atama yoluyla belirlenmelidir. Öğrenciler için ise zaten üniversitede var olan öğrenci temsilcileri tercih edilmelidir. Burada önemli bir konu da üniversitelerde yer alan ve çalışma hayatının riskli grupları olarak ifade edilen engelli, hamile ve kronik hastalığı olan kişilerin bulunmasıdır. Riskli gruplar için özel düzenlemelere ihtiyaç duyulduğundan üniversitelerde varsa engelsiz birim temsilcileri yoksa bu

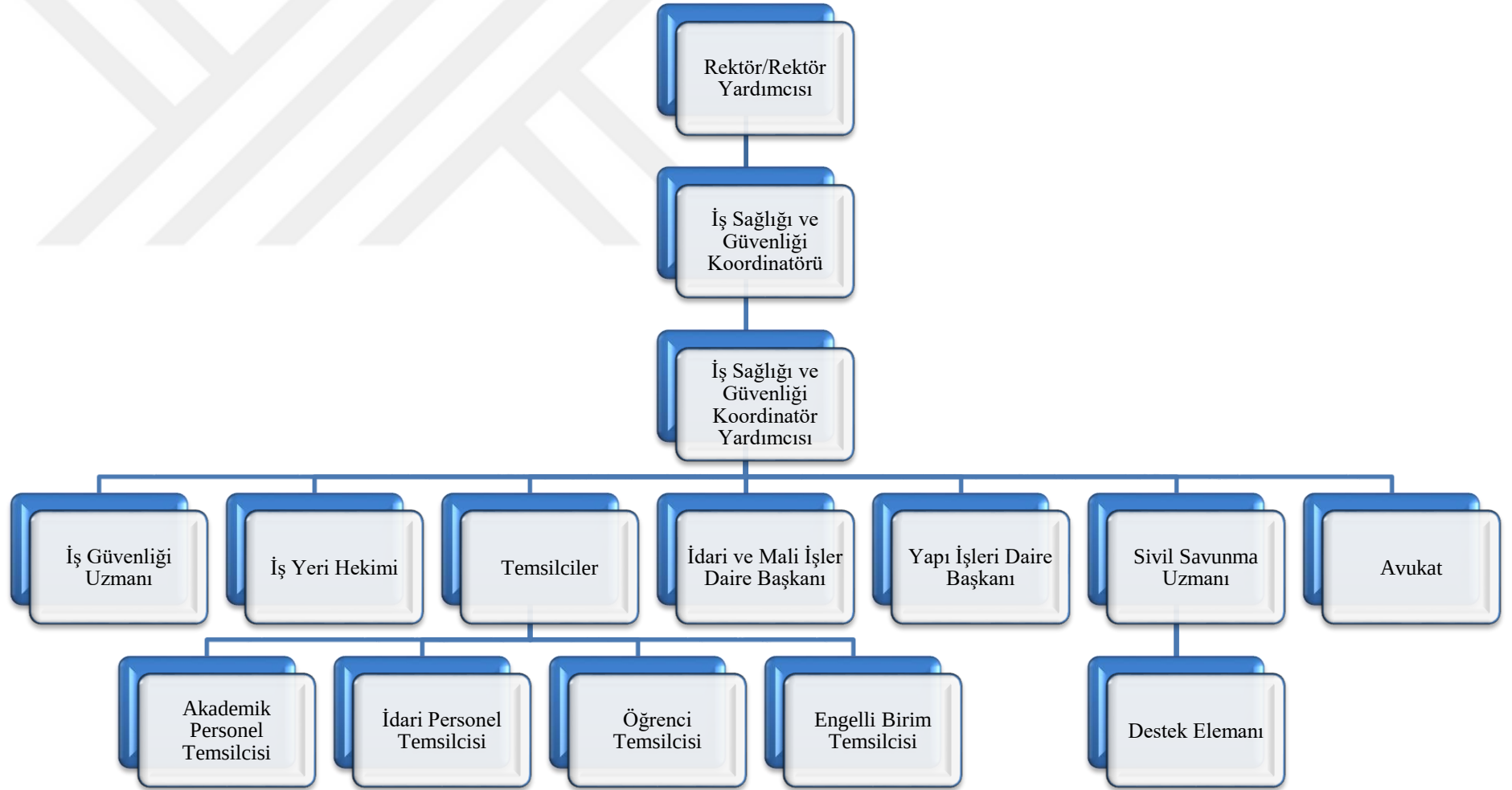
faaliyetlere katılabilecek özel önlemlere ihtiyaç duyan kişiler arasından temsilci belirlenmelidir. Temsilciler, İSG ile ilgili önerilerini, isteklerini, şikayetlerini üst kurula ulaştırmaya yetkili olacaklardır.

Üniversitelerde İSG koordinasyon biriminde olması gereken diğer bir çalışan da idari ve mali işler daire başkanıdır. İdari ve mali işler başkanı, üniversitelerin sahip olduğu maddi olanakların ne şekilde ve nasıl kullanılacağı ne kadar bütçenin İSG harcamalarına yönlendirilebileceği ile ilgili İSG hizmetlerinin desteklenmesinde yönlendirici olacaktır.

Koordinasyon biriminde görev alması gereken diğer üye, yapı işleri daire başkanıdır. Yapı işlerinden temsilcinin olması ile İSG’ de ihtiyaç duyulan teknik, tesisat, onarım vb. faaliyetlerin yürütülmesi daha kolay olacak ve dışarıdan hizmet almadan en az maliyetle işlerin yürütülmesi sağlanabilecektir.

Birimde görev yapması gereken diğer üye üniversitelerde varsa sivil savunma uzmanıdır. Sivil savunma uzmanı ile iş yerlerindeki acil durumlar belirlenebilecek, tatbikatların yapılması süreci standart şekilde sürdürülebilecek ve mevzuattan doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesi çalışmaların bilimsel temelli olmasını sağlayacaktır. Ayrıca mevzuat gereği belirlenmesi gereken destek elemanları da yine bu temsilcilik altında faaliyetlerine devam edebilecektir.

Son olarak üniversite bünyesinde görev yapan hukuk müşavirliğinden bir avukatın da üst kurulda yer alması doğru olacaktır. Mevzuatın yorumlanmasında ortaya çıkan anlaşmazlıklarda, hukuken izlenmesi gereken yollarda hukuki yardımcı en sağlıklı katkıyı verecektir.

Şekil 3.1: Üst Kurul Yapı Örneği

3.2.1.2 Alt kurul yapısı

Üst kurul üyelerinin üniversite içerisindeki bütün faaliyetleri her an kontrol etmesi mümkün olmadığından sağlık ve güvenlik tehlikelerinin açığa çıkmaması ya da en aza indirilmesi, zaman yönetiminin yapılabilmesi için birimlerin içinde alt kurullara ihtiyaç duyulmaktadır. Alt kurullarda yer alan üyeler, kendi sorumluluk alanına giren birimlerde mevzuattan doğan İSG faaliyetlerini yürüterek belirli zamanlarda yapılan toplantılarla üst kurula faaliyetlerle ilgili bilgi vermeli hatta gerektiğinde acil olarak üst kurul üyelerini toplantıya çağırabilmelidir.

Temel olarak Şekil 3.2’de yer alan sistem İSG faaliyetlerinin sistematik şekilde yürütülmesine yardımcı olacaktır. Üniversiteler kendi iç dinamiklerine göre yapılanmayı geliştirebilirler ya da daraltabilirler.

Şekil 3.2: Alt Kurul Yapı Örneği

3.2.2 Üniversitelerde iş sağlığı ve güvenliği prosedürü

Misyon, vizyon ve değerlerin belirlenmesi: Türk Dil Kurumu Sözlüğüne bakıldığında “Misyon, görev, amaç (Türk Dil Kurumu, 2019)” olarak tanımlanmıştır. Yine aynı sözlükte “Vizyon, görünüm, ileri görüş (Türk Dil Kurumu, 2019)” olarak ifade edilmiştir. Genel olarak topluma hizmet amacı edinen kurum ve kuruluşlarda amaçların ve araçların şeffaflığı ve paylaşılabılır olması önemli olduğundan her kurum ve kuruluşun kendi vizyon ve misyonu bulunmaktadır.

Üniversitelerde yer alacak İSG koordinasyon birimlerinde de genel olarak aşağıdaki misyon ve vizyonun bekleneceği söylenebilir (EU-OHSA, 2019; University of Washington, 2019; Cranfield University, Your Health and Safety at Work and Study 2019; The University Of Queensland, Health, Safety and Wellness Strategy,2017).

Misyon: İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon Birimi olarak, sağlıklı, güvenilir ve sürdürülebilir bir üniversite oluşturmak, mesleki yaralanmaları ve hastalıkları önlemek ve azaltmak için bilimsel teknikleri kullanmak ve bilimsel araştırmalar yapmak, kurulu olduğu bölgede yaşayan topluluğa rehberlik etmek, işlerden kaynaklı sağlık ve güvenlik risklerini mevzuata uygun şekilde kontrol etmek ve doğru önlemler almak, uluslararası gelişmeleri takip ederek İSG bilgisini geliştirmek, farkındalık yaratmak ve iyi uygulamalar geliştirmek için çalışır.

Vizyon: Bilinçli, sağlıklı ve güvenli, sürdürülebilir bir üniversite oluşturmak için katılımın teşvik edildiği, İSG kültürünün oluşturulabildiği, dış paydaşlarla iş birliği içinde çalışmalarını yürüten, eksikliklerini tespit etmeye çekinmeyen ve tespit edilen durumları ortadan kaldırmaya çabalayan, üniversite adına çalışan akademik ve idari personel, çalışan ve diğer kişilere yönelik yeterli bilgi, talimat ve eğitim vererek denetim yükümlülüğünden ödün vermeyen bir eğitim kurumu olarak lider bir üniversite olmak.

Değerler:

- 1.Herkesin yaşama hakkı olduğundan, öğrencilerimizin ve çalışanlarımızın güvenliğinden sorumlu olduğumuzu biliyoruz.
- 2.Güvenli çalışma ortamlarını tesis edebilecek bilgi ve deneyimi kendimiz de görüyor ve çalışmalar için çaba gösteriyoruz.
- 3.Aynı çalışma alanında faaliyette bulunduğumuz herkesten İSG faaliyetlerine katılım bekliyoruz.
- 4.Eğitim yoluyla güvenlik kültürünü yaymaya çaba gösteriyoruz.
- 5.Üniversite genelinde yürüttüğümüz faaliyetlerimizin yalın, çözüm odaklı ve herkesin takip ve kontrol edebileceği çalışmalarla destekliyoruz.

6.Çalışmalarımızın sistemli şekilde yürütülmesi için gerekli liderliği sağlıyor ve kaynak hesaplamasını gerçekleştiriyoruz. Bunu yaparken bütün canlıların ne kadar değerli olduğunu biliyoruz.

7.Çalışmalarımızda sadece insan sağlığı ve güvenliği değil, diğer canlılar ve doğanın da önemini bilerek hareket ediyoruz.

8.Sağlık ve güvenlikte mükemmel olmaya çaba gösteriyoruz.

9.Çalışma alanımızda var olan tüm tehlikeleri tespit ederek, gerekli önlemlerin alınmasını sağlarız.

10.Uluslararası platformda geliştirilen yeni uygulamaları takip ederek, iş sağlığı ve güvenli alanında uluslararası düzeye çıkmak için çabalarız.

11.Sağlık ve güvenlik ile ilgili iletişim kanalları sürekli açık ve kullanılabilir.

Görev tanımlarının belirlenmesi: İş sağlığı ve güvenliği yönetim sisteminin yürütülebilmesi için sistemde yer alacak tüm personelin görev tanımının net olarak belirlenmiş olması gerekmektedir. Görev tanımlarının belirlenmiş olması ile işler aksamayacak ve hiçbir personel diğer personelin çalışma alanına müdahale etmeyecektir.

Koordinasyon Birimi Örnek Yönergesi: Yönergeler, kurumların, kuruluşların iç işleyişini düzenlemeleri açısından önemli belgelerdir. Üniversiteler içerisinde yer alan koordinasyon birimlerinde mevzuata uygun yönergelerin olması, planlı şekilde ve yasalara uygun hareket edilmesine yardımcı olacaktır. Bu nedenle üniversitelerde temel olarak yönergelerden beklenebilecek başlıklar Ek 9'da belirtildiği gibi belirlenebilir. Yönerge, tamamen Türkiye İSG mevzuatı içinde yer alan yazılı kaynaklardan derlenerek hazırlanmıştır.

3.2.2.1 İş sağlığı ve güvenliği talimatları

Laboratuvarlar için iş sağlığı ve güvenliği kuralları

Laboratuvar güvenliği, dikkate alınması gereken bir husustur. Nerede olursa olsun laboratuvarlarda bulunan ve yüksek riskli iş yeri kazalarına neden olabilecek çeşitli kimyasal, biyolojik, radyoaktif maddeler her zaman önlemlerin uygulanmasını gerektirmektedir. Çünkü laboratuvarlarda meydana gelen iş kazaları, işi ve toplum ortamını büyük ölçüde etkiler (Lestari vd., 2020).

Üniversitelerde de kazaların yaşanabileceği en tehlikeli yerlerden biri laboratuvarlardır. Özellikle öğrencilerin laboratuvarlarda uygulama yapması, kısmi süreli çalışması ve öğrencilerin İSG kanunu açısından kapsamda olmaması üniversiteler için ciddi bir sorundur.

Laboratuvarlar sadece kimyasalların kullanıldığı alanlar olmayıp bunun dışında radyasyon, ergonomi, elektrik, biyolojik gibi tehlike unsurlarını da barındırmaktadır. Ayrıca sadece tek bir bölüme yönelik laboratuvar bulunmayıp kimya bölümü laboratuvarları, inşaat bölümü laboratuvarları, biyoloji bölümü laboratuvarları ve daha birçok alana özgü laboratuvarlar da üniversiteler içerisinde yer almaktadır. Çok fazla uzmanlık alanı gerektiren bu laboratuvarlar için genel önlemler alınabilmekte ancak özel önlemler için tamamen bu alanlarda uzmanlaşmış olması gerekmektedir. Bu nedenle olabildiğince kazaların engellenebilmesi için iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin aktif olarak uygulanması önemlidir. Ancak bütün laboratuvarlar için önemli hususlardan biri ürünlerin kullanımından sonra ortaya çıkan atıkların ortadan kaldırılması konusudur. Son zamanlarda Türkiye’de de sıkça adını duyduğumuz “Sıfır Atık Yönetimi” konusu tam da bu sorun için gerekli çözümleri getirmektedir. Çünkü İSG, sadece çalışan güvenliğini ve sağlığını değil bununla beraber çevre sağlığı ve güvenliği çalışmalarını da içermektedir.

Sıfır atık projesi, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2017 yılında uygulanmaya başlamış olup, amaç israfın önlenmesi ve kaynakların en verimli şekilde kullanılması olarak belirlenmiştir (Alakaş ve diğerleri, 2018). Böylelikle laboratuvarlarda ortaya çıkan bütün atıklar çeşitlerine göre ayrıştırılarak onlara uygun yöntemlerle ortamdan uzaklaştırılmakta, geri dönüşümde kullanılmakta ve doğadaki kaynaklara daha az zarar verecek şekilde bu atıkların tekrar kullanılması mümkün olmaktadır (Ömürbek ve diğerleri, 2019).

Atık yönetimi dendiğinde sadece iş yerlerinde ortaya çıkabilecek atıklar değil bunun dışında, evlerde ortaya çıkan atıklar da kastedilmektedir. Bu atıkların “en aza indirilmesi, ayrı şekilde ve uygun araçlar içinde toplanması, ara depolanması, gerekli olduğu durumda atıklar için aktarma merkezleri oluşturulması, atıkların taşınması, geri kazanılması, giderilmesini, geri dönüştürülmesi ve bertaraf tesislerinin işletilmesi ile kapatma, kapatma sonrası bakım, izleme ve kontrol süreçlerini kapsayan bir yönetim şeklidir” (Öktem,

2016; Ömürbek ve diğerleri, 2019). Sıfır atık yönetimi bir sürecin baştan sona disiplinli şekilde işletilmesini gerektirmektedir. Türkiye 'de de bu süreç T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından aşağıdaki şekilde belirlenmiştir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2019):

1. Odak noktalarının belirlenmesi: Kurumdaki sıfır atık yönetim sisteminin kurulmasından, etkin ve verimli bir şekilde uygulanmasından, izlenmesinden, bilgi akışının sağlanmasından, raporlama yapılmasından sorumlu olacak kişiler belirlenir. Bunlar sıfır atık yönetimini sağlayacak ekibin başında olacak kişilerdir.

2. Mevcut durum tespiti: Sıfır Atık Yönetim Sistemini kurumunuzda uygularken, öncelikle atıklar konusunda ne durumda olduğunuzu belirlemeniz, mevcut durumunuzu analiz etmeniz, ilerlerken size kolaylık sağlayacaktır.

3. Planlama: Bu aşamada, mevcut durum esas alınarak kuruma özgü termin planı hazırlanır.

4. İhtiyaçların belirlenmesi ve temin: Sıfır Atık Sistemi kurumda uygulanırken, kurumdaki her birim dikkate alınarak (ofisler, yemekhane, revir gibi) ihtiyaç duyulacak tüm ekipmanlar belirlenir, listelenir ve uygulamaya geçilmeden önce temin edilir.

5. Eğitim ve bilinçlendirme: Ekipmanların temini tamamlandıktan sonra, uygulamaya geçilmeden önce hedef kitlelere yönelik uygulamalı eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılır.

6. Uygulama: Temin edilen biriktirme ekipmanları personellerin kolayca ulaşabileceği noktalara, uygun aralıklarla yerleştirilir. Ekipmanlara göre tasarlanmış bilgilendirme afişleri, ekipmanların üstüne, kolayca görülebilecek şekilde asılır. Biriktirme ekipmanı ve tanıtım materyallerinde renk skalasına dikkat edilmelidir.

7. Raporlama: Bu aşamada uygulamanın etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla çalışma ekibi tarafından izleme yapılır ve varsa uygulamanın aksayan yönleri, eksiklikler veya geliştirilecek taraflar tespit edilir, önlemler alınır.

Atıklardan başka laboratuvarlar için genel İSG kurallarının belirlenmesi doğru olacaktır. Aşağıdaki kurallar genel olarak sağlığı ve güvenliğini sağlamaya

yöneliktir (OSHA Laboratory Safety Guidance, 2011; Fullick, 2003; The University of Quennsland, 2013):

- 1.Laboratuvarlar, öğrenciler tarafından görevli öğretim elemanının izni ve bilgisi olmadan kullanılmamalıdır.
- 2.Laboratuvarı kullanacak öğrencilere laboratuvar sorumlusu tarafından yazılı izin verilmelidir.
- 3.Laboratuvarlarda izinsiz deney yapılmasına izin verilmemelidir.
- 4.Öğrencilerin laboratuvardaki tüm İSG riskleri hakkında bilgilendirilmesi ve kontrol önlemlerinin öğrencilere ayrıntılı şekilde anlatılması gerekmektedir.
- 5.Öğrenciler, şüpheli gördükleri bütün çalışma unsurları ile ilgili derhal laboratuvar sorumlusuna bilgi verebilmelidir.
- 6.Laboratuvarlarda bir zaman çizelgesi oluşturmalı ve bu çizelgeye göre çalışmalar devam etmelidir.
- 7.Öğrenciler ve görevli öğretim elemanları, laboratuvarlarda acil durumlara karşın yangın söndürme cihazının, acil çıkışın, göz duşunun nerede olduğu bilgisine sahip olmadan çalışmamalıdır.
8. Çalışma alanları temiz ve düzenli olmalıdır.
- 9.Laboratuvar atıkları laboratuvardaki belirtilen kutulara/şişelere atılmalıdır. Atıklar asla düzensiz şekilde laboratuvar içinde bırakılmamalıdır.
- 10.Laboratuvarda, yere dökülen kimyasallar hemen temizlenmelidir.
- 11.Laboratuvar içerisinde yer alan kimyasallar görevli öğretim elemanının izni olmadan asla dışarı çıkarılmamalıdır.
- 12.Kimyasalların, deney araçlarının doğru kullanımı görevli öğretim elemanı tarafından öğrencilere uygulamalı olarak gösterilmelidir.
- 13.Pipetleme, ağız yoluyla yapılmamalıdır.
- 14.Kesici, delici ve sivri uçlu aletler kapalı koruma kaplarında saklanmalı ve amaçları dışında kullanılmamalıdır.
- 15.Herhangi bir arıza tespit edilen alet, araç gereç derhal görevli öğretim elemanına bildirilmelidir.

16.Radyoaktif maddeler sadece görevli öğretim elemanı tarafından kullanılmalıdır.

17.Laboratuvar içinde yiyecek, içecek tüketilmemelidir.

18.Laboratuvarlarda kullanılan kimyasalların bilgileri ile ilgili ayrıntılı düzenleme yapılmalıdır.

19.Laboratuvar içinde koşulmamalı, telaşlı hareket edilmemelidir.

20. Günlük kıyafetler ile laboratuvar içinde çalışılmamalıdır.

21.Laboratuvardan ayrılmadan önce mutlaka eller yıkanmalı ve temiz kıyafetler giyilmelidir.

Otoparklar İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Kuralları

Günümüzde araç kullanımının artması nedeniyle hem çevre kirliliği hem trafik yoğunluğu hem de kazalar artmıştır. Bununla beraber arabaların güvenli yerlerde park edilmesi, acil durumlarda araçların durumlarının ne olacağı, nasıl hareket edilmesi gerektiği ile ilgili sağlık ve güvenlik kurallarının belirlenmesi önemlidir. Asgari olarak otoparklar için aşağıdaki önlemlerin alınması doğru olacaktır (Bray Park,2019; Croner-i, 2019):

1.Otopark, kaygan olmayan, zarar görmemiş, engebeli olmayan bir yapıya sahip olmalıdır.

2.Yaya ve araç yolu açıkça işaretlenmiş ve birbirinden ayrılmış olmalıdır.

3.Otopark alanı içinde araçların hız limitlerinin düzenlenmiş ve sınırlandırılmış olması gerekir.

4.Doğal aydınlatmanın yetersiz olduğu yerlerde iyi bir aydınlatma sistemi kullanılmalı, otopark yeri kolayca bulunabilecek şekilde açıkça işaretlenmelidir.

5.Otoparklar çalışanlar, misafirler ve öğrenciler için ayrı düzenlenmelidir.

6.Park yerlerini sürekli denetleyecek, hırsızlığa, saldırıya karşı yeterli güvenlik görevlisinin bulunması gerekmektedir.

7.Otopark genişliği, kapalı olması halinde giriş ve park yüksekliği yeterli olmalıdır.

8.Kapalı ve açık otoparklarda acil çıkış yönlendirmeli gündüz ve gece açıkça görülebilecek şekilde işaretlenmelidir.

9.Kapalı ve açık otoparklarda mevzuata uygun yangın söndürme cihazlarının bulundurulması gerekmektedir.

10.Kapalı otoparklarda patlama ihtimaline karşın tüplü arabaların park edilmesine izin verilmemelidir.

11.Kapalı oto parklarda termal konfor şartlarının uygunluğu denetlenmelidir.

12.Özel ihtiyaçları nedeniyle ayrı park alanına ihtiyaç duyan öğrenciler için ayrı bir düzenleme yapılmalıdır.

13.Araçlar, ön tarafı çıkışa dönük olarak park edilmelidir.

14.Otopark giriş ve çıkışları kontrollü olarak gerçekleştirilmelidir.

15.Otopark içerisinde yer alan malzeme, acil durum ekipmanlarının periyodik kontrolleri yaptırılmalıdır.

Yemekhaneler/Kantinler İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Kuralları

Üniversitelerde dikkat edilmesi gereken diğer bir alan kantinler/yemekhanelerdir. Birçok risk barındırmasından dolayı azami özenin gösterilmesi gerekmektedir. Kesici-delici aletler, yangın, patlama, biyolojik ajanlar, zehirlenme gibi riskleri barındıran bu alanlar için öncelikle hijyen kurallarının uygulanması büyük önem taşımaktadır.

Özellikle dünya ülkelerinin 2019 yılından beri önlemeye çalıştığı Covid 19 salgını da hem yaşanan alanlarda hem de yiyeceklerde hijyenin ne kadar önemli olduğunu göstermiştir.

Covid 19 salgını ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde gıda ile doğrudan virüsün bulaşabilir olduğu net olarak kanıtlanmamış olsa da Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (2020) ile Sağdıç ve diğerleri (2020) tarafından yiyeceklerin tutulması ve hazırlanması sürecinde el ve yüzeylerin sıklıkla dezenfekte edilmesi/temizlenmesi, çiğ etler ile diğer gıdaların ayrı saklanması ve ayrı doğrama tahtalarının kullanılması, yiyeceklerin uygun sıcaklıkta pişirilmesi ve hızlıca soğutulması gibi iyi hijyen uygulamaların sağlanmasının bütün bulaşmalar için daima önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu nedenle böyle bir

Pandemi sürecinde İSG faaliyetleri kapsamında çalışanların/öğrencilerin kullandığı bu alanlarda temizlik kurallarına ayrı bir özen gösterilmesi gerektiği açıktır.

Yemekhaneler/kantinler yukarıda sayılan risklere sebep olabilmelerinden dolayı bu alanlarda aşağıdaki genel İSG kurallarının uygulanması gerekmektedir (OSHA, Restaurant Workers Training Guide; 2020; HSE, 2019):

1. Yemekhanelerde/kantinlerde zeminin ıslak olmasından kaynaklı kayma tehlikesine karşı zemin kaymayı önleyici sıvılarla desteklenmeli, kaydırmaz bant kullanılmalı ya da kayan olmayan bir zemin ile değiştirilmelidir.
- 2.Sıcak servislerin kullanılmasından dolayı kişilerde meydana gelebilecek yanıkları önlemek için daha fazla mekanik sistem kullanılmalı, görevli kişilere uygun kişisel koruyucu donanımlar verilmelidir.
- 3.Yiyeceklerin hazırlanması sırasında kullanılan kesici, delici araçların zarar vermemesi için uygun koruyucu donanımlar kullanılmalı, çalışanlara aletlerin kullanımı ile ilgili eğitim verilmelidir.
- 4.Servis araçlarının taşınması sırasında yaşanacak ergonomik zorlanmaların engellenmesi için mekanik sistemlerin kullanılmadığı durumlarda görevli personele doğru taşıma teknikleri ile ilgili eğitim verilmelidir.
- 5.Görevli kişilerin beraber çalışmasından kaynaklı stres ve gerginliğin önüne geçilebilmesi için görevli elemanlara stres eğitimleri verilmelidir.
- 6.Hazırlanan yiyeceklerin sunumunda olabildiğince zarar vermeyecek (plastik) araçların kullanılması doğru olacaktır.
- 7.Yemekhanelerin/kantinlerin temizliğinde kullanılan kimyasallar ile doğrudan temas engellenmeli, kimyasalları kullananlara kişisel koruyucu donanımlar verilmeli, temas etmiş kişilerin ciltte veya gözde tahriş yaşamaması için derhal su ile yıkanmalıdır.
- 8.Yiyeceklerin hazırlanmasından ve sunumundan önce mutlaka eller sabunla yıkanmalıdır.
- 9.Alanda bakteri yayılımını önlemek için düzenli olarak temizlendiğinden emin olunmalıdır.

10.Gıdalara bulaşabilecek virüslere ya da diğer zararlılara karşı tek kullanımlık eldivenler giyilmelidir.

11.Kantin ve yemekhanelerde yerde havuz oluşumunu önlemek için yeterli drenaj yapılmalıdır.

12.Islak zemine karşı kauçuk paspaslar ya da yükseltilmiş çalışma alanları kullanılabilir. Ancak takılıp düşme riskine karşı gerekli önlem alınmalıdır.

13.Yemek hazırlama, pişirme esnasında çalışma alanı çok ısınacağından görevli kişilerin mola vererek serinleyebileceği uygun alanlar sağlanması gerekir.

14.Bu çalışma alanlarında mutlaka ilk yardım bilen bir personelin görevlendirilmesi de gereklidir.

15.Mevzuata uygun çalışma sürelerine bağlı kalarak yaş sınırlamalarına dikkat edilmelidir.

16.Bu alanlarda görev yapacak kişilerin hem genel hem de bu alana özel olarak ciddi bir sağlık kontrolünden geçirilmesi gereklidir.

17.Görevli kişilere ihtiyaç duydukları eğitim ve bilgiler verilmelidir. Eğitimler hem teorik hem de uygulamalı olmalıdır.

18.Patlamaların önüne geçilebilmesi için alanda sürekli gaz ölçümü yapılmalıdır. Kullanılan tüpler boşaldığında uygun yerlerde dik şekilde, doğrudan güneş ısısına maruz kalmayacakları yerde kelepçeli olarak saklanmalıdır.

19.Çalışma alanlarında mutlaka risk değerlendirme yapılmalıdır.

20.Bütün çalışanlar hijyen eğitimi almalıdır.

21.Acil durum planı, yangın tüpleri ve diğer güvenlik gereçleri herkes tarafından görülebilecek şekilde açıkça işaretlenmelidir.

Yurtlar İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Kuralları

Öğrencilerin ve çalışanların beraber bulunduğu diğer bir alan da kampüs içindeki ya da dışındaki ama kampüse bağlı yurtlardır. Öğrencilerin can ve sağlık güvenliğini de üstlenen üniversiteler yurtlarda gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler. Yurtlarda karşılaşılabilecek olumsuzluklara karşı asgari

aşağıdaki durumlara dikkat edilmesi gereklidir (Middle East Technical University, 2019; HSE, 2019):

- 1.Öğrenciler, yurt içerisinde yer alan tesisatlar üzerinde bir değişiklik yapamayacak ya da ulaşamayacak şekilde koruma önlemi alınmalıdır.
- 2.Yurt içerisinde gereksiz yere koşmanın sonuçları ile ilgili yeterli eğitimler verilmelidir.
- 3.Sigara içilmesinin yasaklandığı alanlarda sigara içilmemesi gerektiği ile ilgili gerekli yasaklar ve yaptırımlar konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidirler.
- 4.Yurtlarda keyif verici maddeler kullanmak, alkol tüketmek yasaklanmalıdır.
- 5.Yurt içerisinde görevli personellerin odasına izinsiz girilmemelidir.
- 6.Yurt içi temiz ve düzenli tutulmalıdır.
- 7.Valizlerin taşınması sırasında gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasına özen gösterilmelidir.
8. Yurt içerisinde asla sağlığa ve güvenliğe zarar verici şakalar yapılmamalıdır.
- 9.Yurt içerisinde var olan kaygan zeminlerle ilgili yeterli işaretin alanda olduğundan emin olunmalıdır.
- 10.Yurt içerisinde gerekli İSG levhalarının bulundurulması gerekmektedir.
- 11.Yurt içerisinde acil durum planı ve yangın söndürme cihazları ile ilgili gerekli işaretlemelerin olması gerekmektedir.
- 12.Öğrenciler ve personeller acil durumlarda dışarı çıkan acil durum çıkışlarına ulaşmak, acil toplanma alanlarında toplanmak için acil durum kaçış yollarını kullanmalıdır, bu nedenle öğrencilere ve personellere acil durum eğitimleri verilmelidir.
- 13.Öğrenciler ve personeller herhangi bir elektrik sorununda müdahale etmemeliler ve görevli kişiyi aramalıdır.
- 14.Yurt içerisinde öğrencilerden ya da personellerden biri kaza geçirirse derhal güvenlik personeli, ilk yardım ekibi veya sağlık personeli ile irtibata geçilmelidir.

15.Yurt içerisinde merdivenlerde kaydırmaz bant bulundurulmalı ve merdivenler korkulukla desteklenmelidir.

16.Öğrencilerin merdiven kuralları ile ilgili bilgilendirilmesi gereklidir.

17.Yurt ile ilgili potansiyel bir risk veya tehdit tespit edildiğinde veya algılandığında yetkililere bilgi verilmesi konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir.

18.Yurt kurallarını ihlal ederek sağlık ve güvenlik riski yaratanlar görevli personele bildirilmelidir.

19.Odalarda elektrikli aletlerin kullanılması ile ilgili gerekli yasaklamalar yapılmalı ve düzenli olarak kontrol edilmelidir.

20.Yurtta kalacak olan öğrencilerle, konaklama için ayrılan odayı ve iç yurt kurallarının, yangın güvenliği kurallarının ve sağlık kurallarının karşılanmasını sağlayan konaklama sözleşmesi yapılmalıdır.

21.Yurt içerisinde diğer öğrencileri rahatsız edecek şekilde aşırı gürültüye neden olan davranışların engellenmesi için yurt içerisinde görevli kişi tarafından gerekli denetimler sağlanmalıdır.

22.İzinsiz olarak başka bir odaya taşınmak yasaklanmalıdır.

23.Odaların temiz ve düzenli tutulması bütün öğrencilerin sorumluluğundadır ve temizliğinde de ortak hareket etmeleri gerekmektedir.

24.Odalar içerisinde yer alan araç ve gereçler izinsiz olarak oda dışına çıkarılmamalıdır.

25.Öğrencilerin misafirlerinin yurda girişleri kesinlikle yasaklanmalıdır.

26.Yurda giriş ve çıkışlar teknolojik olanaklarla kayıt altına alınmalıdır.

27.Öğrenciler belirtilen saatten daha geç yurda girmek istediğini bildirirse geç gelmelerinin nedenini belirten yurt idaresinden giriş izni alması zorunlu tutulmalıdır.

28.Kurallara uymayanlar için disiplin kuralları uygulanmalıdır.

Özel Güvenlik Personelleri ve Personel Kabinleri İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Kuralları

Kampüs alanının düzenini sağlayan, güvenlik tehlikesine karşın görev yapan personeller özel güvenlik görevlileridir. Özel güvenlik görevlileri hem yaptıkları işten kaynaklı hem de bir çalışan olarak İSG açısından onlara yönelik önlemlerin alınması gereken meslek grubudur. Bu nedenle asgari aşağıdaki şartların (OSHA, 2019) güvenlik görevlileri ve onların çalışma alanları için sağlanması esastır:

Güvenlik kabinleri için olması gereken şartlar:

- 1.Elektrikli aletlerin kullanım kılavuzlarına uygun olarak kullanımı sağlanmalıdır ve arızalı olanlar kesinlikle kullanılmamalıdır.
- 2.Elektrik kabloları kanal içine alınmalı ve herhangi bir düşme riskine yol açmamalıdır.
- 3.Güvenlik kabini temizliği periyodik olarak yapılmalıdır.
- 4.Kabin içerisinde kullanılan ekranlı araçlar sabitlenmeli ve ergonomik koşullara göre ayarlanmalıdır.
- 5.Kabin etrafında güvenlik kamerası bulunmalı ve ayrıca güvenlik görevlilerinin kampüs içini takip etmesini sağlayacak ekranlı araçlar sürekli çalışır durumda olmalıdır.
- 6.Kabin içerisinde diğer birimlerle ve güvenlik görevlileriyle haberleşmeyi sağlayacak iletişim sistemi olmalıdır.
- 7.Kabin içinde ya da en yakın yerde yangın söndürme cihazı bulundurulmalıdır.
- 8.Kabin içinde ya da en yakın yerde lavabo bulundurulmalıdır.

Personeller için sağlanması gereken İSG önlemleri:

- 1.Personeller temel İSG eğitimi almalıdırlar.
- 2.Şiddet içeren davranışlarla başa çıkma tekniklerini öğrenmelidirler.
- 3.Silahların kullanılması, güvenliği ve taşınması ile ilgili belli aralıklar yenileme eğitime tabi tutulmalıdırlar.

- 4.Vardiyalı çalışma saatleri nedeniyle yaşayabilecekleri sıkıntıları ve sıkıntıların çözümü ile ilgili periyodik olarak eğitim almalıdırlar.
- 5.Kampüs alanı içindeki kontrollerinde mevsime uygun kıyafetler giymelidirler.
- 6.Sabotaj ihtimaline karşı hazırlıklı olmalıdırlar.
- 7.Acil durumlarla ilgili özel olarak eğitilmelidirler.
- 8.Net bir görev tanımlaması yapılmalıdır.
- 9.Öğrencilerle iletişimleri açısından doğru teknikler ile ilgili iletişim eğitimi almaları sağlanmalıdır.
- 10.Görevlilere saha güvenliği ve kontrol planı geliştirme yeterliliği kazandırılmalıdır.

Spor Salonları İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Kuralları

Kampüs alanı içerisinde yer alan spor salonları hem aletli hem de aletsiz şekilde faaliyetlerini sürdürebilmektedir. Özellikle öğrencilerin ve akademisyenlerin sağlık ve güvenlikleri için alınması gereken önlemler ciddi bir öneme sahiptir. Asgari olarak alınabilecek sağlık ve güvenlik önlemleri aşağıdaki (Fitness Australia, 2012) düzenlemeleri içermelidir:

- 1.Spor salonunu kullananlardan sağlık raporu alınması gerekmektedir.
- 2.Spor salonuna giriş çıkışların kayıt altına alınması gerekmektedir.
- 3.Spor salonlarında görev yapacak personellerin görev yapma yeterliliğine sahip olması gereklidir.
- 4.Spor salonları içinde kişilerin uygun kıyafet ve ayakkabı giymeleri sağlanmalıdır.
- 5.Spor programları kişilere göre ayarlanmalıdır.
- 6.Egzersiz için kullanılacak tüm aletler ve araçlar bakımları tam, periyodik kontrolleri tamamlanmış olmalıdır.
- 7.Her gün çalışmaya başlanmadan önce ekipmanlar yetkili kişi/kişiler tarafından kontrol edilmelidir.
- 8.Periyodik bakımları yetkili firma tarafından gerçekleştirilmelidir.

- 9.Arızalı ekipmanların derhal devre dışı bırakılması ve arıza giderilmedikçe kullanımının yasaklanması gerekmektedir.
- 10.Spor salonu içerisinde yeterli ilk yardım dolapları ve malzemeleri bulunmalıdır.
- 11.Spor salonlarında yaşanabilecek kazalara karşı bir kaza formu oluşturulmalıdır.
- 12.Spor salonunu kullanacak olanlara aletlerle ve spor salonu ile ilgili bütün bilgiler ayrıntılı verilmelidir.
- 13.Elektrikli aletlerin gövde topraklamaları periyodik olarak kontrol edilmelidir.
- 14.Hijyen koşullarının sağlanması için spor salonları her gün temizlenmelidir.
- 15.Elektrik kabloları kanal içine alınmalı ve doğru şekilde kullanılmalıdır.
- 16.Spor alanlarında kaymaya ya da düşmeye engel olacak malzemeler depolanmamalı, alanlarda çukur ya da düzeni bozacak sorunlar olmamalıdır.
- 17.Yeterli sayıda ve kadın erkek ayrı olarak soyunma odaları, duşlar ve lavabolar soyunma odaları içinde bulundurulmalıdır.
- 18.Tüm alanlarda yeterli aydınlatma sağlanmış olmalıdır.
- 19.Spor salonu içerisinde kullanılan ofis malzemelerinin ergonomik olması gerekmektedir.
- 20.Spor yapan kişilerin aşırı eforla ilgili sağlık riskleri hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir.
- 21.Yeterli havalandırmanın sağlanmış olması gerekmektedir.
- 22.Makinelerden kaynaklı gürültü seviyeleri risk içermeyecek düzeyde olmalıdır.
- 23.Her spor aletinin yakınında kullanma talimatı yer almalıdır.
- 24.Spor aletleri kullanılmaya başlanmadan önce temizlenmeli ve bu konuda kullanıcılar bilgilendirilmelidir.

3.2.3 İş kazası halinde yapılması gereken işlemler

3.2.3.1 Kaza raporlarının hazırlanması

5510 sayılı SSGSS Kanunu ile 6331 Sayılı İSG Kanunu içinde iş kazası halinde bildirimin hangi sürelerde yapılması gerektiği önceki bölümlerde anlatılmıştır. Üniversiteler için ayrı bir süreç söz konusu değildir ancak üniversitelerdeki sorun bildirimin kim tarafından ve nasıl yapılacağıdır. Bu nedenle öncelikle kazanın meydana geldiği alt kurula bağlı bulunan birimin iş güvenliği uzmanı ve birimin işvereni/ işveren vekili kaza ile ilgili soruşturma yapmalıdır.

Soruşturmanın hemen yapılmasının yararı olay ile ilgili doğru bilgilerin rahatlıkla alınmasıdır. Çünkü zaman uzadıkça bazı bilgiler unutulabilmektedir. Bunun için ilk olarak iş kazası analiz formu doldurulmalıdır. İlk analizdeki amaç kazanın nedenlerinin hızlıca ortaya çıkarılmasıdır. Daha sonra ise iş kazası raporlama sisteminin sağlıklı yürüyebilmesi için matbu bir iş kazası raporu hazırlanarak elde edilen bilgiler burada toplanmalıdır.

Hazırlanan kaza raporunda SGK tarafından istenen bilgilerin yer alması daha sonra yapılacak bildirimi de kolaylaştıracaktır. Hatta üniversiteler kaza raporlarını bilgisayar üzerinden hazırlayacakları şablonlar ile daha ayrıntılı hale getirerek çok daha doğru raporlama yapabileceklerdir.

3.2.3.2 Kaza bildirim süreci

Kaza ile ilgili gerekli bilgilerin alınmasından sonra yapılması gereken kazadan sonraki en geç 3 işgünü içinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirim yapmaktır. Kaza bildirimi SGK'nin web sayfası üzerinden gerçekleştirilmektedir. Kaza bildiriminin zamanında yapılması idari herhangi bir yaptırıma maruz kalmamak açısından önemlidir. Bu nedenle üniversitelerdeki koordinasyon birimlerinde bu sürecin en hızlı ve güvenli yürütülebilmesi için bir sürecin işletilmesi gerekmektedir. Temel olarak bildirimin nasıl yapılacağı ile ilgili süreç Şekil 3.3'te belirtilmiştir.

İş kazasının meydana geldiği yerin bağlı olduğu alt kurul iş güvenliği uzmanı / işveren vekili, iş sağlığı ve güvenliği koordinasyon birimi koordinatörüne olayla ilgili gerekli raporları sunmalı (Kaza ile aynı gün).

Koordinatör tarafından üst kurulda görev yapan ve koordinatörlüğün sekreteryasını yürüten iş güvenliği uzmanına gerekli bilgiler iletilir.

İş güvenliği uzmanı tarafından SGK web sayfası üzerinden e-bildirge ile bildirim yapılır.

Şekil 3.3: Üniversitelerde İş Kazası Bildiriminin Sosyal Güvenlik Kurumuna Yapılması Süreci

4. ÜNİVERSİTELER İÇİN HAZIR DOKÜMANLAR, ŞABLONLAR VE DİLEKÇELER

4.1 Dilekçeler

4.1.1 Kurul toplantı duyuru dilekçesi

Üniversite içerisinde faaliyette bulunacak olan kurullar iç yönerge ile 6331 sayılı İSG Kanunu ile İSG Kurulları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre faaliyetlerini sürdürmek zorundadırlar. Yukarıda adı geçen yönetmeliğe göre kurulların faaliyetlerini sürdürmeleri için iş yeri tehlike sınıfını da dikkate alarak belirli aralıklarda kurul toplantıları yapmaları gerekmektedir. Toplantının duyurulması, yürütülmesi usulü İSG Kurulları Hakkında Yönetmeliğin 9. maddesinde düzenlenmiştir.

İlgili maddede belirtilen husus gereğince toplantı zamanından önce ilgili birimlere ve kişilere duyuru yapılmalıdır. Bu nedenle üniversitelerde duyuruların hazırlanmasına kaynaklık etmek ve süreci hızlandırmak adına Ek 11’de örneği verilen kurul toplantı duyuru dilekçesi hazırlanmıştır. Dilekçe, asgari durumlar düşünülerek hazırlanmış olup farklı durumlara göre değiştirilebilecektir.

4.1.2 Toplantı duyuru tutanağı

İSG Kurulları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre kurul toplantıları için toplantı gününden önce üyelere haber verilmelidir. Haber vermenin şekli açıkça belirtilmese de hukuken uygunsuzluk yaşamamak adına yazılı yapılması gerektiği açıktır. Bu nedenle üyelere, toplantı tarihinin mevzuata uygun zamanda kendilerine bildirildiğine dair bir tutanak imzalatılmalıdır. Bu tutanak hem hukuken görevli olan kişilerin görevlerini aksatmadığını gösterecek hem de kişilerin olumsuz tutumlarının ortadan kaldırılmasına yardımcı olacaktır. Tutanak ile ilgili örnek Ek 12’de gösterilmiştir.

4.1.3 Toplantı tutanağı

Toplantının gerçekleştirilmesinden sonra toplantıda yapılan görüşmelerin, alınan kararların kayıt altına alınması önemlidir. Bu nedenle toplantı sırasında alınan kararların eş zamanlı olarak yazılması ve toplantı sonunda taraflara imzalatılması gerekir. Ancak tutanakların sağlıklı ve anlaşılır olabilmesi adına toplantı sırasında sürecin sağlıklı yönetimi zor olacağından kurul sekreteri tarafından toplantı sonrası herkesin anlayabileceği ve açıkça tüm bilgilerin yer aldığı tutanak bilgisayar ortamında düzenlenir ve tüm üyelere imzalatılır. Kurul tutanağı ile ilgili örnek Ek 13’de belirtilmiştir.

4.1.4 Kurul üyelerine ait iletişim bilgileri

Üniversite içerisinde İSG faaliyetlerinin hızlı ve güvenilir şekilde yürütülebilmesi için alt ve üst kurul üyelerinin birbirlerine kolaylıkla ulaşabilmesi önemlidir. Acil durumlarda bilgilendirme, olağanüstü toplantıya ihtiyaç duyulması gibi hususlarda günümüzün teknolojilerinin de kullanılması önemli bir husustur. Bu nedenle Ek 14’te örneği verilen yazının üyeler tarafından doldurulması ve her üyeye ulaştırılması önemlidir. Hatta üniversiteler kendi iç haberleşme sistemlerine iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili uzmanların ve görevlilerin haberleşebilmesini sağlayacak bir modül ekleyebilecektir.

4.1.5 Temsilci aday başvuru duyurusu ve atama yazısı

6331 sayılı İSG Kanunu iş yerlerinde çalışanları temsil etmek adına, iş yerindeki riskleri ve çalışan sayısını da göz önünde bulundurarak çalışan temsilcilerinin belirlenmesi gerektiğini vurgulamıştır (6331 sayılı İSG Kanunu, Md. 20, 2012).

İlgili kanun hükümleri incelendiğinde çalışan temsilcilerinin 2 şekilde iş yerlerinde belirleneceği ifade edilmektedir. İlk yöntem çalışanlar arasında seçimin yapılmasıdır. Seçimin yapılabilmesi için önce adaylar belirlenmeli ve daha sonra ilgili seçim gerçekleştirilmelidir. Bu sürecin nasıl yürütülmesi gerektiği ile ilgili ayrıntılı bilgi ise İSG İle İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ içerisinde düzenlenmiştir.

Yönetmelik hükümlerine göre temsilci aday belirleme süreçlerinin yürütülebilmesi için temsilci olarak aday olmak isteyen kişilere gerekli duyurular yapılmalı ve yeterli süre verilmelidir. Üniversite İSG koordinasyon birimi için önerilen yapıda akademik ve idari personel ile öğrenci temsilcisinin ayrı ayrı belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu nedenle duyuruların üç kesimi de dikkate alarak yapılması önemlidir.

Çalışanların seçimle belirlenemediği durumlarda atama yolu ile belirlenmesi gerekmektedir. Hatta İSG İle İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ’de çalışan temsilcisinin, iş yerinde yetkili sendika bulunmaması halinde çalışanlar arasından seçimle belirleneceği ancak iş yeri sendika temsilcisi var ise öncelikli olarak onun görevlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir (İSG İle İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ, 2013: Md.5). Duyuru ve kişilerin atamaları için kullanılabilecek yazılar Ek 15 ve Ek 16’da verilmiştir.

4.1.6 Destek elemanı görevlendirme yazısı

İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik hükmüne göre iş yerlerinde acil durumlara müdahale edebilmesi için destek elemanı görevlendirilmesi gerekmektedir (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik, Md.11, 2013). Çalışan temsilcilerinin belirlenmesi için ilk olarak oylama sistemi benimsenmişken destek elemanları için görevlendirme tercih edilmiştir. Destek elemanlarının belirlenebilmesi için öncelikle kişilerin yönetmelik hükmü içerisinde belirtilen alanlarda ilgili eğitimi alıp almadığı kontrol edilmelidir. Gerekli şartlar sağlandıktan sonra Ek 17’de örneği verilen görevlendirme yazısı ile destek elemanı görevlendirmesi yapılabilir.

4.1.7 Tesisat kontrolü talep dilekçesi

Üniversitelerin içerisinde bulunan birimler çalışma alanlarına göre ayrıldığı için ihtiyaç duyulan teknik gereksinimleri karşılayacak personele rahatlıkla ulaşılabilmektedir. 6331 sayılı kanun kapsamında İSG açısından herhangi bir tehlikeli durumun oluşmasına mahal vermemek adına üniversite içerisinde yer alan tesisatların periyodik kontrolleri yetkin kişilere en az yılda 1 defa yaptırılmalıdır (İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği, 2013). Üniversite içerisinde periyodik kontrolleri

gerçekleştirebilecek birim olması halinde Ek 18’de örneği verilen yazı ile bu talebin iletilmesi sağlanabilecektir.

4.1.8 Acil durum tatbikatı talep dilekçesi

İş yerlerinde yılda en az 1 defa acil durum tatbikatı yapılmak zorundadır (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik, Md. 13, 2013:). Tatbikatın doğru şekilde gerçekleştirilebilmesi için yetkin kişilerin tatbikatı yapması ve doğru bilgileri kişiye ulaştırması gerekmektedir. Bu nedenle tatbikatın gerçekleştirilmesini sağlayacak birimlere resmi kanal aracılığı ile başvuruda bulunmak önem arz etmektedir. Ek 19’da örneği verilen yazı ile bu talep ilgili birimlere yönlendirilebilecektir.

4.1.9 Eğitim duyuru yazısı

6331 sayılı İSG Kanunu gereği çalışanlara İSG eğitimlerinin verilmesi zorunlu tutulmuştur. Bu nedenle eğitime katılımın sağlanması için sorumluluk işverende olduğundan eğitimle ilgili gerekli duyuruların ilgililere iletilmesi sağlanmalıdır (Çalışanların İSG Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Md. 5, 2013). Eğitimlerin ilgili birimlere ve kişilere duyurulabilmesi için yardımcı olabilecek yazı örneği Ek 20’de belirtilmiştir.

4.2 Formlar ve Taslak Belgeler

4.2.1 Acil durumlarla ilgili formlar ve taslak belgeler

4.2.1.1 Acil durum ekip listesi örneği

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre acil durumlarla ilgili ekipler kurulması gerekmektedir. İlgili maddeye göre (Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, Md. 126, 2007) oluşturulacak ekipler:

- a) Söndürme ekibi,
- b) Kurtarma ekibi,
- c) Koruma ekibi,
- ç) İlk yardım ekibi.

Bir diğerk yönetmelik olan İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında yönetmelik hükümlerine göre ise (İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik, Md.11, 2013) hükümlerine göre acil durumlar için tehlike sınıfları da dikkate alınarak destek elemanı görevlendirilmelidir. Görevlendirilecek kişiler,

a) Arama, kurtarma ve tahliye,

b) Yangınla mücadele, konularının her biri için uygun donanıma sahip ve özel eğitilmiş kişiler arasından seçilmelidir.

Ekiplerin belirlenmesi ve resmi bir evrakın düzenlenmesi amacıyla Ek 21’de örneği verilen form düzenlenmiştir.

4.2.1.2 Acil durum iletişim listesi

Acil durumlarda görevlendirilen kişilerin görevlendirildikleri yerlerde bulunabilecek kişiler tarafından bilinmesi önemli bir husustur. Çünkü herhangi bir acil durumla karşılaştıklarında o acil durum için görevlendirilen kişilere hızlı şekilde ulaşmaları insan canını, maddi ve manevi kayıpları önleyecek hayati bir önem taşımaktadır. Bu nedenle kişilerin rahatlıkla görebileceği yerlere, acil durumda kullanılacak ekipmanların yakınına ekip üyelerinin iletişim bilgileri asılmalıdır. Ayrıca acil durumlara müdahale edebilecek resmi kurum ve kuruluşların telefon numarası da acil durumda yaşanabilecek paniğin numaraların unutulmasına sebep olabileceğinden iletişim bilgileri içerisinde bulunmalıdır. Bu amaçla hazırlanmış liste Ek 22’de yer almaktadır.

4.2.1.3 Seyyar yangın söndürme cihazı kontrol formu

Yangın durumunda iş yerlerinde var olan seyyar yangın söndürme cihazlarının kullanılabilir olması önemlidir. Periyodik kontrolleri dışında belli aralıklarla kullanılabilir olup olmadığı kontrol edilmelidir. Kontrol sırasında dikkat edilecek hususlar ise (Boston University, Monthly Fire Extinguisher Checks, 2019) aşağıda belirtildiği gibidir:

1. Seyyar yangın söndürme cihazının bulunduğu yeri gösteren levhaların bulunması gerekmektedir. Levha, yangın söndürme cihazı rahatlıkla bulabileceğimiz şekilde konumlandırılmalıdır.

2. Yangın söndürme cihazlarının yerlerinden alınmasını engelleyecek şekilde önünde ve yanlarında malzeme istiflemesi yapılmamalıdır.

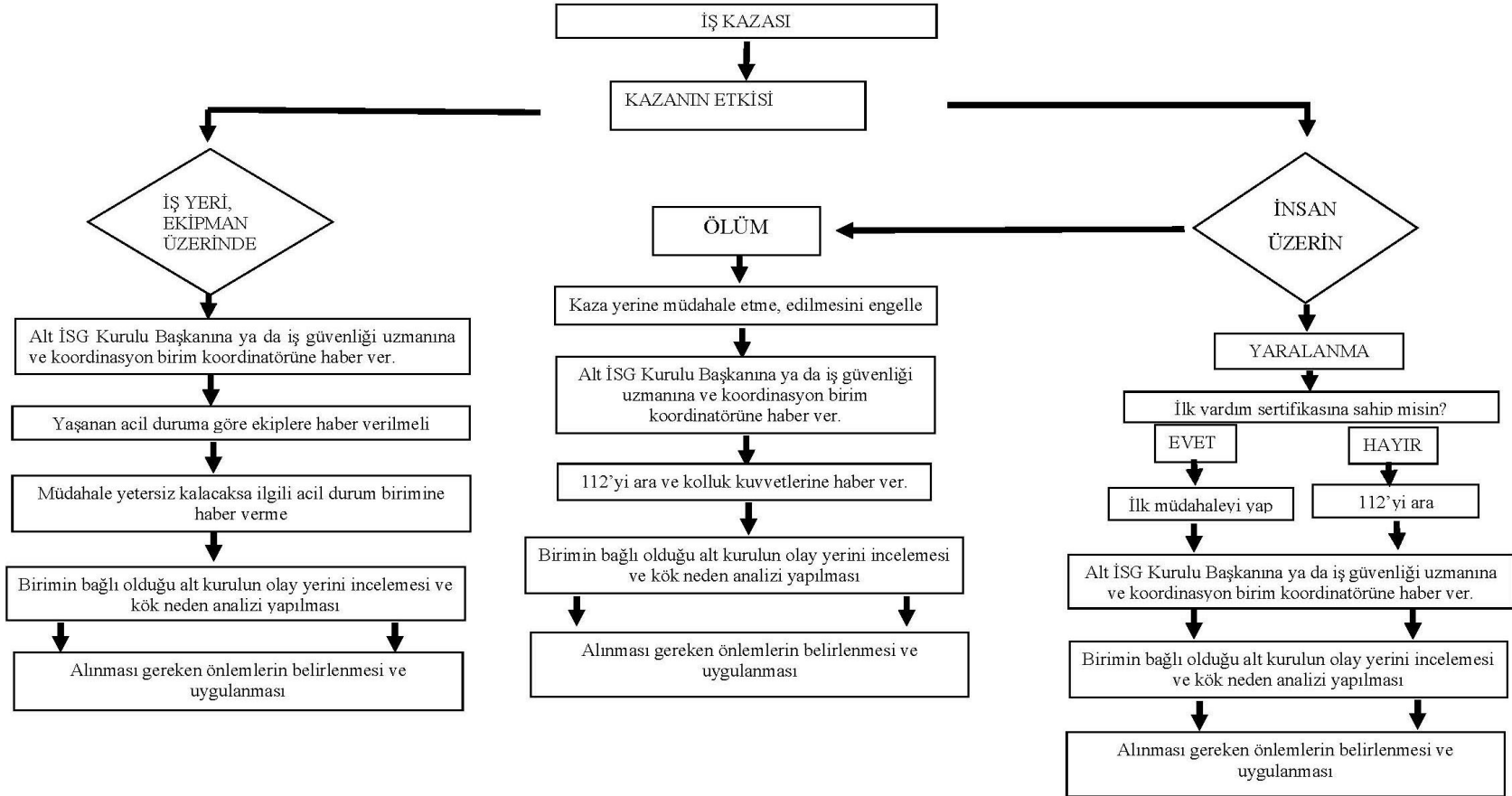
3. Yangın söndürme cihazlarının bilgilerinin rahat okunması için söndürme cihazı üzerinde bilgilerin olduğu taraf dışarı doğru olmalıdır.
4. Yangın söndürme cihazının kullanımına izin veren pim kontrol edilmelidir. Mühür sökülmemiş olmalıdır.
5. Yangın söndürme cihazının üstündeki manometrenin camının kırık olmadığı kontrol edilmelidir. Manometre piminin yeşil alanda olduğundan emin olunmalıdır.
6. Yangın söndürme cihazı ağırlığı fiziksel olarak da kontrol edilmelidir. Dolu olduğundan emin olunmalıdır.
7. Yangın söndürme cihazının gövdesinde, hortumunda veya ağzında belirgin bir fiziksel hasar olmadığından emin olunmalıdır. Hortum başı ve hortum fiziksel olarak kontrol edilmeli ve zarar görmediği tespit edilmelidir. Hortum başında toz olup olmaması da söndürme cihazı hakkında bilgi vermektedir. Hortum başında toz var ise bu söndürme cihazının boşaldığını gösterir. Bu nedenle bu yangın tüpleri gerekli kontrol ve dolum için ilgili yere gönderilmelidir.
8. Yangın söndürme cihazı üzerinde yer alan etiketlerin sağlam olduğu, yırtılmadığı, sökülmediği kontrol edilmelidir. Kontrollerin yapıldığını gösteren etiket bulunmalıdır.
9. Eğer herhangi bir kusur, hasar ya da eksik tespit edilirse derhal birim yöneticisine haber verilmelidir.

Yukarıdaki hususlar göz önünde bulundurularak Ek 23'te yer alan seyyar yangın söndürme cihazları aylık kontrol çizelgesi hazırlanmıştır.

4.2.1.4 Asılabilir ekip listesi örneği

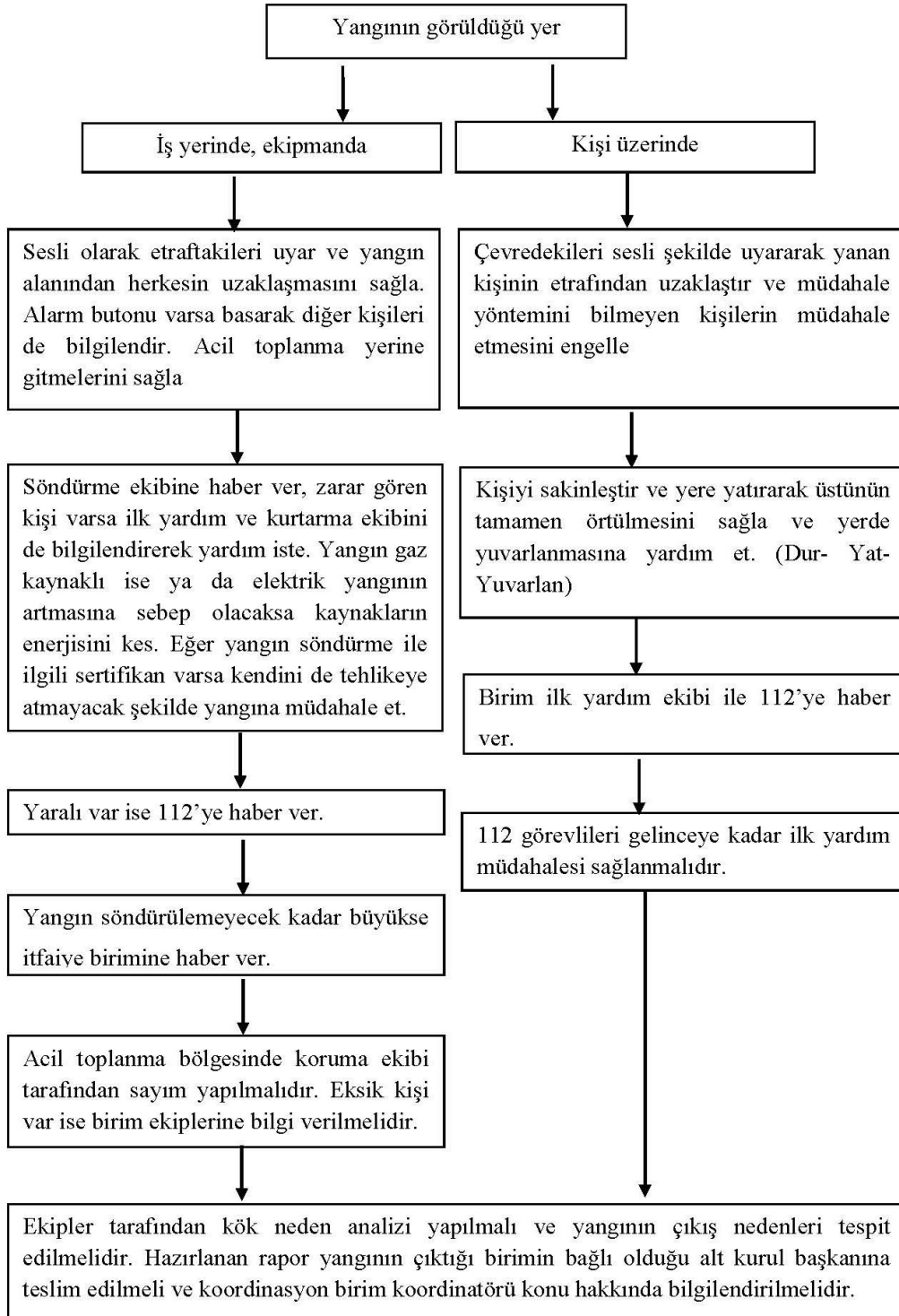
Birimlerde meydana gelen acil durumlarda bina içerisinde kimin aranması gerektiği önemli bir konudur. Çünkü ekipler görevlendirildikleri alanlarda eğitim almış ve sertifikalandırılmış çalışanlardır. Bu nedenle ekip listelerinin de önem arz eden yerlerde asılı olması, ekip üyelerinin iletişim bilgilerinin bulunması acil durumlara erken müdahale açısından önemlidir. Ek 24'te örneği verilen asılabilir ekip listesi asgari koşulları taşıyıp ihtiyaca göre değiştirilebilecektir.

4.2.1.5 İş Kazası Senaryo Örneği

Şekil 4.1: İş Kazası Senaryo Örneği

4.2.1.6 Yangın Senaryo Örneği

Şekil 4.2: Yangın Senaryo Örneği

4.2.2 Eğitim ile ilgili formlar

4.2.2.1 Eğitim tutanağı form örneğı

Çalışanların İSG Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamında çalışanlara verilen İSG eğitimlerinin kayıtlarının tutulması ve eğitimin belgelendirilmesi esastır. Eğitime katılanlar ile ilgili asgari olması gereken bilgiler yönetmelik ekinde ayrıntılı şekilde verilmiştir. Eğitim ile ilgili belgeler çalışanların özlük dosyasında da saklanmalıdır (Çalışanların İSG Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik,2013). Bu bilgiler doğrultusunda temel olarak düzenlenebilecek eğitim tutanağı ve eğitim katılım formu örneğı Ek 25 ve Ek 26'daki gibidir.

4.2.3 İş kazası tutanak formu örneğı

6331 sayılı kanun gereğı iş kazalarının yaşandığı iş yerlerinde gerekli kayıtların tutulması gerekmektedir (6331 sayılı İSG Kanunu, 2012). Bu süreç özellikle hukuken gerekli belgelerin sunulabilmesi, sorumluların belirlenmesi, olaya şahitlik edenlerin olayı anlatması, olay yerine müdahale edilmesinin engellenmesi amacı da taşımaktadır. Bu amaçlar birleştirilerek gerek duyulabilecek bilgiler Ek 27'de örnek form ile desteklenmeye çalışılmıştır.

4.3 Kontrol Listeleri

4.3.1 Akademik ve idari personel ofisleri için kontrol listesi

Üniversiteler içerisinde aktif olarak kullanılan alanlardan biri akademisyenlere ve idari personellere ait ofislerdir. Bu ofisler hem kişilerin özel alanları olup hem de genele açık alanlar olmasından dolayı pek çok tehlike barındırır. Özellikle kişilerin özel ofisleri olmasından kaynaklı bir rahatlık nedeniyle bazen birçok tehlikeli davranışın farkında olmak da mümkün olmamaktadır. Kişilerin sağlıklı ve güvenli şekilde ofislerinde çalışmaları için gerekli kontrollerin düzenli aralıklarla hem ofis sahibi hem de İSG profesyonelleri tarafından yapılması gerekmektedir. Bu amaçla hazırlanan kontrol formu Ek 1'de ayrıntılı olarak yer almaktadır. Bu formun hazırlanmasında T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan rehberler ve kontrol listeleri de dikkate alınmıştır.

4.3.2 Aletli spor salonu için kontrol listesi

Kampüs alanları içerisinde yer alan ve bazen 3. kişiler tarafından da kullanılabilen alanlardan bir diğeri de aletli spor salonlarıdır. Öğrencilerin ve akademik ve idari personellerin aktif şekilde yararlandıkları bu alanlar fiziksel, biyolojik, elektrik ve ergonomik risk etmenlerini barındırmasından dolayı ayrıntılı şekilde düzenli aralıklarla hem salon görevlileri hem de İSG profesyonelleri tarafından kontrol edilmelidir. Aletli spor salonları için hazırlanan kontrol listesi formu Ek 2’de yer almaktadır. Bu formun hazırlanmasında T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan rehberler ve kontrol listeleri de dikkate alınmıştır.

4.3.3 Aletsiz spor salonu için kontrol listesi

Aletli spor salonları yanında üniversiteler bünyesinde aletsiz spor salonları da bulunmaktadır. Özellikle basketbol, voleybol ve diğer sporların yapılabildiği bu alanlar da bazı durumlarda tehlikeli bölgeler olabilmektedir. Bu nedenle bu alanların da diğer alanlar gibi düzenli olarak kontrolü gerekmektedir. Üniversiteler bünyesinde daha verimli bir kontrolün gerçekleştirilebilmesi için Ek 3’te ayrıntılı şekilde kontrol formu oluşturulmuştur. Bu formun hazırlanmasında T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan rehberler ve kontrol listeleri de dikkate alınmıştır.

4.3.4 Derslikler için kontrol listesi

Üniversitelerin asıl faaliyet alanı olan eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlardan bir diğeri derslikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Derslikler hem akademisyenler hem de öğrenciler tarafından sürekli ve düzenli olarak kullanılan alanlar olmalarından dolayı olabildiğince sıklıkla kontrol edilmesi gerekmektedir. Elektriksel, ergonomik, fiziksel risklerin olduğu bu ortamların değerlendirilmesi için kullanılabilecek bir kontrol formu Ek 4’te düzenlenmiştir. Bu formun hazırlanmasında T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan rehberler ve kontrol listeleri de dikkate alınmıştır.

4.3.5 Havuzlu spor salonları için kontrol listesi

Aletli ve aletsiz spor salonları yanında havuzlu spor salonları da bulunmaktadır. Bu salonların tehlikeleri ve riskleri diğer alanlardan oldukça farklı olmasından dolayı ciddi şekilde profesyonel kişiler tarafından denetlenmesini gerekmektedir. Her iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekiminin bilgisinin yetmeyeceği bir alan olan havuzlu spor salonları için gerekirse yetkili kişilerden yardım talep edilmelidir. Ancak hızlı ve temel şekli ile İSG profesyonellerinin kullanabileceği kontrol listesi formu Ek 5'te verilmiştir. Bu formun hazırlanmasında T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan rehberler ve kontrol listeleri de dikkate alınmıştır.

4.3.6 Güvenlik odaları için kontrol listesi

Üniversitelerin güvenliğinden sorumlu olan güvenlik çalışanlarının odaları için gerekli İSG tedbirlerinin alınması gerekmektedir. Kişilerin ve üniversitenin can ve mal güvenliğini sağlayan bu kişilerin hem psikolojik olarak desteklenmesi hem de rahat bir çalışma ortamına sahip olması iş verimleri için oldukça önemlidir. Güvenlik odaları için hazırlanan kontrol listesi formu Ek 6'da yer almaktadır. Bu formun hazırlanmasında T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan rehberler ve kontrol listeleri de dikkate alınmıştır.

4.3.7 Otoparklar için kontrol listesi

Otoparklar hem akademisyenler hem öğrenciler hem de idari personel tarafından hatta bazı durumlarda üniversiteye gelen misafirler tarafından da kullanılmaktadır. Arabaların yakıt cinsleri, acil durumlarda arabaların park pozisyonlarının nasıl olduğu gibi durumlar tehlike yaratabileceğinden gerekli kontrollerin düzenli yapılması ve gerekli talimatların uygun yerlere asılması önemlidir. Bu amaçla hazırlanan kontrol listesi örneği Ek 7'de bulunmaktadır. Bu formun hazırlanmasında T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan rehberler ve kontrol listeleri de dikkate alınmıştır.

4.3.8 Yemekhane için kontrol listesi

Yemekhaneler hem dışarıdan bir firma aracılığı ile yemek getirilen hem de üniversite içerisinde yemeğin kendi bünyesinde pişirildiği yerler olabilmektedir. Her şekilde birçok tehlikeyi barındırdığından kişilerin hem güvenli hem de sağlıklı olmaları açısından hijyen kurallarının en üst seviyelerde tutulması gereken alanlardan biri yemekhanelerdir. Bu amaçla düzenli olarak kontrol edilmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır. Yemekhanelerde kullanılabilecek kontrol listesi formu örneği Ek 8’de yer almaktadır. Bu formun hazırlanmasında T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan rehberler ve kontrol listeleri de dikkate alınmıştır.

4.3.9 Laboratuvarlar için kontrol listesi

Laboratuvarlar çeşitli olmaları nedeniyle özel olarak üzerinde çalışma yürütülmesi gereken alanlardır. Bilimsel buluşların gerçekleştirildiği bu alanların güvenliği oldukça büyük önem taşımaktadır. Bu hem çalışmalarını yürüten öğrencilerin/akademisyenlerin/çalışanların güvenliğini ifade ederken hem de laboratuvarların bulunduğu binaların, çevrenin güvenliğini de içermektedir. Bu amaçla düzenli olarak kontrol edilmesi gereken bu alanlar için kontrol listesi formu örneği Ek 9’da bulunmaktadır. Bu formun hazırlanmasında T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan rehberler ve kontrol listeleri de dikkate alınmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sektör ayrımı olmaksızın bütün iş yerleri, kurum ve kuruluşlar insan odaklı çalışmak zorundadır. Bunun iki nedeni olduğu söylenebilir. İlk neden ürettikleri hizmetleri ile malları insanlara arz etmek için çalışıyor olmaları, ikinci neden ise bunları yapabilmek için insana ihtiyaç duymalarıdır. Aslında insan faktörü tüm sektörlerde vazgeçilemez bir faktördür.

Vazgeçilmezlik olgusu insana karşı tutumun değişmesine, insana yönelik faaliyetlerin düzenlenmesine, insanların önemsendiği yönetim tarzlarının benimsenmesi temelli faaliyet gösteren bir düzeni yaratmaya başlamıştır. Bu nedenle teknoloji ilerledikçe, ekonomik sistem yapıları değiştikçe ve hukuksal zemin insanı korumaya yönelik düzenlenmeye başladıkça sektörleri ayakta tutan insanların sağlığı ve güvenliği de önemli bir konu haline gelmeye başlamıştır. Bu önem bilimsel temelli olarak da desteklenmesi gerektiğinden birçok alanı da içeren multidisipliner bir bilim dalı olan İSG kavramı ortaya çıkmıştır.

İSG faaliyetleri ile çalışanlar teknik ve sağlık tedbirleri ile koruma altına alınmaya çalışılmaktadır. Ancak bu faaliyetler planlı şekilde yürütülmediğinde koruma yerine aksine zarar verecek iş kazası ve meslek hastalığını barındıracak potansiyeli bulunmaktadır. Bu nedenle Türkiye’de faaliyetlerin yürütülmesi için profesyoneller görevlendirilmiş ve profesyonellerin faaliyetleri teknik ve hukuki zeminde belirlenmiştir. Multidisipliner bir alan olan İSG, faaliyetlerin çeşitliliği nedeniyle çok farklı uygulamaları ve belgelendirme sistemini gerektirmiştir.

Belgelendirme faaliyetleri çalışmaların düzenli olarak kontrol edilmesi, aksaklıklara zamanında müdahale edilebilmesi, düzenli bir sistemin oluşturulması kolaylığı sağlayacaktır. Bu nedenle bütün sektörler ve barındırdığı iş yerleri için belgelendirme sistemi faaliyetleri planlanmalı ve tekdüze olarak yürütülmelidir. Bu konuda Türkiye’de T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde faaliyette bulunan İSG Genel Müdürlüğü çalışmalar yapmış ve yapmaya devam etmektedir. Bu çalışmalar

kapsamında rehberlerin hazırlanması, formların belirlenmesi gibi İSG faaliyetlerini pratik ve güvenilir yürütebilecek ve her iş yeri koşuluna göre uyumlaştırılmasına imkân sağlayacak düzenlemeler yapılmıştır. Bu çalışmalara katkı sağlayabilmek için yapılan çalışmaları rehber edinerek üniversitelerde İSG faaliyetlerinin yürütülmesinde ihtiyaç duyulacak belgelendirme ve faaliyetleri kapsayacak bir yönetim sistemi bu tez içeriğinde tasarlanmıştır.

Öncelikle üniversitelerdeki İSG faaliyetlerinde karşılaşılan sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır ve bu amaçla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ile temel olarak üniversitelerdeki sorunlar belirlenmiştir. Devam eden süreçte ise Türkiye’de hukuken temel olarak İSG faaliyetlerinin yürütülmesi için gereken çalışmalara kaynaklık edecek kurallar belirlenmiş ve dilekçeler düzenlenmiştir. Hazırlanan belgeler ile İSG faaliyetlerini yürüten profesyonellerin iş yükü biraz da olsa azaltılabilecek ve diğer üniversiteler ile benzer çalışmalar yürütülebileceğinden sonuçların karşılaştırılması da mümkün olacaktır.

6331 sayılı İSG Kanunu ile İSG faaliyetlerinin öncelikle proaktif olması hedeflenmiştir. Bu amaçla iş yerleri için risk analizi yapılması ve iş yerlerinde var olan tehlikelerin belirlenerek kaza olmadan ortadan kaldırılması için birtakım faaliyetler belirlenmiştir. Tez çalışması içerisinde de dikkate alınan bu amaç neticesinde çalışmanın son bölümünü ve eklerini oluşturan kontrol listeleri de üniversitelerde yapılacak olan risk analizlerine kaynaklık edebilecek temel bilgiler baz alınarak hazırlanmıştır.

İSG yönetim sistemleri ulusal ve uluslararası platformda yer alan ülkelerin faaliyetlerini sistemli ve eksikliğe yer bırakmayacak şekilde yürütülmesini sağlar. Ancak yönetim sistemleri uygulaması ülkelerin koşulları göz ardı edilerek başarılı olunamayacak bir yönetim tarzıdır. Bu nedenle asgari durumların belirlenmesi ve iş yeri koşullarına göre bu sistemlerde değişiklik yapılabilir olması İSG faaliyetlerinin bağımsız şekilde ve maddi kaygı olmadan yürütülmesine olanak sağlayacaktır.

Sonuçlandırılan bu tez sayesinde, Türkiye’de yer alan üniversitelerde bulunmayan İSG faaliyetleri bağlantısı kurulabilecek hatta yazılımsal destek ile üniversitelerin sistemli şekilde çalışmalarına olanak sağlayacak bir süreç yaratılabilecektir. Yine Türkiye’de üniversitelerde yer almayan sistemli İSG

faaliyetlerine kaynaklık edecek olan bu tez sayesinde ülke çapında ortak bir yönetim sistemi yaratılabilecektir.

KAYNAKLAR

- Akar Şahingöz S. ve Şık, A.** (2015), *Konaklama ve Beslenme İşletmelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Akpınar, T.** (2017), *İş Sağlığı ve Güvenliği*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Alakaş H.M., Kızıldaş Ş., Eren T. ve Özcan E.** 2018, “Sıfır Atık Projesi Kapsamında Atıkların Toplanması: Kırıkkale İlinde Homojen Çok Araçlı Araç Rotalama Uygulaması”, *Harran Üniversitesi Mühendislik Dergisi*, 3(3): 190-196.
- Alli, Benjamin O.** (2008), *Fundamental Principles of Occupational Health and Safety*, Cenova: International Labor Organization,
- Altınel, H.** (2011), *İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Baloğlu, C.** (2013), *Avrupa Birliği ve Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliği*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Baraftabia, L. A., Bastanb, M., Ahamdvand, A.,** 2017, “Occupational Health and Safety Management System Development: A Qualitative System Dynamics Approach”, *Conference Book*, 13. International Conference on Industrial Engineering (IIEC 2017), 22-23.09.2017, Iran.
- Çakıroğlu, N.,** 2007, “İş sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Kapsamında Risk Analizi Denetim ve Bir Firma Uygulaması”, Yüksek lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Çokluk, Ö., Yılmaz K., Oğuz, E.,** 2011, “Nitel Bir Görüşme Yöntemi: Odak Grup Görüşmesi”, *Kuramsal Eğitimbilim*, 4 (1), Sf. 95-107.
- Evren, Ö. K.** (2016), *İş Sağlığı ve Güvenliği El Kitabı*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Fernández-Muñiz, B., Montes-Peón, J.M., & Vázquez-Ordás, C.J.,** 2008, “Relation Between Occupational Safety Management and Firm Performance”, *Safety Science*, 47, pp. 980–991
- Frick, K., Jensen, P., Quinlan, M., Wilthagen, T.,** 2000, *Systematic OHS Management: Perspectives on an International Development*, ABD: Pergamon; Illustrated edition.
- Garnica, G. B., and Barriga, G. D. C.,** 2018, “Barriers to Occupational Health and Safety Management in Small Brazilian Enterprises”, *Production*, 28, e20170046, 1-10.
- Karataş, Z.,** 2015, “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, Ocak, Sf. 62-80.
- Lestari I. A. I. D., Lestari F., Tejamaya M.,** 2020, “Cost and Benefit Analysis of Laboratory Health and Safety Management System”, *Indian Journal of Public Health Research & Development*, Vol. 11, No. 03, 2293-2297.
- Li, Y. and Guldenmund F.W.,** 2018, “Safety Management Systems: A Broad Overview of The Literature”, *Safety Science*, 103, Sf. 94-123.

- Makin, A.M., Winder, C.,** 2008, “A New Conceptual Framework to Improve The Application of Occupational Health and Safety Management Systems”, *Safety Science*, 46, pp. 935–948.
- Matias, J. C. De O. and Coelho D. A.,** 2010, “The Integration of The Standards Systems of Quality Management, Environmental Management and Occupational Health and Safety Management”, *International Journal of Production Research*, 40:15, 3857-3866.
- Oğuz, Ö.** (2011), *AB Direktifleri ve Türk İş Hukukunda İş Sağlığı ve Güvenliğinde İşverenlerin Yükümlülükleri ve İşçilerin Hakları*, İstanbul: Legal Yayınevi.
- Öktem, B.,** 2016, “Atık Yönetiminde Entegre Uygulama”, *Batman Üniversitesi, Yaşam Bilimleri Dergisi*; 6 (2): 135-147.
- Ömürbek, V, Erk, Ç, Herek, S.,** 2019, “Üniversitelerde Atık Yönetimi Uygulamaları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 124-161.
- Robson, L. S., Clarke, J. A., Cullen, K., Bielecky, A., Severin, C., Bigelow, P. L., Irvin, E., Culyer, A., & Mahood, Q.,** 2007, “The Effectiveness of Occupational Health And Safety Management System Interventions: A Systematic Review”, *Safety Science*, 45(3), 329-353.
- Robson, L.S., Bigelow L.P.,** 2010, “Measurement Properties of Occupational Health And Safety Management Audits: A Systematic Literature Search And Traditional Literature Synthesis”, *Canadian Public Health Association*, 101(Suppl.1): P. 34-40.
- Sağdıç, O., Kayacan, S., Dertli, E., & Arıcı, M.,** 2020, “Gıda Güvenliği Açısından COVID-19 Etmeni SARSCoV-2’nin Değerlendirilmesi ve Korunma Yöntemleri”, *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (18), 927-933.
- Selek, H.S.** (2016), *İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Temel Konular*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Sembe, F., Ayuo, A.,** 2017, “Effect of Selected Occupational Health and Safety Management Practices on Job Satisfaction of Employees in University Campuses in Nakuru Town, Kenya”, *Journal of Human Resource Management*, 5(5): 70-77.
- Sübhani, M. G.,** 2010, “Study of Occupational Health & Safety Management System (OHSMS) in Universities’ Context and Possibilities for its Implementation A case study of University of Gavle”, Master’s Thesis, University of Gavle, Sweeden.
- Sümer, H. H.** (2017), *İş Sağlığı ve Güvenliği Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Tawiah K. A., Ntow M. A. O., Mensah J.** 2016, “Occupational Health and Safety Management and Turnover Intentionin the Ghanaian Mining Sector”, *Safety and Health at Work*, 7 (2016), 12-17.
- Yazdani A, Neumann WP, Imbeau D, Bigelow P, Pagell M, Theberge N, Hilbrecht M, Wells R.,** 2015, “How compatible are participatory ergonomics programs with occupational health and safety management systems?”, *Scand J Work Environ Health*, 2015;41 (2),111-123.
- Yılmaz, F.** (2011), *AB ve İş Sağlığı ve Güvenliği*, Ankara: ÇASGEM Yayınları
- Yiğit, A.** (2010), *İş Güvenliği*, Bursa: Alfa Aktüel Yayınevi.
- İNTERNET KAYNAKLARI**
- Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi.** (2020). Alındığı tarih: 21.09.2020, <<https://www.fda.gov/food/food-safety-during-emergencies/food-safety-and-coronavirus-disease-2019-covid-19>>

- Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı.** (2019). Alındığı tarih: 11.07.2019, <<https://osha.europa.eu/en/about-eu-osha/what-we-do/mission-and-vision>>
- A Work Health and Safety Guide for Fitness Businesses.** (2019). Alındığı tarih: 22.07.2019, < <https://skillsalliance.com.au/wp-content/uploads/Work-Health-Safety-Guidelines-August-2012.pdf>>
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik.** (2007). Alındığı tarih: 06.07.2019, <<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=3.5.200712937&MevzuatIliski=0>>
- Bottomley, B.** (1999). Occupational Health and Safety Management Systems: Strategic Issues Report. National Occupational Health & Safety Commission, <http://158.132.155.107/posh97/private/SafetyManagement/ohsms_stratrep.pdf>
- Bottomley, B.** (1999). Occupational Health and Safety Management Systems: Information Paper. National Occupational Health & Safety Commission, <<https://trove.nla.gov.au/work/6982914?q&versionId=8039126>>
- Bray Park State School.** (2019). Alındığı tarih: 19.07.2019, <<https://brayparkss.eq.edu.au/Supportandresources/Formsanddocuments/Documents/Car%20Park%20Safety.pdf>>
- British Standards Institution.** (2019). Alındığı tarih: 02.07.2019, <<https://www.iso.org/member/2064.html>>
- Cranfield University.** (2019). Your Health and Safety at Work and Study. Alındığı tarih: 11.07.2019, <https://www.cranfield.ac.uk/~media/files/corporate_documents/health-and-safety-handbook-cranfield-campus.ashx>
- Croner-i.** (2019). Alındığı tarih: 19.07.2019, <<https://app.croneri.co.uk/feature-articles/safety-and-car-parks>>
- Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.** (2013). Alındığı tarih: 07.07.2019, <<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18371&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>>
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği.** (2012). Alındığı tarih: 07.07.2019, <<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=16724&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5>>
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı.** (t.y.). Çalışma Yaşamında Sağlık Gözetimi Rehberi. Alındığı tarih: 05.07.2019, <<https://www.ailevecalisma.gov.tr/medias/4591/rehber03.pdf>>
- ÇASGEM (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi).** (2019). Alındığı tarih: 04.07.2019, <<http://www.casgem.gov.tr/dosyalar/kitap/81/dosya-81-8942.docx>>
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.** (2019). Alındığı tarih: 21.09.2020, <<https://sifiratik.gov.tr/SistemKurulumu>>
- EU-OSHA.** (2011). Occupational Safety and Health culture assessment- A review of main approaches and selected tools. Alındığı tarih: 04.07.2019, <<https://osha.europa.eu/en/publications/occupational-safety-and-health-culture-assessment-review-main-approaches-and-selected/view>>

- Fitness Australia.** (2020). A Work Health and Safety Guide for Fitness Businesses, Alındığı tarih: 19.08.2020, < <https://skillsalliance.com.au/wp-content/uploads/Work-Health-Safety-Guidelines-August-2012.pdf>>
- Fullick, G. (2003).** Occupational Health And Safety in The Laboratory. WHO Presentation Services, Australia. Alındığı tarih: 17.07.2019, <http://www.cffet.net/misc/Safety_text.pdf>
- Gallagher, C., Underhill, E., Rimmer, M. (2001).** Occupational Health and Safety Management Systems: A Review of their Effectiveness in Securing Healthy and Safe Workplaces. National Occupational Health and Safety Commission, <https://www.safeworkaustralia.gov.au/system/files/documents/1702/ohs_managementsystems_reviewofeffectiveness_nohsc_2001_archivepdf.pdf>
- Health and Safety Executive (HSE).** (2019). Alındığı tarih: 19.07.2019, <<http://www.hse.gov.uk/catering/index.htm>>
- Health and Safety Executive (HSE).** (2019). Alındığı tarih: 04.07.2019, <<http://www.hse.gov.uk/humanfactors/topics/common4.pdf>>
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (Kanun No:6331).** (2012). Alındığı tarih: 03.07.2019, < <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120630-1.htm>>
- İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği.** (2012). Alındığı tarih: 04.07.2019, < <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16925&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>>
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik.** (2013). Alındığı tarih: 19.12.2019, <<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.17031&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=>>>
- İş Kanunu (Kanun No: 4857).** (2003). Alındığı tarih: 04.07.2019, <<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf>>
- İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik.** (2013). Alındığı tarih: 05.07.2019, < <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18615&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>>
- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik.** (2013). Alındığı tarih: 06.07.2019, <<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.18493&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=acil%20durum>>
- İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ.** (2013). Alındığı tarih: 19.12.2019, <<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=9.5.18782&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=>>>
- İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği.** (2013). Alındığı tarih: 19.12.2019, <<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.18318&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=>>>
- Occupational Safety and Health Administration (OSHA) Laboratory Safety Guidance.** (2019). Alındığı tarih: 17.07.2019, < <https://www.osha.gov/Publications/laboratory/OSHA3404laboratory-safety-guidance.pdf> >

- Occupational Safety and Health Administration (OSHA).** (2019). Restaurant Workers Training Guide. Alındığı tarih: 19.07.2019, <https://www.osha.gov/sites/default/files/2018-12/fy10_sh-20864-10_rest_worker_manual.pdf>
- Occupational Safety and Health Administration (OSHA).** (2019). Preparing and Protecting Security Personnel in Emergencies. Alındığı tarih: 22.07.2019, <<https://www.osha.gov/Publications/3335-security-personnel.pdf>>
- Middle East Technical University.** (2019). Alındığı tarih: 22.07.2019, <<https://ncc.metu.edu.tr/initiatives/occupational-health-and-safety>>
- Simply Busines.** (2019). Alındığı tarih: 19.07.2019, <<https://www.simplybusiness.co.uk/knowledge/articles/2009/11/2009-11-02-health-and-safety-responsibilities-for-restaurants-1/>>
- Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (Kanun No: 5510).** (2006). Alındığı tarih: 03.07.2019, <<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5510.doc>>
- The University Of Queensland.** (2017). Health, Safety and Wellness Strategy 2017–2021. Alındığı tarih: 11.07.2019, <<https://coo.uq.edu.au/files/1050/health-safety-wellness-strategic-plan-2017-2021.pdf>>
- The Boston University.** (2019). Environmental Health and Safety, Monthly Fire Extinguisher Checks. Alındığı tarih: 19.12.2019, <<http://www.bu.edu/ehs/files/2011/03/Monthly-fire-extinguisher-checks.pdf>>
- The University of Quennsland.** (2019). Guideline, Occupational Health and Safety in the Laboratory (Undergraduate Students). Alındığı tarih: 17.07.2019, <<https://staff.uq.edu.au/files/6617/laboratory-safety-guidelines-undergraduate.pdf>>
- Türk Borçlar Kanunu (Kanun No: 6098).** (2011). Alındığı tarih: 04.07.2019, <<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.aspx?MevzuatKod=1.5.6098&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0&Tertip=5&Tur=1&No=6098>>
- Türk Dil Kurumu.** (2019). Alındığı tarih: 11.07.2019, <<http://sozluk.gov.tr/>>
- Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO- International Organization for Standardization).** (t.y.). Alındığı tarih: 02.07.2019, <<https://www.iso.org/the-iso-story.html>>
- Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO- International Organization for Standardization).** (2019). Alındığı tarih: 08.07.2019, <<https://www.iso.org/standard/63787.html>>
- Washington University.** (2019). Alındığı tarih: 11.07.2019, <<https://deohs.washington.edu/our-mission-vision-and-values>>
- Webstaurant Store.** (2019). Alındığı tarih: 19.07.2019, <<https://www.webstaurantstore.com/article/255/osha-regulations-for-restaurants.html>>

EKLER

- Ek 1.** Akademik ve İdari Personel Ofisleri İçin Kontrol Listesi
- Ek 2.** Aletli Spor Salonu İçin Kontrol Listesi
- Ek 3.** Aletsiz Spor Salonu İçin Kontrol Listesi
- Ek 4.** Derslikler İçin Kontrol Listesi
- Ek 5.** Havuzlu Spor Salonları İçin Kontrol Listesi
- Ek 6.** Güvenlik Odaları İçin Kontrol Listesi
- Ek 7.** Otoparklar İçin Kontrol Listesi
- Ek 8.** Yemekhane İçin Kontrol Listesi
- Ek 9.** Laboratuvarlar İçin Kontrol Listesi
- Ek 10.** Üniversiteler İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon Birimi Yönergesi
- Ek 11.** Kurul Toplantı Duyuru Dilekçesi
- Ek 12.** Toplantı Duyuru Tutanağı
- Ek 13.** Toplantı Tutanağı
- Ek 14.** Kurul Üyelerine Ait İletişim Bilgileri
- Ek 15.** Temsilci Aday Başvuru Duyurusu
- Ek 16.** Temsilci Atama Yazısı
- Ek 17.** Destek Elemanı Görevlendirme Yazısı
- Ek 18.** Tesisat Kontrolü Talep Dilekçesi
- Ek 19.** Acil Durum Tatbikatı Talep Dilekçesi
- Ek 20.** Eğitim Duyuru Yazısı
- Ek 21.** Acil Durum Ekip Listesi
- Ek 22.** Acil Durum İletişim Listesi
- Ek 23.** Seyyar Yangın Söndürme Cihazı Kontrol Formu
- Ek24.** Asılabilir Ekip Listesi
- Ek 25.** Eğitim Tutanağı Form Örneği
- Ek 26.** Eğitim katılımcı tutanağı
- Ek 27.** İş Kazası Tutanak Formu

Ek 1. Akademik ve İdari Personel Ofisleri İçin Kontrol Listesi

Kontrol Yapılan Yer Bilgisi		Kontrol Yapan Kişi Bilgisi			
Ofis numarası		Adı			
Kontrol Tarihi		Soyadı			
Birim		İmza			
Tehlike Kaynağı	Kontrol Soruları	Var/Evet Yok/Hayır	Yapılması gereken uygulamalar	Sorumlu Kişi	Termin
ZEMİN / TAVAN / DUVAR	Zemin odayı kullanan kişilere zarar vermeyecek şekilde kaymayı ve düşmeyi önleyecek tarzda bir malzeme ile kaplanmış mı?				
	Zeminde herhangi bir deformasyon var mı?				
	Zeminler, periyodik olarak kontrol ediliyor mu?				
	Duvarlar belli aralıklarla boyanıyor mu?				
	Tavanda herhangi bir deformasyon ya da çökmeye sebep olacak bir durum var mı?				
KİTAPLIK/RAFLAR	Oda içerisinde bulunan raflar/kitaplık düşmeyi engelleyecek şekilde sabitlenmiş mi?				
ELEKTRİK/ELEKTRİKLİ ALETLER/ELEKTRİK KABLOLARI VE PRİZLER/ELEKTRİK PANOLARI	Elektrik kablolarında hasar/deformasyon var mı?				
	Kablolar, bağlantı kabloları ile uzatılmış mı?				
	Elektrik prizleri kapaklı mı?				
	Elektrik kabloları düzenli mi?				
	Elektrik kabloları kanal içine alınmış mı?				
	Kaçak akım rölesi ana hatta bağlı mı?				
	Elektrikli ısıtıcıların/ çaydanlıkların otomatik kapanma sistemi var mı?				
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların belli aralıklarla kontrolü gerçekleştiriliyor mu?				
	Elektrikli aletler kullanım kılavuzuna uygun kullanılıyor mu?				
YANGIN TÜPLERİ/ALARM- DUMAN ALGILAMA SİSTEMLERİ	Odalarda duman/ısı algılama sistemi bulunuyor mu?				
AYDINLATMA	Oda içerisinde aydınlatma yeterli mi?				
	Bütün aydınlatma cihazları çalışıyor mu?				
	Seyyar aydınlatma cihazları uygun şekilde				

	sabitlenmiş ve konumlandırılmış mı?				
HAVALANDIRMA	Oda, düzenli olarak havalandırılıyor mu?				
	Oda içerisinde yeterli pencere bulunuyor mu?				
	Pencereler, kullanılabilir durumda mı?				
	Oda içerisindeki termal konfor şartları çalışanları rahatsız etmeyecek şekilde ayarlanabiliyor mu?				
	Oda içerisindeki havalandırma klima ile yapılıyorsa filtrelerin bakımları/periodyk kontrolleri düzenli yapılıyor mu?				
TEMİZLİK/DÜZEN	Odanın temizliği için görevlendirilen bir eleman bulunuyor mu?				
	Önemli evrakların bulunduğu dolaplara önem derecelerine göre yangında ilk kurtarılabacaklar, ikinci ve üçüncü kurtarılabacaklar bilgilendirme işaretleri yapıştırılmış mı?				
	Görevlendirilen personel temizlik esnasında kişisel koruyucu donanım kullanıyor mu?				
	Oda, düzenli olarak görevli tarafından temizleniyor mu?				
	Odanın temizlenmesi esnasında kullanılan kimyasalların zararlı etkileri konusunda temizlik elemanları bilgilendirildi mi?				
	Temizlik esnasında kaymaya, düşmeye sebep olacak bir ortam oluşuyor mu?				
	Oda içerisinde bulunan mobilyalar, araç gereçler düzenli olarak kontrol ediliyor mu?				
	Oda içerisinde çalışanların rahatlıkla hareket edebileceği yeterli genişlikte alan bulunuyor mu?				
	Oda içerisinde sigara içilmemesi konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?				
	Odada yer alan pencerelerin temizliği uygun aralıklarla yapılıyor mu?				
	Oda temizliği esnasında temizlik elemanlarının sağlığı ve güvenliği açısından bütün önlemler alınıyor mu?				
	Oda içerisinde bulunan cam, ayna gibi kırılabilir malzemeler var ise bunlar uygun şekilde sabitlenmiş ya da monte edilmiş mi?				

EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Oda içerisinde kullanılan ekranlı araçlar kişilerin sağlığına zarar vermeyecek şekilde yerleştirilmiş mi?				
	Çalışanların belli aralıklarla dinlendirilmesi sağlanıyor mu?				
	Ekranlı araçların kullanımından kaynaklanabilecek kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları hakkında kişi/kişiler bilgilendirildi mi?				
	Ekranlı araçların kullanımından kaynaklanabilecek göz rahatsızlıkları ve korunma yolları hakkında bilgilendirildi mi?				
	Çalışanların periyodik göz muayeneleri yaptırılıyor mu?				
	Kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarını engellemek için önlem alınıyor mu?				
	Ekranlı araçların kullanımında ekran yansımaları engellemek için perdelerden yararlanılıyor mu?				
ELLE TAŞIMA İŞLERİ	Oda içerisinde yer alan ağır mobilyaların kişi/kişiler tarafından kaldırılmasının engellenmesi için gerekli bilgilendirme yapıldı mı?				
	Elle kaldırma ve taşıma işlemi nedeniyle maruz kalınabilecek hastalık ve kazalar konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?				
	Taşıması gereken malzemelerin mekanik araçlarla kaldırılması söz konusu değilse birden fazla kişinin taşıma işlemini gerçekleştirmesi için gerekli düzenlemeler yapıldı mı?				
YANGIN	Oda içerisinde yer alan dokümanlar yangın çıkmasına ya da yayılmasına neden olacak şekilde saklanıyor mu?				
	Oda içerisinde sürekli bulunan kişi/kişiler yangın çıkması anında ne yapması gerektiğini biliyor mu?				
	Yangın çıkması durumunda alarm sistemleri ve yangın söndürme cihazları odaya yakın mesafede konumlandırılmış mı?				

ERGONOMİK KOŞULLAR	Kişilerin oda içerisinde kullandıkları masa, sandalye gibi ofis mobilyaları çalışanlar için uygun mu?				
	Kişi/kişilerin uzun süreli aynı şekilde çalışmalarını engelleyecek önlemler alınıyor mu?				
	Kişilerin kullandıkları çalışma alanlarında gereksiz daha az kullanılan araç gereçlerin uygun yerlere yerleştirilmesi sağlanıyor mu?				
ACİL DURUM	Odada bulunan kişi/kişiler, acil durumlarda en yakın kaçış yolunun nerede olduğu ile ilgili bilgilendirildi mi?				

Ek 2. Aletli Spor Salonu İçin Kontrol Listesi

Kontrol Yapılan Yer Bilgisi		Kontrol Yapan Kişi Bilgisi			
Spor Salon numarası		Adı			
Kontrol tarihi		Soyadı			
Birim		İmza			
Tehlike Kaynağı	Kontrol Listesi	Var/Evet Yok/Hayır	Yapılması gerekten uygulamalar	Sorumlu Kişi	Termin
ZEMİN/ /TAVAN/DUVAR	Yürüyüş yollarında merdiven var ise merdivenlerde kaydırmaz bant bulunuyor mu?				
	Zeminin kaygan olduğu yerlerde ya da zamanlarda uygun işaret levhası ile destekleme sağlanıyor mu?				
	Zemin, kaymayı ve düşmeyi önleyecek şekilde uygun malzeme ile kaplanmış mı?				
	Zeminde herhangi bir deformasyon var mı?				
	Zeminler, belirli aralıklarla denetleniyor mu?				
	Duvarlar belli aralıklarla boyanıyor mu?				
	Tavanda herhangi bir deformasyon ya da çökmeye sebep olacak bir olumsuzluk var mı?				
	Merdivenlerde bulunan kaydırmaz bantlar koruyucu özelliklerini devam ettiriyor mu?				
	Zemin spor aletlerini kaldıracak derecede sağlam mı?				
SPOR ALETLERİ	Spor salonu üyeleri ve öğrencileri, spor salonunda ağırlıkların nasıl kullanılacağı ve kullanıldıktan sonra nereye, ne şekilde bırakılacağı konusunda bilgilendirildi mi?				
	Kullanılan araç ve aletler için kullanma talimatları hazırlanarak (kişilerin anlayabileceği dilde), araç ve aletlerin yakınına görülebilecek şekilde asıldı mı?				
	Spor salonunda alanında uzman ve çalışmaları sürekli olarak takip edecek bir görevli bulunuyor mu?				
	Spor aletleri düşmeyi, devrilmeyi engelleyecek şekilde sabitlenmiş mi?				
	Elektrikli koşu bantlarının acil durdurma butonları çalışıyor mu?				
	Spor aletlerinde bulunan halat ve ipler (hareket düzenekleri) periyodik olarak kontrol ediliyor mu?				
	Tüm spor aletleri ve ekipmanları kullanma kılavuzuna uygun şekilde kullanılıyor mu?				
	Makine ve ekipmanların üzerinde CE uygunluk işareti bulunuyor mu?				
Kullanım dışı olan ekipman ve makinelerin kullanılmasını engellemek için					

	kullanım dışı olduğunu belirten gerekli uyarılar kişilere yapılıyor mu?					
	Spor aletlerinde keskin, sivri köşeler darbe emici bantlar ya da araçlarla tehlikesiz hale getirilmiş mi?					
	Spor aletlerinin genel periyodik bakımları yapılıyor mu?					
	Binanın topraklama ölçümü periyodik olarak yaptırılıyor mu?					
	Kablo açıklıkları için buat kapakları kullanılıyor mu?					
	Paratoner tesisatının periyodik kontrolleri yetkili kişilerce gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrik panolarının kapakları sağlam mı?					
	Elektrikli aletler kullanıldıktan sonra fişleri prizden çekiliyor mu?					
	Elektrik kablolarında deformasyon var mı?					
	Uzatma için ekleme kablolar kullanılmış mı?					
	Elektrik prizleri kapaklı mı?					
	Elektrik kabloları düşmeye engel olmayacak şekilde düzenli mi?					
	Elektrik kabloları kanal içine alınmış mı?					
	Kaçak akım rölesi ana hatta bağlı mı?					
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların otomatik kapanma sistemi var mı?					
	Elektrik panolarının periyodik kontrolleri gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların belli aralıklarla kontrolü gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli aletler kullanım kılavuzuna uygun kullanılıyor mu?					
	Salon içerisindeki kişi/kişiler elektrikli aletlerin doğru kullanımı hakkında bilgilendirildi mi?					
	Elektrik panolarının önü tamamen lastik veya kauçuk paspas gibi yalıtkan malzeme ile kaplanmış mı?					
	Elektrik pano kapakları kilitli tutuluyor mu					
	Elektrik pano anahtarları sadece yetkili personelde mi bulunuyor?					
	Elektrik panolarının içerisinde herhangi bir yabancı madde var mı?					
	Elektrik panolarının yakınında CO ₂ tip yangın söndürme cihazı mevcut mu?					
	Elektrik panolarının üzerinde uygun şekilde işaretleme yapılmış mı?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde konumlandırılmış mı?					
	Tüm çalışanlar yangın söndürme cihazının yeri hakkında bilgilendirildi mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde işaret levhaları ile desteklenmiş mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazlarının periyodik bakımları yapılıyor mu?					
	Yangın dolabı üzerinde ya da yanında bulunan acil durum numaraları “112” olarak değiştirilmiş mi?					
	Duman algılama sistemleri çalışıyor mu?					

**ELEKTRİK/ELEKTRİKLİ
ALETLER/ELEKTRİK KABLOLARI
VE PRİZLER/ELEKTRİK
PANOLARI**

YANGIN TÜPLERİ/ALARM-DUMAN ALGILAMA SİSTEMLERİ	Yangın söndürme cihazlarının ve hortumların önünde malzeme istiflemesi yapılmış mı?					
	Duman algılama sistemlerinin periyodik kontrolleri yapılıyor mu?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları kullanılabilir durumda mı?					
	Yangın alarm sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın alarm butonları mevzuata uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Yangın dolaplarında bulunan hortumlarda herhangi bir deformasyon var mı?					
	Yangın dolaplarının içerisinde herhangi bir yabancı madde bulunuyor mu?					
	Yangın dolaplarının kapakları tam olarak kapanıyor mu?					
	Yangın dolaplarının yerleri mevzuata uygun şekilde işaretlenmiş mi?					
AYDINLATMA	Çalışma alanları, geçiş yolları, duşlar, lavabolar ve tuvaletlerde yeterli aydınlatma sağlanmış mı?					
	Aydınlatma cihazları çalışır durumda mı?					
	Aydınlatma sistemleri, çalışanlar/öğrenciler/3.kişiler için kaza riski oluşturmayacak türde seçilmiş ve uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Aydınlatma sistemindeki herhangi bir arızanın alanda bulunan kişiler için risk oluşturabileceği yerlerde acil ve yeterli aydınlatmayı sağlayacak yedek aydınlatma sistemi bulunuyor mu?					
	Eskimiş veya yeterli seviyede aydınlatma yapmayan aydınlatıcı var mı?					
HAVALANDIRMA	Spor salonu düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Spor salonu içerisinde yeterli doğal havalandırma için pencere bulunuyor mu?					
	Spor salonu içerisindeki havalandırma klima ile yapılıyorsa filtrelerin bakımları/periodyk kontrolleri düzenli yapılıyor mu?					
	Spor salonu içerisindeki termal konfor şartları çalışanları rahatsız etmeyecek şekilde ayarlanabiliyor mu?					
	Spor salonunun uygun yerlerinde sıcaklık ölçümü yapılabilmesi için santigrat dereceli termometre bulunuyor mu?					
TEMİZLİK/DÜZEN	Spor salonunun temizliği için görevlendirilen bir eleman bulunuyor mu?					
	Görevlendirilen personel temizlik esnasında kişisel koruyucu donanım kullanıyor mu?					
	Spor salonu düzenli olarak görevli tarafından temizleniyor mu?					
	Spor salonunun temizlenmesi esnasında kullanılan kimyasalların zararlı etkileri konusunda temizlik elemanları bilgilendirildi mi?					
	Temizlik esnasında kaymaya, düşmeye sebep olacak bir ortam oluşuyor mu?					
	Spor salonu içerisinde çalışanların/öğrencilerin/3.kişilerin rahatlıkla hareket edebileceği yeterli genişlikte alan bulunuyor mu?					
	Spor salonu içerisinde sigara içilmemesi konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi					

	mi?					
	Spor salonunda yer alan pencerelerin temizliği uygun aralıklar yapılıyor mu?					
	Oda içerisinde bulunan cam, ayna gibi kırılabilir araçlar var ise bunlar uygun şekilde sabitlenmiş ya da monte edilmiş mi?					
	Spor salonu içerisinde kullanılmayan malzemeler varsa düzenli şekilde uygun yerlerde istiflenmiş mi?					
	Spor salonu içerisinde bulunan raflar, dolaplar düşmeyi engellemek için sabitlenmiş mi?					
	Spor araç ve gereçlerinin depolandığı, saklandığı ya da istiflendiği yerde düzensizlik var mı?					
	Depo alanlarına ait isimlikler depo girişlerinde bulunuyor mu?					
	Kişisel eşyaların hijyen koşullarına uygun saklanması için yeterli kilitli dolap bulunuyor mu?					
	Kullanılan ağırlıklar, spor aletleri vs. kullanıldıktan sonra gelişi güzel bir biçimde mi saklanıyor?					
	Salon içerisinde bulunan kişilerin vücut sıvılarının ortak kullanımdaki araç ve gereçlere bulaşmaması için önlem alınıyor mu?					
	Salon içerisinde bulunan kişilerin bulaşıcı hastalıklara karşı sağlık kontrolleri gerçekleştirilmiş mi?					
	Temizlik elemanlarına işg ile ilgili eğitim verildi mi?					
EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Salon içerisinde kullanılan ekranlı araçlar kişilerin sağlığına zarar vermeyecek şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Ekranlı araçların kullanımından kaynaklanabilecek kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları hakkında kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarını engellemek için önlem alınıyor mu?					
ELLE TAŞIMA İŞLERİ	Salon içerisinde yer alan ağır araçların/gereçlerin/aletlerin kişi/kişiler tarafından taşınmasının engellenmesi için gerekli bilgilendirme yapıldı mı?					
	Elle kaldırma ve taşıma işlemi nedeniyle maruz kalınabilecek hastalık ve kazalar konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Ağırlıkların taşınması mekanik olarak mümkün değilse kimlerin taşıma işi için görevlendirildiği belli mi?					
GÜRÜLTÜ	Dışarıdan ve diğer insanlardan kaynaklanan gürültünün rahatsız edici seviyede olmadığı kontrol ediliyor mu?					
	Makine ve tesisatlardan gelen gürültünün rahatsız edici seviyede olmadığı kontrol ediliyor mu?					
	Eğer gerekiyorsa kişisel koruyucu donanımların kullanımı sağlanıyor mu?					
	Gürültülü yerlerde ses yalıtımı var mı?					
ERGONOMİK KOŞULLAR	Kişilerin salon içerisinde kullandıkları masa, sandalye gibi ofis mobilyaları çalışanların ergonomik yapılarına uygun mu?					
	Kişi/kişilerin uzun süreli aynı şekilde çalışmalarını engelleyecek önlemler alınıyor mu?					

	Kişilerin kullandıkları çalışma alanlarında gereksiz daha az kullanılan araç gereçlerin uygun yerlere yerleştirilmesi sağlanıyor mu?					
ACİL DURUM	Acil çıkış yolları belirlendi mi?					
	Yangın kaçış yolları varsa uygun şekilde işaretlendi mi?					
	Yangın kaçış ve acil durum kapıları mevzuata uygun şekilde yangına dayanıklı mı?					
	Acil çıkış kapılarının özellikleri mevzuata uygun mu?					
	Acil çıkış yönlendirme levhaları mevzuata uygun şekilde hazırlanarak yerleştirilmiş mi?					
	Acil çıkış yollarındaki aydınlatma yeterli mi?					
	Enerji kesilmesine karşın acil çıkış yollarının aydınlatılması için kullanıcı yüküne yetecek şekilde yedek bir enerji sistemi ve aydınlatma mevcut mu?					
	Güvenli bir alan acil toplanma alanı olarak belirlenmiş mi?					
	Acil durumlarda görevli olan kişilerin isimleri kolaylıkla görülebilecek uygun yerlere asılmış mı?					
	Acil toplanma alanına uygun şekilde levha yerleştirilmiş mi?					
	Bina içerisindeki yönlendirme işaretleri yeterli mi?					
	Acil durum ekipleri oluşturuldu mu?					
	Acil durum ekiplerinde yer alan üyeler yeterli eğitimi aldı mı?					
	Yangın alarm butonları korunaklı mı?					
KİMYASAL MADDELER	Kimyasal maddeler uygun yerde depolanıyor mu?					
	Kimyasal madde depo alanlarında yanıcı-parlayıcı herhangi bir malzeme bulunuyor mu?					
	Kimyasal maddeler elektrik kaynaklarına yakın depolanmış mı?					
	Kimyasal madde depolanan yerler düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Kimyasallar reaksiyon sonucuna göre uygun şekilde depolanmış mı?					
	Kimyasallar dolaplarda depolanıyorsa dolapların üzerinde bilgilendirici levha bulunuyor mu?					
	Bütün kimyasalların güvenlik bilgi formları var mı?					
DUŞLAR/LAVABOLAR	Duş başlıklarında herhangi bir eksiklik var mı?					
	Tavan ve tabanlarda herhangi bir çökme ya da bozulma var mı?					
	Temizlikler düzenli aralıklarla yapılıyor mu?					
	Temizliğin düzenli yapılabilmesi için görevli listesi hazırlanıp, görülebilir bir yere asılmış mı?					
	Su, sıcak ve soğuk olmak üzere kullanılabilir mi?					
	Duşlar soyunma odalarına en yakın yerde ve doğrudan geçişi sağlayacak şekilde mi?					
	Soyunma odalarının içerisinde lavabo ve duşlar bulunuyor mu?					
	Duşlarda kıyafetlerin bulundurulabilmesi için uygun askılıklar var mı?					

ASANSÖR	Asansörlerin periyodik bakımları yaptırılıyor mu?					
	Asansörler çalışır durumda mı?					
	Engelli asansörlerinin engelli bireyler dışında kullanılmaması için gerekli önlemler alınmış mı?					
	Asansörün kullanılabileceğini gösteren uygun renkte etiket mevcut mu?					
	Asansörün azami taşıyabileceği ağırlığı gösteren bilgilendirme mevcut mu?					
	Acil durumlarda kullanılmayacağına dair uyarı mevcut mu?					
	Kullanılması uygun olmayan asansörler güvenlik önlemi alınarak kapatılmış mı?					
JENERATÖR	Jeneratörün yerini belirten uygun uyarı levhaları asılmış mı?					
	Jeneratöre izinsiz ve yetkisiz kişilerin müdahalesini engelleyecek önlemler alınmış mı?					
	Jeneratör etrafında yanıcı-parlayıcı-patlayıcı maddelerin depolanması engellenmiş mi?					
	Jeneratör bacası kişilere zarar vermeyecek şekilde konumlandırılmış mı?					
	Jeneratörün periyodik bakımları düzenli olarak yapılıyor mu?					
DEPO ALANI	Depo alanı belli aralıklarla havalandırılıyor mu?					
	Malzeme istiflemesi düzenli yapılmış mı?					
	Tehlike yaratacak ya da yangına sebep olacak herhangi bir madde, malzeme depo alanında mevcut mu?					
	Depolanması gereken bütün malzemeler sadece depo alanlarında mı depolanmış?					
İLK YARDIM	İlk yardım dolabı mevcut mu?					
	İlk yardım dolabında yeterli malzeme var mı?					
	İlk yardım dolabı uygun levhaları ile gösterilmiş mi?					
	İlk yardım dolabında hasar var mı?					
	Dolapların önünde malzeme istiflemesi yapılmış mı?					
	Tarihi geçen malzemeler periyodik olarak kontrol edilip değiştiriliyor mu?					

Ek 3. Aletsiz Spor Salonu İçin Kontrol Listesi

Kontrol Yapılan Yer Bilgisi		Kontrol Yapan Bilgisi			
Spor Salon numarası		Adı			
Kontrol tarihi		Soyadı			
Birim		İmza			
Tehlike Kaynağı	Kontrol Listesi	Var/Evet Yok/Hayır	Yapılması gereken uygulamalar	Sorumlu Kişi	Termin
ZEMİN/ /TAVAN/DUVAR	Yürüyüş yollarında merdiven var ise merdivenlerde kaydırmaz bant bulunuyor mu?				
	Zeminin kaygan olduğu yerlerde ya da zamanlarda uygun işaret levhası ile destekleme sağlanıyor mu?				
	Zemin, kaymayı ve düşmeyi önleyecek şekilde uygun malzeme ile kaplanmış mı?				
	Zeminde herhangi bir deformasyon var mı?				
	Zeminler, belirli aralıklarla denetleniyor mu?				
	Duvarlar belli aralıklarla boyanıyor mu?				
	Tavanda herhangi bir deformasyon ya da çökmeye sebep olacak bir olumsuzluk var mı?				
	Merdivenlerde bulunan kaydırmaz bantlar koruyucu özelliklerini devam ettiriyor mu?				
	Binanın topraklama ölçümü periyodik olarak yaptırılıyor mu?				
	Kablo açıklıkları için buat kapakları kullanılıyor mu?				
	Paratoner tesisatının periyodik kontrolleri yetkili kişilerce gerçekleştiriliyor mu?				
	Elektrik panolarının kapakları sağlam mı?				
	Elektrikli aletler kullanıldıktan sonra fişleri prizden çekiliyor mu?				
	Elektrik kablolarında deformasyon var mı?				
	Uzatma için ekleme kablolar kullanılmış mı?				
	Elektrik prizleri kapaklı mı?				
	Elektrik kabloları düşmeye engel olmayacak				

ELEKTRİK/ELEKTRİK İKLİ ALETLER/ELEKTRİK KABLOLARI VE PRİZLER/ELEKTRİK PANOLARI	şekilde düzenli mi?					
	Elektrik kabloları kanal içine alınmış mı?					
	Kaçak akım rölesi ana hatta bağlı mı?					
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların otomatik kapanma sistemi var mı?					
	Elektrik panolarının periyodik kontrolleri gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların belli aralıklarla kontrolü gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli aletler kullanım kılavuzuna uygun kullanılıyor mu?					
	Salon içerisindeki kişi/kişiler elektrikli aletlerin doğru kullanımı hakkında bilgilendirildi mi?					
	Elektrik panolarının önü tamamen lastik veya kauçuk paspas gibi yalıtkan malzeme ile kaplanmış mı?					
	Elektrik pano kapakları kilitli tutuluyor mu?					
	Elektrik pano anahtarları sadece yetkili personelde mi bulunuyor?					
	Elektrik panolarının içerisinde herhangi bir yabancı madde var mı?					
	Elektrik panolarının yakınında CO ₂ tip yangın söndürme cihazı mevcut mu?					
	Elektrik panolarının üzerinde uygun şekilde işaretleme yapılmış mı?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde konumlandırılmış mı?					
	Tüm çalışanlar yangın söndürme cihazının yeri hakkında bilgilendirildi mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde işaret levhaları ile desteklenmiş mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazlarının periyodik bakımları yapılıyor mu?					
	Yangın dolabı üzerinde ya da yanında bulunan acil durum numaraları “112” olarak değiştirilmiş mi?					

YANGIN TÜPLERİ/ALARM- DUMAN ALGILAMA SİSTEMLERİ	Duman algılama sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın söndürme cihazlarının ve hortumların önünde malzeme istiflemesi yapılmış mı?					
	Duman algılama sistemlerinin periyodik kontrolleri yapılıyor mu?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları kullanılabilir durumda mı?					
	Yangın alarm sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın alarm butonları mevzuata uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Yangın dolaplarında bulunan hortumlarda herhangi bir deformasyon var mı?					
	Yangın dolaplarının içerisinde herhangi bir yabancı madde bulunuyor mu?					
	Yangın dolaplarının kapakları tam olarak kapanıyor mu?					
	Yangın dolaplarının yerleri mevzuata uygun şekilde işaretlenmiş mi?					
AYDINLATMA	Çalışma alanları, geçiş yolları, duşlar, lavabolar ve tuvaletlerde yeterli aydınlatma sağlanmış mı?					
	Aydınlatma cihazları çalışır durumda mı?					
	Aydınlatma sistemleri, çalışanlar/öğrenciler/3.kişiler için kaza riski oluşturmayacak türde seçilmiş ve uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Aydınlatma sistemindeki herhangi bir arızanın alanda bulunan kişiler için risk oluşturabileceği yerlerde acil ve yeterli aydınlatmayı sağlayacak yedek aydınlatma sistemi bulunuyor mu?					
	Eskimiş veya yeterli seviyede aydınlatma yapmayan aydınlatıcı var mı?					
	Spor salonu düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Spor salonu içerisinde yeterli doğal havalandırma için pencere bulunuyor mu?					

HAVALANDIRMA	Spor salonu içerisindeki havalandırma klima ile yapılıyorsa filtrelerin bakımları/periodyk kontrolleri düzenli yapılıyor mu?					
	Spor salonu içerisindeki termal konfor şartları çalışanları rahatsız etmeyecek şekilde ayarlanabiliyor mu?					
	Spor salonunun uygun yerlerinde sıcaklık ölçümü yapılabilmesi için santigrat dereceli termometre bulunuyor mu?					
TEMİZLİK/DÜZEN	Spor salonunun temizliği için görevlendirilen bir eleman bulunuyor mu?					
	Görevlendirilen personel temizlik esnasında kişisel koruyucu donanım kullanıyor mu?					
	Spor salonu düzenli olarak görevli tarafından temizleniyor mu?					
	Spor salonunun temizlenmesi esnasında kullanılan kimyasalların zararlı etkileri konusunda temizlik elemanları bilgilendirildi mi?					
	Temizlik esnasında kaymaya, düşmeye sebep olacak bir ortam oluşuyor mu?					
	Spor salonu içerisinde çalışanların/öğrencilerin/3.kişilerin rahatlıkla hareket edebileceği yeterli genişlikte alan bulunuyor mu?					
	Spor salonu içerisinde sigara içilmemesi konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Spor salonunda yer alan pencerelerin temizliği uygun aralıklar yapılıyor mu?					
	Oda içerisinde bulunan cam, ayna gibi kırılacak araçlar var ise bunlar uygun şekilde sabitlenmiş ya da monte edilmiş mi?					
	Spor salonu içerisinde kullanılmayan malzemeler varsa düzenli şekilde uygun yerlerde istiflenmiş mi?					
	Spor salonu içerisinde bulunan raflar, dolaplar düşmeyi engellemek için					

	sabitlenmiş mi?					
	Spor araç ve gereçlerinin depolandığı, saklandığı ya da istiflendiği yerde düzensizlik var mı?					
	Depo alanlarına ait isimlikler depo girişlerinde bulunuyor mu?					
	Kişisel eşyaların hijyen koşullarına uygun saklanması için yeterli kilitli dolap bulunuyor mu?					
	Kullanılan ağırlıklar, spor aletleri vs. kullanıldıktan sonra gelişi güzel bir biçimde mi saklanıyor?					
	Salon içerisinde bulunan kişilerin vücut sıvılarının ortak kullanımdaki araç ve gereçlere bulaşmaması için önlem alınıyor mu?					
	Salon içerisinde bulunan kişilerin bulaşıcı hastalıklara karşı sağlık kontrolleri gerçekleştirilmiş mi?					
	Temizlik elemanlarına işg ile ilgili eğitim verildi mi?					
EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Salon içerisinde kullanılan ekranlı araçlar kişilerin sağlığına zarar vermeyecek şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Ekranlı araçların kullanımından kaynaklanabilecek kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları hakkında kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarını engellemek için önlem alınıyor mu?					
ELLE TAŞIMA İŞLERİ	Salon içerisinde yer alan ağır araçların/gereçlerin/aletlerin kişi/kişiler tarafından taşınmasının engellenmesi için gerekli bilgilendirme yapıldı mı?					
	Elle kaldırma ve taşıma işlemi nedeniyle maruz kalınabilecek hastalık ve kazalar konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Ağırlıkların taşınması mekanik olarak					

	mümkün değilse kimlerin taşıma işi için görevlendirildiği belli mi?					
GÜRÜLTÜ	Dışarıdan ve diğer insanlardan kaynaklanan gürültünün rahatsız edici seviyede olmadığı kontrol ediliyor mu?					
	Makine ve tesisatlardan gelen gürültünün rahatsız edici seviyede olmadığı kontrol ediliyor mu?					
	Eğer gerekiyorsa kişisel koruyucu donanımların kullanımı sağlanıyor mu?					
	Gürültülü yerlerde ses yalıtımı var mı?					
ERGONOMİK KOŞULLAR	Kişilerin salon içerisinde kullandıkları masa, sandalye gibi ofis mobilyaları çalışanların ergonomik yapılarına uygun mu?					
	Kişi/kişilerin uzun süreli aynı şekilde çalışmalarını engelleyecek önlemler alınıyor mu?					
	Kişilerin kullandıkları çalışma alanlarında gereksiz daha az kullanılan araç gereçlerin uygun yerlere yerleştirilmesi sağlanıyor mu?					
ACİL DURUM	Acil çıkış yolları belirlendi mi?					
	Yangın kaçış yolları varsa uygun şekilde işaretlendi mi?					
	Yangın kaçış ve acil durum kapıları mevzuata uygun şekilde yangına dayanıklı mı?					
	Acil çıkış kapılarının özellikleri mevzuata uygun mu?					
	Acil çıkış yönlendirme levhaları mevzuata uygun şekilde hazırlanarak yerleştirilmiş mi?					
	Acil çıkış yollarındaki aydınlatma yeterli mi?					
	Enerji kesilmesine karşın acil çıkış yollarının aydınlatılması için kullanıcı yüküne yetecek şekilde yedek bir enerji					

	sistemi ve aydınlatma mevcut mu?					
	Güvenli bir alan acil toplanma alanı olarak belirlenmiş mi?					
	Acil durumlarda görevli olan kişilerin isimleri kolaylıkla görülebilecek uygun yerlere asılmış mı?					
	Acil toplanma alanına uygun şekilde levha yerleştirilmiş mi?					
	Bina içerisindeki yönlendirme işaretleri yeterli mi?					
	Acil durum ekipleri oluşturuldu mu?					
	Acil durum ekiplerinde yer alan üyeler yeterli eğitimi aldı mı?					
	Yangın alarm butonları korunaklı mı?					
KİMYASAL MADDELER	Kimyasal maddeler uygun yerde depolanıyor mu?					
	Kimyasal madde depo alanlarında yanıcı-parlayıcı herhangi bir malzeme bulunuyor mu?					
	Kimyasal maddeler elektrik kaynaklarına yakın depolanmış mı?					
	Kimyasal madde depolanan yerler düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Kimyasallar reaksiyon sonucuna göre uygun şekilde depolanmış mı?					
	Kimyasallar dolaplarda depolanıyorsa dolapların üzerinde bilgilendirici levha bulunuyor mu?					
	Bütün kimyasalların güvenlik bilgi formları var mı?					
	Duş başlıklarında herhangi bir eksiklik var mı?					
	Tavan ve tabanlarda herhangi bir çökme ya da bozulma var mı?					
	Temizlikler düzenli aralıklarla yapılıyor mu?					
	Temizliğin düzenli yapılabilmesi için görevli listesi hazırlanıp, görülebilir bir yere					

DUŞLAR/LAVABOLAR	asılmış mı?					
	Su, sıcak ve soğuk olmak üzere kullanılabilir mi?					
	Duşlar soyunma odalarına en yakın yerde ve doğrudan geçişi sağlayacak şekilde mi?					
	Soyunma odalarının içerisinde lavabo ve duşlar bulunuyor mu?					
	Duşlarda kıyafetlerin bulundurulabilmesi için uygun askılıklar var mı?					
ASANSÖR	Asansörlerin periyodik bakımları yaptırılıyor mu?					
	Asansörler çalışır durumda mı?					
	Engelli asansörlerinin engelli bireyler dışında kullanılmaması için gerekli önlemler alınmış mı?					
	Asansörün kullanılabileceğini gösteren uygun renkte etiket mevcut mu?					
	Asansörün azami taşıyabileceği ağırlığı gösteren bilgilendirme mevcut mu?					
	Acil durumlarda kullanılmayacağına dair uyarı mevcut mu?					
	Kullanılması uygun olmayan asansörler güvenlik önlemi alınarak kapatılmış mı?					
JENERATÖR	Jeneratörün yerini belirten uygun uyarı levhaları asılmış mı?					
	Jeneratöre izinsiz ve yetkisiz kişilerin müdahalesini engelleyecek önlemler alınmış mı?					
	Jeneratör etrafında yanıcı-parlayıcı-patlayıcı maddelerin depolanması engellenmiş mi?					
	Jeneratör bacası kişilere zarar vermeyecek şekilde konumlandırılmış mı?					
	Jeneratörün periyodik bakımları düzenli olarak yapılıyor mu?					
	Depo alanı belli aralıklarla havalandırılıyor mu?					
	Malzeme istiflemesi düzenli yapılmış mı?					
	Tehlike yaratacak ya da yangına sebep					

DEPO ALANI	olacak herhangi bir madde, malzeme depo alanında mevcut mu?					
	Depolanması gereken bütün malzemeler sadece depo alanlarında mı depolanmış?					
İLK YARDIM	İlk yardım dolabı mevcut mu?					
	İlk yardım dolabında yeterli malzeme var mı?					
	İlk yardım dolabı uygun levhaları ile gösterilmiş mi?					
	İlk yardım dolabında hasar var mı?					
	Dolapların önünde malzeme istiflemesi yapılmış mı?					
	Tarihi geçen malzemeler periyodik olarak kontrol edilip değiştiriliyor mu?					

Ek 4. Derslikler İçin Kontrol Listesi

Kontrol Yapılan Yer Bilgisi		Kontrol Yapan Kişi Bilgisi				
Derslik numarası		Adı				
Kontrol tarihi		Soyadı				
Birim		İmza				
Tehlike kaynağı	Kontrol Listesi	Var/Evet Yok/Hayır		Yapılması gereken uygulamalar	Sorumlu Kişi	Termin
ZEMİN/ /TAVAN/DUVAR	Yürüyüş yollarında merdiven var ise merdivenlerde kaydırmaz bant bulunuyor mu?					
	Zeminin kaygan olduğu yerlerde ya da zamanlarda uygun işaret levhası ile destekleme sağlanıyor mu?					
	Zemin, kaymayı ve düşmeyi önleyecek şekilde uygun malzeme ile kaplanmış mı?					
	Zeminde herhangi bir deformasyon var mı?					
	Zeminler, belirli aralıklarla denetleniyor mu?					
	Duvarlar belli aralıklarla boyanıyor mu?					
	Derslik içerisinde projeksiyon kullanılıyorsa düşmesini engelleyecek şekilde monte edilmiş mi?					
	Tavanda herhangi bir deformasyon ya da çökmeye sebep olacak bir olumsuzluk var mı?					
	Merdivenlerde bulunan kaydırmaz bantlar koruyucu özelliklerini devam ettiriyor mu?					
	Kablo açıklıkları için bat kapakları kullanılıyor mu?					

	Elektrikli aletler kullanıldıktan sonra fişleri prizden çekiliyor mu?					
	Elektrik kablolarında deformasyon var mı?					
	Uzatma için ekleme kablolar kullanılmış mı?					
	Elektrik prizleri kapaklı mı?					
	Elektrik kabloları düşmeye engel olacak şekilde düzenli mi?					
	Elektrik kabloları kanal içine alınmış mı?					
	Elektrikli aletler kullanım kılavuzuna uygun kullanılıyor mu?					
	Salon içerisindeki kişi/kişiler elektrikli aletlerin doğru kullanımı hakkında bilgilendirildi mi?					
AYDINLATMA	Derslikte yeterli aydınlatma sağlanmış mı?					
	Aydınlatma cihazları çalışır durumda mı?					
	Aydınlatma sistemleri, çalışanlar/öğrenciler/3.kişiler için kaza riski oluşturmayacak türde seçilmiş ve uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Eskimiş veya yeterli seviyede aydınlatma yapmayan aydınlatıcı var mı?					
KİTAPLIK/RAFLAR	Derslik içerisinde bulunan raflar, dolaplar düşmeyi engellemek için sabitlenmiş mi?					
	Derslik, düzenli olarak					

HAVALANDIRMA	havalandırılıyor mu?					
	Derslik içerisinde yeterli pencere bulunuyor mu?					
	Derslik içerisindeki havalandırma klima ile yapılıyorsa filtrelerin bakımları/periodyik kontrolleri düzenli yapılıyor mu?					
	Derslik içerisindeki termal konfor şartları çalışanları rahatsız etmeyecek şekilde ayarlanabiliyor mu?					
TEMİZLİK/DÜZEN	Dersliğin temizliği için görevlendirilen bir eleman bulunuyor mu?					
	Görevlendirilen personel temizlik esnasında kişisel koruyucu donanım kullanıyor mu?					
	Derslik düzenli olarak görevli tarafından temizleniyor mu?					
	Dersliğin temizlenmesi esnasında kullanılan kimyasalların zararlı etkileri konusunda temizlik elemanları bilgilendirildi mi?					
	Temizlik esnasında kaymaya, düşmeye sebep olacak bir ortam oluşuyor mu?					
	Derslik içerisinde bulunan mobilyalar, araç gereçler düzenli olarak kontrol ediliyor mu?					
	Derslik içerisinde kişilerin rahatlıkla hareket edebileceği yeterli genişlikte alan bulunuyor mu?					

	Derslik içerisinde sigara içilmemesi konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Derslikte yer alan pencerelerin temizliği uygun aralıklar yapılıyor mu?					
	Derslik temizliği esnasında temizlik elemanlarının sağlığı ve güvenliği açısından bütün önlemler alınıyor mu?					
	Derslik içerisinde bulunan cam, ayna gibi kırılabilir araçlar var ise bunlar uygun şekilde sabitlenmiş ya da monte edilmiş mi?					
EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Derslik içerisinde kullanılan ekranlı araçlar kişilerin sağlığına zarar vermeyecek şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Ekranlı araçların kullanımından kaynaklanabilecek kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları hakkında kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarını engellemek için önlem alınıyor mu?					
ELLE TAŞIMA İŞLERİ	Derslik içerisinde yer alan ağır mobilyaların kişi/kişiler tarafından kaldırılmasının engellenmesi için gerekli bilgilendirme yapıldı mı?					
	Elle kaldırma ve taşıma işlemi nedeniyle maruz kalınabilecek hastalık ve kazalar konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					

ERGONOMİK KOŞULLAR	Kişilerin derslik çerisinde kullandıkları masa, sandalye gibi mobilyalar çalışanlar için uygun mu?					
	Kişi/kişilerin uzun süreli aynı postürde kalmalarını engelleyecek önlemler alınıyor mu?					
ÖĞRETİM ELEMANI KÜRSÜSÜ VE MASASI/TAHTA/PROJEKSİYON PERDESİ	Öğretim elemanı masası öğrencilerin görebileceği bir yerde mi?					
	Tahta öğrencilerin zorlanmadan görebilecekleri yerde mi?					
	Projeksiyon perdesi manuel olarak indiriliyorsa kişilerin zorlanmadan indirebileceği bir sistem yapılmış mı?					
	Projeksiyon perdesi otomatik olarak hareket ediyorsa kumanda kolay ulaşılabilir yerde mi?					
	Projeksiyon perdesi düşmeyecek şekilde monte edilmiş mi?					
	Projeksiyon kumandası kolay ulaşılabilir yerde mi?					
	Derslik içerisinde bulunan kişilerin doğrudan projeksiyon ışığına maruz kalmaları engelleniyor mu?					
	Öğretim elemanı kürsüsü ve öğretim elemanı sunum alanı düşmeye engel olacak şekilde tasarlanmış mı?					

Ek 5. Havuzlu Spor Salonları İçin Kontrol Listesi

Kontrol Yapılan Yer Bilgisi		Kontrol Yapan Kişi Belgesi				
Spor salon numarası		Adı				
Kontrol tarihi		Soyadı				
Birim		İmza				
Tehlike kaynağı	Kontrol Listesi	Var/Evet Yok/Hayır		Yapılması gereken uygulamalar	Sorumlu Kişi	Termin
ZEMİN/ /TAVAN/DUVAR	Zeminin kaygan olduğu yerlerde ya da zamanlarda uygun işaret levhası ile destekleme sağlanıyor mu?					
	Zemin kaymayı ve düşmeyi önleyecek şekilde uygun malzeme ile kaplanmış mı?					
	Zeminde herhangi bir bozulma var mı?					
	Zeminler, belirli aralıklarla denetleniyor mu?					
	Duvarlar belli aralıklarla boyanıyor mu?					
	Tavanda herhangi bir deformasyon ya da çökmeye sebep olacak bir olumsuzluk var mı?					
	Merdivenlerde bulunan kaydırmaz bantlar koruyucu özelliklerini devam ettiriyor mu?					
	Zemin ıslak iken meydana gelebilecek kayma ve düşmelere karşı uygun önlemler alındı mı?					
	Zemin kullanılabilen spor ekipmanlarını kaldıracak derecede sağlam mı?					
	MERDİVEN	Merdivenler düzenli aralıklarla kontrol ediliyor mu?				
Yürüyüş yolları ve tribünlerde yer alan merdivenlerde kaydırmaz bant bulunuyor mu?						
Merdivenlerde tırabzan bulunuyor						

	mu?					
	Tırabzanlar düşmeyi engelleyecek şekilde yapılmış mı?					
	Merdiven basamak genişliği ve yüksekliği mevzuata uygun mu?					
	Merdivenlerde bulunan halılar belli aralıklar kontrol ediliyor mu?					
	Merdivenlerde ve yürüyüş yollarında bulunan halıların temizliği düzenli olarak yapılıyor mu?					
ELEKTRİK/ELEKTRİKLi ALETLER/ELEKTRİK KABLOLARI VE PRİZLER/ELEKTRİK PANOLARI	Binanın topraklama ölçümü periyodik olarak yaptırılıyor mu?					
	Elektrik tesisatında topraklama var mı?					
	Kablo açıklıklarını kapatmak için buat kapakları kullanılıyor mu?					
	Binada paratoner bulunuyorsa periyodik kontrolleri yetkili kişilerce gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrik panolarının kapakları sağlam mı?					
	Elektrikli aletler kullanıldıktan sonra prizden çekiliyor mu?					
	Elektrik kablolarında hasar gören yerler var mı?					
	Kablolar birbirine eklenerek uzatılmış mı?					
	Elektrik prizleri kapaklı mı?					
	Elektrik kabloları düşmeye engel olmayacak şekilde düzenli mi?					
	Elektrik kabloları kanal içine alınmış mı?					
	Prizler ve elektrikli aletler ıslanmanın mümkün olduğu alanlar dışında mı?					
	Kaçak akım rölesi ana hatta bağlı mı?					

	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların otomatik kapanma sistemi var mı?					
	Tüm sigortalar korunaklı şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Elektrik panolarının periyodik kontrolleri gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların belli aralıklarla kontrolü gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli aletler kullanım kılavuzuna uygun kullanılıyor mu?					
	Salon içerisindeki kişi/kişiler elektrikli aletlerin doğru kullanımı hakkında bilgilendirildi mi?					
	Elektrik panolarının önü tamamen lastik veya kauçuk paspas gibi yalıtkan malzeme ile kaplanmış mı?					
	Elektrik pano kapakları daima kilitli tutuluyor mu					
	Elektrik pano anahtarları sadece yetkili personelde mi bulunuyor?					
	Elektrik panolarının içerisinde herhangi bir yabancı madde var mı?					
	Elektrik panolarının yanlarında CO ₂ tip yangın söndürme cihazı mevcut mu?					
	Elektrik panolarının üzerinde uygun şekilde işaretleme yapılmış mı?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde konumlandırılmış mı?					
	Tüm çalışanlar yangın söndürme cihazının yeri hakkında					

YANGIN TÜPLERİ/ALARM-DUMAN ALGILAMA SİSTEMLERİ	bilgilendirildi mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde işaret levhaları ile desteklenmiş mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazlarının periyodik bakımları yapılıyor mu?					
	Yangın dolabı üzerinde ya da yanında bulunan acil durum numaraları “112” olarak değiştirilmiş mi?					
	Duman algılama sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın söndürme cihazlarının ve hortumların önünde malzeme istiflemesi yapılmış mı?					
	Duman algılama sistemlerinin periyodik kontrolleri yapılıyor mu?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları kullanılabilir durumda mı?					
	Yangın alarm sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın alarm butonları mevzuata uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Yangın dolaplarında bulunan hortumlarda herhangi bir deformasyon var mı?					
	Yangın dolaplarının içerisinde herhangi bir yabancı madde bulunuyor mu?					
	Yangın dolaplarının kapakları tam olarak kapanıyor mu?					
	Yangın dolaplarının yerleri mevzuata uygun şekilde işaretlenmiş mi?					
AYDINLATMA	Çalışma mahalleri, geçiş yolları, duşlar, lavabolar ve tuvaletlerde					

	yeterli aydınlatma sağlanmış mı?					
	Aydınlatma cihazları çalışır durumda mı?					
	Sabit olmayan aydınlatma cihazları varsa düşmeyi engelleyecek şekilde konumlandırılmış mı?					
	Aydınlatma sistemleri, çalışanlar/öğrenciler/3.kişiler için kaza riski oluşturmayacak türde seçilmiş ve uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Aydınlatma sistemindeki herhangi bir arızanın alanda bulunan kişiler için risk oluşturabileceği yerlerde acil ve yeterli aydınlatmayı sağlayacak yedek aydınlatma sistemi bulunuyor mu?					
	Eskimiş veya yeterli seviyede aydınlatma yapmayan armatür var mı?					
HAVALANDIRMA	Havuzlu spor salonu düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Havuzlu spor salonu içerisinde yeterli doğal havalandırma için pencere bulunuyor mu?					
	Havuzlu spor salonu içerisindeki havalandırma klima ile yapılıyorsa filtrelerin bakımları/periyojik kontrolleri düzenli yapılıyor mu?					
	Havuzlu spor salonu içerisindeki termal konfor şartları çalışanları rahatsız etmeyecek şekilde ayarlanabiliyor mu?					
	Havuzlu spor salonunun uygun yerlerinde sıcaklık ölçümü yapılabilmesi için santigrat taksimatlı termometre asılmış mı?					

TEMİZLİK/DÜZEN	Havuzlu spor salonu düzenli olarak görevli tarafından temizleniyor mu?					
	Havuzlu spor salonunun temizlenmesi esnasında kullanılan kimyasalların zararlı etkileri konusunda temizlik elemanları bilgilendirildi mi?					
	Tesiste içme suyu bulunuyor mu?					
	Temizlik esnasında kaymaya, düşmeye sebep olacak bir ortam oluşuyor mu?					
	Spor salonu içerisinde çalışanların/öğrencilerin/3.kişilerin rahatlıkla hareket edebileceği yeterli genişlikte alan bulunuyor mu?					
	Alan içerisindeki kişilerin yemek yiyebileceği uygun alan mevcut mu?					
	Spor salonu içerisinde sigara içilmemesi konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Spor salonunda yer alan pencerelerin temizliği uygun aralıklar yapılıyor mu?					
	Alanda bulunan kablolar, hortumlar vb. malzemeler düşmeyi engelleyecek şekilde korunaklı mı?					
	Oda içerisinde bulunan cam, ayna gibi kırılacak araçlar var ise bunlar uygun şekilde sabitlenmiş ya da monte edilmiş mi?					
	Spor salonu içerisinde kullanılmayan malzemeler varsa düzenli şekilde istiflenmiş mi?					
	Spor salonu içerisinde bulunan					

	raflar, dolaplar düşmeyi engellemek için sabitlenmiş mi?					
	Spor araç ve gereçlerinin depolandığı, saklandığı ya da istiflendiği yerde düzensizlik var mı?					
	Çöpler düzenli aralıklarla toplanıyor mu?					
	Depo alanlarına ait isimlikler depo girişlerinde bulunuyor mu?					
	Küf mantarı oluşuyor mu?					
	Kişisel eşyaların hijyen koşullarına uygun saklanması için yeterli kilitli dolap bulunuyor mu?					
	Kullanılan ağırlıklar, spor aletleri vs. kullanıldıktan sonra gelişi güzel bir biçimde mi saklanıyor?					
	Salon içerisinde bulunan kişilerin vücut sıvılarının ortak kullanımdaki araç ve gereçlere bulaşmaması için önlem alınıyor mu?					
	Salon içerisinde bulunan kişilerin bulaşıcı hastalıklara karşın sağlık kontrolleri gerçekleştirilmiş mi?					
	Temizlik elemanlarına isg ile ilgili eğitim verildi mi?					
EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Salon içerisinde kullanılan ekranlı araçlar kişilerin sağlığına zarar vermeyecek şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Ekranlı araçların kullanımından kaynaklanabilecek kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları hakkında kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarını engellemek için önlem alınıyor mu?					

PSİKO-SOSYAL RİSK ETMENLERİ	Çalışanlar, maruz kalabilecekleri olumsuz davranışlar (tehdit, hakaret vs.) karşısında nasıl davranacağını biliyorlar mı?					
	Çalışanlar; yetki, sorumluluk ve çalışma hedeflerini net olarak bilmekte mi?					
	Çalışanların iş yükü ve yorgunlukları kontrol edilmekte mi?					
	Çalışanlar ile işveren(ler) arasında iyi bir iletişim sağlanmakta mı?					
	İşyerinde yürütülen işler ile ilgili çalışanların da görüşleri alınmakta ve iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması hususunda katılımları desteklenmekte mi?					
ELLE TAŞIMA İŞLERİ	Salon içerisinde yer alan ağır araçların/gereçlerin/aletlerin kişi/kişiler tarafından taşınmasının engellenmesi için gerekli bilgilendirme yapıldı mı?					
	Elle kaldırma ve taşıma işlemi nedeniyle maruz kalınabilecek hastalık ve kazalar konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
GÜRÜLTÜ	Dışarıdan ve diğer insanlardan kaynaklanan gürültünün rahatsız edici seviyede olmadığı kontrol ediliyor mu?					
	Makine ve tesisatlardan gelen gürültünün rahatsız edici seviyede olmadığı kontrol ediliyor mu?					
	Gürültülü odalarda ses yalıtımı bulunmakta mı?					
BİYOLOJİK RİSK	Hem düzenli olarak hem de risk oluşturan maddelerle (kan, kirli malzemeler vb.) temastan sonra					

ETMENLERİ	çalışanlar ellerini yıkamakta mı?					
	Çalışanlar çöplerin ve kirli malzemelerin taşınmasında hijyen kurallarına dikkat etmekte mi?					
	Hijyen standartlarına uyuluyor mu?					
	Küf mantarı ve küf kokusu bulunmadığı gözlemleniyor mu?					
ERGONOMİK KOŞULLAR	Kişilerin salon içerisinde kullandıkları masa, sandalye gibi mobilyalar çalışanlar için uygun mu?					
	Kişi/kişilerin uzun süreli aynı şekilde çalışmalarını engelleyecek önlemler alınıyor mu?					
	Kişilerin kullandıkları çalışma alanlarında gereksiz daha az kullanılan araç gereçlerin uygun yerlere yerleştirilmesi sağlanıyor mu?					
ACİL DURUM	Acil çıkış/kaçış yolları belirlendi mi?					
	Yangın kaçış yolları varsa uygun şekilde işaretlendi mi?					
	Acil durum planı var mı?					
	Yangın kaçış ve acil durum kapıları mevzuata uygun şekilde yangına dayanıklı mı?					
	Acil çıkış kapılarının özellikleri mevzuata uygun mu?					
	Acil çıkış yönlendirme levhaları mevzuata uygun şekilde hazırlanarak yerleştirilmiş mi?					
	Acil çıkış yollarındaki aydınlatma yeterli mi?					
	Yangın merdivenleri kullanılabilir durumda mı?					
	Enerji kesilmesine karşın acil çıkış					

	yollarının aydınlatılması için kullanıcı yüküne yetecek şekilde yedek bir enerji sistemi ve aydınlatma mevcut mu?					
	Güvenli bir alan acil toplanma alanı olarak belirlenmiş mi?					
	Alan içerisinde çalışanlar yeterli şekilde bilgilendirildi mi?					
	Acil toplanma alanına uygun şekilde levha yerleştirilmiş mi?					
	Bina içerisindeki yönlendirme işaretleri yeterli mi?					
	Acil durum krokisi uygun yere asılmış mı?					
	Acil durum ekipleri oluşturuldu mu?					
	Havuzda yetkinlik belgesi almış cankurtaran görev yapıyor mu?					
	Cankurtaranın bulunduğu yer havuzun her tarafını görebilecek bir konumda mı?					
	Acil durum halinde müdahale edilebilmesi için gerekli araç, gereç ve donanımlar (ilkyardım çantası, sedye vb.) mevcut mu?					
	Acil durum ekiplerinde yer alan üyeler yeterli eğitimi aldı mı?					
	Acil durum halinde iletişime geçilecek kişi ve kurumların numarasını gösteren levha uygun yerlere asılmış mı?					
	Yangın alarm butonları korunaklı mı?					
KİMYASAL MADDELER	Kimyasal maddeler uygun yerde depolanıyor mu?					
	Kimyasal madde depo alanlarında yanıcı-parlayıcı herhangi bir malzeme bulunuyor mu?					

	Kimyasal maddeler elektrik kaynaklarına yakın mı depolanmış?					
	Çalışanların kimyasallarla yaptıkları çalışma biçiminin önemli bir sağlık riski teşkil edip etmediği kontrol ediliyor mu?					
	Kimyasal madde depolanan yerler düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Kirliliğe sebep olan kimyasalların kaynağına yakın bir yere aspiratörler yerleştirilmiş mi?					
	Çalışanların kimyasalla temasından kaynaklanabilecek deri tahrişlerine karşı uygun kremler ve nemlendiriciler kullanmaları sağlanıyor mu?					
	Tehlikeli kimyasalların işletmenin koşullarına göre nasıl kullanılması gerektiğini açıklayan talimatlar bulunmakta mı?					
	Kimyasallar reaksiyon sonucuna göre uygun şekilde depolanmış mı?					
	Çalışanların kişisel koruyucu donanım kullanması sağlanıyor mu?					
	Kimyasallar dolaplarda depolanıyorsa dolapların üzerinde bilgilendirici levha bulunuyor mu?					
	Bütün kimyasalların güvenlik bilgi formları var mı?					
	Duş başlıklarında herhangi bir eksiklik var mı?					
DUŞLAR/LAVABOLAR	Tavan ve tabanlarda herhangi bir çökme ya da bozulma var mı?					
	Temizlikler düzenli aralıklarla					

	yapılıyor mu?					
	Temizliğin düzenli yapılabilmesi için görevli listesi hazırlanıp, görülebilir bir yere asılmış mı?					
	Su, sıcak ve soğuk olmak üzere kullanılabilir mi?					
	Soyunma odalarının içerisinde lavabo ve duşlar bulunuyor mu?					
	Duşlarda kıyafetlerin bulundurulabilmesi için uygun askılıklar var mı?					
DEPO ALANI	Depo alanı belli aralıklarla havalandırılıyor mu?					
	Malzeme istiflemesi düzenli yapılmış mı?					
	Depolanması gereken bütün malzemeler sadece depo alanlarında mı depolanmış?					
İLK YARDIM/ İLK YARDIM DOLABI	İlk yardım dolabı mevcut mu?					
	Çalışanların ilkyardım eğitimi mevcut mu?					
	İlk yardım dolabında yeterli malzeme var mı?					
	İlk yardım dolabı uygun işaretlemelerle gösterilmiş mi?					
	Tarihi geçen malzemeler periyodik olarak kontrol edilip değiştiriliyor mu?					
ÖZEL DURUMLAR	Havuzda kişi sağlığı ve güvenliği için gerekli araç/gereçler (can simidi, merdiven vb.) mevcut mu?					
	Salon içerisinde kolay anlaşılır ve yeterli uyarı levhası var mı?					
	Kişilerin yüzme havuzuna girmeden önce ve havuzdan çıktıktan sonra dezenfekte olabilmeleri için uygun düzenlemeler yapılmış mı?					

	Havuzun bakımı, önlemlerin alınması konusunda sorumlu kişi belirlenmiş mi?					
	Görevlendirilen kişi havuz açık olduğu sürece alan içerisinde görev yapıyor mu?					
	Havuz suyunda serbest klor miktarı “Yüzme Havuzlarının Tabi Olacağı Sağlık Esasları ve Şartları Hakkında Yönetmelik” ’te belirtilen sınır değerlere uygun mu?					
	Havuz suyunun klor miktarı gün içinde kontrol edilmekte mi?					
	Su derinliğinde ani değişimler ya da dik eğimler için önlem alınmış mı?					
	Yeterli sayıda ve görülebilir yerlerde havuzun derinliğini gösterir yazılar var mı?					
	Tırabzanlar, basamaklar ve havuzun içindeki dinlenme çıkıntıları bakımlı mı?					
	Tırabzanlar, basamaklar ve havuzun içindeki dinlenme çıkıntıları açıkça görülebilir renklerde mi?					
	Havuzun kenarında karşılıklı merdiven mevcut mu ve merdivenlerin iki yanında tırabzan var mı?					
	Havuzun etrafında ve bütün çevresi boyunca taşma oluğu bulunmakta mı?					
	Havuzun köşeleri kazaları engellemek için kavisli yapılmış mı?					
	Çalışanların işe giriş raporları ve					

	periyodik kontrolleri yaptırılmakta mı?					
	Çalışanların karşı karşıya kaldıkları önceden olmuş kazalar veya işe bağlı hastalıklar incelenerek yeniden meydana gelmeleri önlenmekte mi?					
	Cankurtaranlar yasal yükümlülüklerini bilmekte mi?					
	Spor eğitmenleri antrenörlük belgesine sahip mi?					
	Cankurtaranlar telefonlar, portatif telsizler, düdükler gibi acil iletişim araçlarını kullanma konusunda yeterli bilgiye sahip mi?					
	Çalışanların karşı karşıya kaldıkları kazalar ve işe bağlı hastalıklar Sosyal Güvenlik Kurumuna rapor edilmekte mi?					
	Yüzme havuzuna verilecek su fiziki ve bakteriyolojik özellikleriyle (Berrak, renksiz, kokusuz, tortusuz ve bakteriyolojik bakımdan temiz) içme suyu kalitesinde mi?					
	Çalışanlara işyerine özgü prosedürler ve acil durumlara ilgili hizmet içi eğitim uygulanmış mı?					

Ek 6. Güvenlik Odaları İçin Kontrol Listesi

Kontrol Yapılan Yer Bilgisi		Kontrol Yapan Kişi Belgesi				
Güvenlik oda yeri		Adı				
Kontrol tarihi		Soyadı				
Birim		İmza				
Tehlike kaynağı	Kontrol Listesi	Var/Evet Yok/Hayır		Yapılması gereken uygulamalar	Sorumlu Kişi	Termin
ZEMİN/ /TAVAN/DUVAR	Zeminin kaygan olduğu yerlerde ya da zamanlarda uygun işaret levhası ile destekleme sağlanıyor mu?					
	Zemin kaymayı ve düşmeyi önleyecek şekilde uygun malzeme ile kaplanmış mı?					
	Zeminde herhangi bir bozulma var mı?					
	Zeminler, belirli aralıklarla denetleniyor mu?					
	Duvarlar belli aralıklarla boyanıyor mu?					
	Tavanda herhangi bir deformasyon ya da çökmeye sebep olacak bir olumsuzluk var mı?					
	Merdivenlerde bulunan kaydırmaz bantlar koruyucu özelliklerini devam ettiriyor mu?					
	Zemin ıslak iken meydana gelebilecek kayma ve düşmelere karşı uygun önlemler alındı mı?					
ELEKTRİK/ELEKTRİKİ ALETLER/ELEKTRİK KABLOLARI VE PRİZLER/ELEKTRİK PANOLARI	Binanın topraklama ölçümü periyodik olarak yaptırılıyor mu?					
	Elektrik tesisatında topraklama var mı?					
	Kablo açıklıklarını kapatmak için buat kapakları kullanılıyor mu?					
	Binada paratoner bulunuyorsa periyodik kontrolleri yetkili kişilerce gerçekleştiriliyor mu?					

Elektrik panolarının kapakları sağlam mı?					
Elektrikli aletler kullanıldıktan sonra prizden çekiliyor mu?					
Elektrik kablolarında hasar gören yerler var mı?					
Kablolar birbirine eklenerek uzatılmış mı?					
Elektrik prizleri kapaklı mı?					
Elektrik kabloları düşmeye engel olmayacak şekilde düzenli mi?					
Elektrik kabloları kanal içine alınmış mı?					
Prizler ve elektrikli aletler ıslanmanın mümkün olduğu alanlar dışında mı?					
Kaçak akım rölesi ana hatta bağlı mı?					
Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların otomatik kapanma sistemi var mı?					
Tüm sigortalar korunaklı şekilde yerleştirilmiş mi?					
Elektrik panolarının periyodik kontrolleri gerçekleştiriliyor mu?					
Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların belli aralıklarla kontrolü gerçekleştiriliyor mu?					
Elektrikli aletler kullanım kılavuzuna uygun kullanılıyor mu?					
Salon içerisindeki kişi/kişiler elektrikli aletlerin doğru kullanımı hakkında bilgilendirildi mi?					
Elektrik panolarının önü tamamen lastik veya kauçuk paspas gibi yalıtkan malzeme ile kaplanmış mı?					

	Elektrik pano kapakları daima kilitli tutuluyor mu					
	Elektrik pano anahtarları sadece yetkili personelde mi bulunuyor?					
	Elektrik panolarının içerisinde herhangi bir yabancı madde var mı?					
	Elektrik panolarının yanlarında CO ₂ tip yangın söndürme cihazı mevcut mu?					
	Elektrik panolarının üzerinde uygun şekilde işaretleme yapılmış mı?					
YANGIN TÜPLERİ/ALARM- DUMAN ALGILAMA SİSTEMLERİ	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde konumlandırılmış mı?					
	Tüm çalışanlar yangın söndürme cihazının yeri hakkında bilgilendirildi mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde işaret levhaları ile desteklenmiş mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazlarının periyodik bakımları yapılıyor mu?					
	Yangın dolabı üzerinde ya da yanında bulunan acil durum numaraları “112” olarak değiştirilmiş mi?					
	Duman algılama sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın söndürme cihazlarının ve hortumların önünde malzeme istiflemesi yapılmış mı?					
	Duman algılama sistemlerinin periyodik kontrolleri yapılıyor mu?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları					

	kullanılabilir durumda mı?					
	Yangın alarm sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın alarm butonları mevzuata uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Yangın dolaplarında bulunan hortumlarda herhangi bir deformasyon var mı?					
	Yangın dolaplarının içerisinde herhangi bir yabancı madde bulunuyor mu?					
	Yangın dolaplarının kapakları tam olarak kapanıyor mu?					
	Yangın dolaplarının yerleri mevzuata uygun şekilde işaretlenmiş mi?					
AYDINLATMA	Çalışma mahalleri, geçiş yolları, duşlar, lavabolar ve tuvaletlerde yeterli aydınlatma sağlanmış mı?					
	Aydınlatma cihazları çalışır durumda mı?					
	Sabit olmayan aydınlatma cihazları varsa düşmeyi engelleyecek şekilde konumlandırılmış mı?					
	Aydınlatma sistemleri, çalışanlar/öğrenciler/3.kişiler için kaza riski oluşturmayacak türde seçilmiş ve uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Aydınlatma sistemindeki herhangi bir arızanın alanda bulunan kişiler için risk oluşturabileceği yerlerde acil ve yeterli aydınlatmayı sağlayacak yedek aydınlatma sistemi bulunuyor mu?					
	Eskimiş veya yeterli seviyede aydınlatma yapmayan armatür var					

	mı?					
HAVALANDIRMA	Güvenlik odaları spor salonu düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Güvenlik odaları içerisinde yeterli doğal havalandırma için pencere bulunuyor mu?					
	Güvenlik odaları içerisindeki havalandırma klima ile yapılıyorsa filtrelerin bakımları/periodyik kontrolleri düzenli yapılıyor mu?					
	Güvenlik odaları içerisindeki termal konfor şartları çalışanları rahatsız etmeyecek şekilde ayarlanabiliyor mu?					
	Güvenlik odalarının uygun yerlerinde sıcaklık ölçümü yapılabilmesi için santigrat taksimatlı termometre asılmış mı?					
TEMİZLİK/DÜZEN	Güvenlik odası düzenli olarak görevli tarafından temizleniyor mu?					
	Güvenlik odasının temizlenmesi esnasında kullanılan kimyasalların zararlı etkileri konusunda temizlik elemanları bilgilendirildi mi?					
	Tesiste içme suyu bulunuyor mu?					
	Temizlik esnasında kaymaya, düşmeye sebep olacak bir ortam oluşuyor mu?					
	Güvenlik odası içerisinde çalışanların/öğrencilerin/3.kişilerin rahatlıkla hareket edebileceği yeterli genişlikte alan bulunuyor mu?					
	Alan içerisindeki kişilerin yemek yiyebileceği uygun alan mevcut mu?					

	Güvenlik odası içerisinde sigara içilmemesi konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Güvenlik odasında yer alan pencerelerin temizliği uygun aralıklar yapılıyor mu?					
	Alanda bulunan kablolar, hortumlar vb. malzemeler düşmeyi engelleyecek şekilde korunaklı mı?					
	Oda içerisinde bulunan cam, ayna gibi kırılabilir araçlar var ise bunlar uygun şekilde sabitlenmiş ya da monte edilmiş mi?					
	Güvenlik odası içerisinde kullanılmayan malzemeler varsa düzenli şekilde istiflenmiş mi?					
	Güvenlik odası içerisinde bulunan raflar, dolaplar düşmeyi engellemek için sabitlenmiş mi?					
	Çöpler düzenli aralıklarla toplanıyor mu?					
	Kişisel eşyaların hijyen koşullarına uygun saklanması için yeterli kilitli dolap bulunuyor mu?					
EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Güvenlik odası içerisinde kullanılan ekranlı araçlar kişilerin sağlığına zarar vermeyecek şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Ekranlı araçların kullanımından kaynaklanabilecek kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları hakkında kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarını engellemek için önlem alınıyor mu?					
	Çalışanlar, maruz kalabilecekleri olumsuz davranışlar (tehdit,					

PSİKO-SOSYAL RİSK ETMENLERİ	hakaret vs.) karşısında nasıl davranacağını biliyorlar mı?					
	Çalışanlar; yetki, sorumluluk ve çalışma hedeflerini net olarak bilmekte mi?					
	Çalışanların iş yükü ve yorgunlukları kontrol edilmekte mi?					
	Çalışanlar ile işveren(ler) arasında iyi bir iletişim sağlanmakta mı?					
	İşyerinde yürütülen işler ile ilgili çalışanların da görüşleri alınmakta ve iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması hususunda katılımları desteklenmekte mi?					
ELLE TAŞIMA İŞLERİ	Salon içerisinde yer alan ağır araçların/gereçlerin/aletlerin kişi/kişiler tarafından taşınmasının engellenmesi için gerekli bilgilendirme yapıldı mı?					
	Elle kaldırma ve taşıma işlemi nedeniyle maruz kalınabilecek hastalık ve kazalar konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
GÜRÜLTÜ	Dışarıdan ve diğer insanlardan kaynaklanan gürültünün rahatsız edici seviyede olmadığı kontrol ediliyor mu?					
	Makine ve tesisatlardan gelen gürültünün rahatsız edici seviyede olmadığı kontrol ediliyor mu?					
	Gürültülü odalarda ses yalıtımı bulunmakta mı?					
ERGONOMİK KOŞULLAR	Kişilerin salon içerisinde kullandıkları masa, sandalye gibi mobilyalar çalışanlar için uygun mu?					
	Kişi/kişilerin uzun süreli aynı					

	şekilde çalışmalarını engelleyecek önlemler alınıyor mu?					
	Kişilerin kullandıkları çalışma alanlarında gereksiz daha az kullanılan araç gereçlerin uygun yerlere yerleştirilmesi sağlanıyor mu?					
ACİL DURUM	Acil çıkış/kaçış yolları belirlendi mi?					
	Yangın kaçış yolları varsa uygun şekilde işaretlendi mi?					
	Acil durum planı var mı?					
	Yangın kaçış ve acil durum kapıları mevzuata uygun şekilde yangına dayanıklı mı?					
	Acil çıkış kapılarının özellikleri mevzuata uygun mu?					
	Acil çıkış yönlendirme levhaları mevzuata uygun şekilde hazırlanarak yerleştirilmiş mi?					
	Acil çıkış yollarındaki aydınlatma yeterli mi?					
	Yangın merdivenleri kullanılabilir durumda mı?					
	Enerji kesilmesine karşın acil çıkış yollarının aydınlatılması için kullanıcı yüküne yetecek şekilde yedek bir enerji sistemi ve aydınlatma mevcut mu?					
	Güvenli bir alan acil toplanma alanı olarak belirlenmiş mi?					
	Alan içerisinde çalışanlar yeterli şekilde bilgilendirildi mi?					
	Acil toplama alanına uygun şekilde levha yerleştirilmiş mi?					
	Bina içerisindeki yönlendirme işaretleri yeterli mi?					
	Acil durum krokisi uygun yere					

	asılmış mı?					
	Acil durum ekipleri oluşturuldu mu?					
	Havuzda yetkinlik belgesi almış cankurtaran görev yapıyor mu?					
	Cankurtaranın bulunduğu yer havuzun her tarafını görebilecek bir konumda mı?					
	Acil durum halinde müdahale edilebilmesi için gerekli araç, gereç ve donanımlar (ilkyardım çantası, sedye vb.) mevcut mu?					
	Acil durum ekiplerinde yer alan üyeler yeterli eğitimi aldı mı?					
	Acil durum halinde iletişime geçilecek kişi ve kurumların numarasını gösteren levha uygun yerlere asılmış mı?					
	Yangın alarm butonları korunaklı mı?					
KİMYASAL MADDELER	Kimyasal maddeler uygun yerde depolanıyor mu?					
	Kimyasal madde depo alanlarında yanıcı-parlayıcı herhangi bir malzeme bulunuyor mu?					
	Kimyasal maddeler elektrik kaynaklarına yakın mı depolanmış?					
	Çalışanların kimyasallarla yaptıkları çalışma biçiminin önemli bir sağlık riski teşkil edip etmediği kontrol ediliyor mu?					
	Kimyasal madde depolanan yerler düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Kirliliğe sebep olan kimyasalların kaynağına yakın bir yere aspiratörler yerleştirilmiş mi?					

	Çalışanların kimyasalla temasından kaynaklanabilecek deri tahrişlerine karşı uygun kremler ve nemlendiriciler kullanmaları sağlanıyor mu?					
	Tehlikeli kimyasalların işletmenin koşullarına göre nasıl kullanılması gerektiğini açıklayan talimatlar bulunmakta mı?					
	Kimyasallar reaksiyon sonucuna göre uygun şekilde depolanmış mı?					
	Çalışanların kişisel koruyucu donanım kullanması sağlanıyor mu?					
	Kimyasallar dolaplarda depolanıyorsa dolapların üzerinde bilgilendirici levha bulunuyor mu?					
	Bütün kimyasalların güvenlik bilgi formları var mı?					
DUŞLAR/LAVABOLAR	Duş başlıklarında herhangi bir eksiklik var mı?					
	Tavan ve tabanlarda herhangi bir çökme ya da bozulma var mı?					
	Temizlikler düzenli aralıklarla yapılıyor mu?					
	Temizliğin düzenli yapılabilmesi için görevli listesi hazırlanıp, görülebilir bir yere asılmış mı?					
	Su, sıcak ve soğuk olmak üzere kullanılabilir mi?					
	Soyunma odalarının içerisinde lavabo ve duşlar bulunuyor mu?					
	Duşlarda kıyafetlerin bulundurulabilmesi için uygun askılıklar var mı?					
	İlk yardım dolabı mevcut mu?					
	Çalışanların ilkyardım eğitimi					

İLK YARDIM/ İLK YARDIM DOLABI	mevcut mu?					
	İlk yardım dolabında yeterli malzeme var mı?					
	İlk yardım dolabı uygun işaretlemelerle gösterilmiş mi?					
	Tarihi geçen malzemeler periyodik olarak kontrol edilip değiştiriliyor mu?					
ÖZEL GÜVENLİK BÜROLARI VE ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN HİZMET VERDİĞİ ALANLAR İÇİN GENEL DURUMLAR	Özel güvenlik bürolarındaki ve hizmet verilen alanlardaki iklimlendirme cihazlarının kontrolleri düzenli aralıklarla yaptırılmakta mıdır?					
	Özel güvenlik hizmeti verilen alanlarda, özel güvenlik görevlisinin yeme-içme, barınma gibi temel ihtiyaçları için uygun donanımlı alanlar ayrılmış mıdır?					
	Özel güvenlik hizmeti verilen yüksek riskli çalışma alanlarında kapalı devre kamera sistemi kurulmuş mudur?					
	Özel güvenlik büroları ve hizmet verilen alanlarda zemin, kayma veya düşmeyi önleyecek şekilde tasarlanmış mıdır?					
	Özel güvenlik büroları ve hizmet verilen alanlardaki tüm cam yüzeyler uygun şekilde monte edilmiş midir? Yüzeyler üzerinde kırık veya çatlak bulunmakta mıdır?					
	Özel güvenlik büroları içerisinde duvarlara monte edilmiş raflar, TV üniteleri veya diğer malzemeler çalışanların üzerine düşmeyecek şekilde sabitlenmiş midir?					
	Özel güvenlik büroları ve hizmet					

ÖZEL DURUMLAR	verilen alanlarda yeterli aydınlatma sağlanmış mıdır ve aydınlatmalar çalışır halde bulunmakta mıdır?					
	Özel güvenlik büroları ve hizmet verilen alanlardaki kapalı mekânlar düzenli olarak havalandırılmakta mıdır?					
	Özel güvenlik büroları ve hizmet verilen alanlarda; insanlardan, makine veya donanımlardan kaynaklanabilecek veya dış ortam kaynaklı gürültü rahatsız edici düzeyde midir?					
	Özellikle hastaneler, alışveriş merkezleri gibi özel güvenlik hizmeti verilen çok hareketli yerlerde özel güvenlik görevlisinin can güvenliğini sağlayacak güvenlik tedbirleri (şifreli kapılar, girişler vb.) alınmış mıdır?					
	Özel güvenlik görevlisinin diğer kişilerle (meslektaş, genel kolluk kuvveti, işvereni vb.) anında ve hızlı haberleşme imkanı (telefon, telsiz, alarm sistemi gibi) sağlanmış mıdır?					
	Haberleşme cihazlarının kolay ulaşılabilir olması sağlanmış mıdır ve bu cihazların çalışır durumda olduğu sıkça kontrol edilmekte midir?					
	Özel güvenlik görevlilerinin yalnız çalıştırılmasından mümkün olduğu ölçüde kaçınılmakta mıdır?					
	Köpekli korumanın sağlandığı yerlerde bu hayvanların sağlık durumu düzenli olarak izlenmekte midir, ağızlık ve burunluk					

	kullanımı ile ilgili kurallara uyulmakta mıdır?					
	Silahlı korumanın sağlandığı yerlerde bulundurulan silahlar uygun ortamlarda muhafaza edilmekte midir ve bakımları uzman personel tarafından düzenli olarak yapılmakta mıdır?					
	Özel güvenlik görevlisine tahsis edilen silah/mühimmatlara ilişkin uygunsuz durumlar ilgili birimlere iletilmekte midir, kişi, silahın muhafazası ile ilgili kurallara uymakta mıdır, silahın başka şahısların eline geçmesini önleyecek tüm tedbirleri almakta mıdır?					
	Özel güvenlik hizmeti verilen açık alanların çevresinde çalışanı yaralayabilecek nitelikte kayma ve düşmelerin olabileceği alanlar belirlenmiş midir ve gerekli önlemler alınmış mıdır?					
	Çalışanların işe giriş raporları ve periyodik kontrolleri yaptırılmakta mı?					
	Çalışanların karşı karşıya kaldıkları önceden olmuş kazalar veya işe bağlı hastalıklar incelenerek yeniden meydana gelmeleri önlenmekte mi?					
	Çalışanlara işyerine özgü prosedürler ve acil durumlarla ilgili hizmet içi eğitim uygulanmış mı?					
	Özel güvenlik elemanları, telefonlar, portatif telsizler, düdükler gibi acil iletişim araçlarını kullanma konusunda					

	yeterli bilgiye sahip mi?					
	Çalışanların karşı karşıya kaldıkları kazalar ve işe bağlı hastalıklar Sosyal Güvenlik Kurumuna rapor edilmekte mi?					
MAKİNELER, EL ALETLERİ VE YARDIMCI EKİPMANLAR	Özel güvenlik bürolarında kullanılan makine/ekipmanlar için üretici firmadan, kullanım kılavuzları temin edilmiş midir ve makineler kılavuza uygun olarak kullanılmakta mıdır?					
	Özellikle hareketli parçaları olan makineler/aletler, üreticisinin talimatları doğrultusunda koruma panelleri vb. önlemler ile koruma altına alınmış mıdır?					
	İmalatçının talimatları doğrultusunda tüm makinelerin günlük bakımları ve periyodik kontrolleri yapılmakta mıdır?					
	Lazer ile çalışan cihaz, el aletleri ya da teknik aparatlar gerekli önlemler alınarak kullanılmakta mıdır?					
	Tarayıcılar veya X-ray cihazları özel eğitim almış çalışanlar tarafından ve gerekli önlemler alınarak kullanılmakta mıdır?					
	Dış alanlarda görev yapan devriyeler için yeterli sayıda el feneri bulundurulmakta mıdır?					
	Tarayıcı veya X-ray cihazları ile kontrol edilen bölgelere, uyarıcı panolar/güvenlik ve sağlık işaretleri yerleştirilmiş midir?					
	Özel güvenlik görevlilerine atış esnasında kullanmak üzere; göz, kafa ve kulak koruyucular gibi					

KİŞİSEL KORUYUCU DONANIMLAR	kişisel koruyucu donanımlar sağlanmakta mıdır?					
	Özel güvenlik görevlilerine uygun iş kıyafeti ile ayakkabı temin edilmekte midir ve kullanılması sağlanmakta mıdır?					
	Açık alanda görev yapan özel güvenlik görevlileri için soğuğa veya güneş ışığına maruziyeti önleyecek/azaltacak giysi/ekipman temin edilmekte midir ve kullanılması sağlanmakta mıdır?					
PSİKOSOSYAL ETKENLER VE STRES	Özel güvenlik görevlilerine, görev ve sorumlulukları haricinde talimat verilmekte midir?					
	Özel güvenlik görevlileri, maruz kalabilecekleri olumsuz davranışlar (tehdit, hakaret vs.) karşısında nasıl davranacağını bilmekte midir?					
	Silahlı koruma sağlayan özel güvenlik görevlileri için psikolojik testler yaptırılmakta mıdır?					
	Özel güvenlik görevlileri ile işveren(ler) arasında iyi bir iletişim sağlanmakta mıdır?					
	Özel güvenlik görevlileri, yaptıkları işten kaynaklanan stres ile baş edebilmeleri için gerekli eğitimi almışlar mıdır?					
	Özel güvenlik görevlilerinin çalışma programları belirlenmiş midir?					
EĞİTİM VE BİLGİLENDİRME	Çalışanlar, yaptıkları iş konusunda eğitilmiş ve yönlendirilmiş midir?					
	Özel güvenlik görevlileri, olaylar karşısında verilen talimat ve alınan eğitim doğrultusunda hareket					

	etmekte midir?					
	Silahlı koruma hizmeti sunan özel güvenlik görevlileri, silahlarını, alınan eğitim ve verilen talimatlara uygun olarak kullanmaları hususunda talimatlandırılmış mıdır?					
	Özel güvenlik görevlisinin hizmet sunduğu alanlardaki potansiyel tehlikeler, işyeri içerisindeki güvenli ulaşım yolları vb. konularda özel güvenlik görevlisi bilgilendirilmiş midir?					
	Çalışanlar, X Ray cihazlarının kullanılması konusunda eğitilmiş ve bu cihazların yanlış kullanımının neden olacağı riskler hakkında bilgilendirilmiş midir?					
	Özel güvenlik görevlileri işyerinde kişisel güvenlik konusunda eğitilmiş midir?					
	Çalışanlara genel iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmiş midir?					

Ek 7. Otoparklar İçin Kontrol Listesi

Kontrol Yapılan Yer Bilgisi		Kontrol Yapan Kişi Bilgisi				
Otopark yeri		Adı				
Kontrol tarihi		Soyadı				
Birim		İmza				
Tehlike kaynağı	Kontrol Listesi	Var/Evet Yok/Hayır		Yapılması gereken uygulamalar	Sorumlu Kişi	Termin
ZEMİN/ /TAVAN/DUVAR	Yürüyüş yollarında merdiven var ise merdivenlerde kaydırmaz bant bulunuyor mu?					
	Zeminin kaygan olduğu yerlerde ya da zamanlarda uygun işaret levhası ile destekleme sağlanıyor mu?					
	Zemin, kaymayı ve düşmeyi önleyecek şekilde uygun malzeme ile kaplanmış mı?					
	Zeminde herhangi bir deformasyon var mı?					
	Zeminler, belirli aralıklarla denetleniyor mu?					
	Duvarlar belli aralıklarla boyanıyor mu?					
	Tavanda herhangi bir deformasyon ya da çökmeye sebep olacak bir olumsuzluk var mı?					
	Merdivenlerde bulunan kaydırmaz bantlar koruyucu özelliklerini devam ettiriyor mu?					
ARAÇ/YAYA YOLLARI/PARK YERLERİ	Araçların yayalara çarpmasını engellemek için yaya yolu ile araç yolu uygun işaretleme ile birbirinden ayrıldı mı?					
	Otopark giriş ve çıkışları uygun levhalarla belirtilmiş					

	mi?					
	Araçların hangi noktalara park edileceği işaretlemelerle gösterilmiş mi?					
	Araçların yönünün çıkışa dönük şekilde park edilmesi sağlanıyor mu?					
	Acil durumlarda müdahaleye gelen ekiplerin rahatlıkla araçlarını park edebilmesi için ve engelli bireyler için ayrı yerler belirlenmiş mi?					
	Misafirler ve çalışanlar için ayrı yerler belirlendi mi?					
	Araçların geri manevralarında herhangi bir yere çarpmasını engelleyecek engeller mevcut mu?					
ELEKTRİK/ELEKTRİKLİ ALETLER/ELEKTRİK KABLOLARI VE PRİZLER/ELEKTRİK PANOLARI	Kablo açıklıkları için buat kapakları kullanılıyor mu?					
	Elektrik panolarının kapakları sağlam mı?					
	Elektrik kablolarında deformasyon var mı?					
	Uzatma için ekleme kablolar kullanılmış mı?					
	Elektrik prizleri kapaklı mı?					
	Elektrik kabloları düşmeye engel olmayacak şekilde düzenli mi?					
	Elektrik kabloları kanal içine alınmış mı?					
	Kaçak akım rölesi ana hatta bağlı mı?					
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların otomatik kapanma sistemi var mı?					

	Elektrik panolarının periyodik kontrolleri gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların belli aralıklarla kontrolü gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli aletler kullanım kılavuzuna uygun kullanılıyor mu?					
	Elektrik panolarının önü tamamen lastik veya kauçuk paspas gibi yalıtkan malzeme ile kaplanmış mı?					
	Elektrik pano kapakları kilitli tutuluyor mu					
	Elektrik pano anahtarları sadece yetkili personelde mi bulunuyor?					
	Elektrik panolarının içerisinde herhangi bir yabancı madde var mı?					
	Elektrik panolarının yakınında CO ₂ tip yangın söndürme cihazı mevcut mu?					
	Elektrik panolarının üzerinde uygun şekilde işaretleme yapılmış mı?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde konumlandırılmış mı?					
	Tüm çalışanlar yangın söndürme cihazının yeri hakkında bilgilendirildi mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde işaret levhaları ile desteklenmiş mi?					

YANGIN TÜPLERİ/ALARM-DUMAN ALGILAMA SİSTEMLERİ	Seyyar yangın söndürme cihazlarının periyodik bakımları yapılıyor mu?					
	Yangın dolabı üzerinde ya da yanında bulunan acil durum numaraları “112” olarak değiştirilmiş mi?					
	Duman algılama sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın söndürme cihazlarının ve hortumların önünde malzeme istiflemesi yapılmış mı?					
	Duman algılama sistemlerinin periyodik kontrolleri yapılıyor mu?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları kullanılabilir durumda mı?					
	Yangın alarm sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın alarm butonları mevzuata uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Yangın dolaplarında bulunan hortumlarda herhangi bir deformasyon var mı?					
	Yangın dolaplarının içerisinde herhangi bir yabancı madde bulunuyor mu?					
	Yangın dolaplarının kapakları tam olarak kapanıyor mu?					
	Yangın dolaplarının yerleri mevzuata uygun şekilde işaretlenmiş mi?					
	Otopark alanı, geçiş yolları yeterli aydınlatma sağlanmış mı?					

AYDINLATMA	Aydınlatma cihazları çalışır durumda mı?					
	Aydınlatma sistemleri, çalışanlar/öğrenciler/3.kişiler için kaza riski oluşturmayacak türde seçilmiş ve uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Aydınlatma sistemindeki herhangi bir arızanın alanda bulunan kişiler için risk oluşturabileceği yerlerde acil ve yeterli aydınlatmayı sağlayacak yedek aydınlatma sistemi bulunuyor mu?					
	Eskimiş veya yeterli seviyede aydınlatma yapmayan aydınlatıcı var mı?					
ACİL DURUM	Acil çıkış yolları belirlendi mi?					
	Yangın kaçış yolları varsa uygun şekilde işaretlendi mi?					
	Yangın kaçış ve acil durum kapıları mevzuata uygun şekilde yangına dayanıklı mı?					
	Acil çıkış kapılarının özellikleri mevzuata uygun mu?					
	Acil çıkış yönlendirme levhaları mevzuata uygun şekilde hazırlanarak yerleştirilmiş mi?					
	Acil çıkış yollarındaki aydınlatma yeterli mi?					
	Enerji kesilmesine karşı acil çıkış yollarının aydınlatılması için kullanıcı yüküne yetecek şekilde yedek bir enerji sistemi ve aydınlatma mevcut					

	mu?					
	Güvenli bir alan acil toplanma alanı olarak belirlenmiş mi?					
	Acil durumlarda görevli olan kişilerin isimleri kolaylıkla görülebilecek uygun yerlere asılmış mı?					
	Acil toplana alanına uygun şekilde levha yerleştirilmiş mi?					
	Bina içerisindeki yönlendirme işaretleri yeterli mi?					
	Acil durum ekipleri oluşturuldu mu?					
	Acil durum ekiplerinde yer alan üyeler yeterli eğitimi aldı mı?					
	Yangın alarm butonları korunaklı mı?					

Ek 8. Yemekhane İçin Kontrol Listesi

Kontrol Yapılan Yer Bilgisi		Kontrol Yapan Kişi Bilgisi				
Yemekhane yeri		Adı				
Kontrol tarihi		Soyadı				
Birim		İmza				
Tehlike kaynağı	Kontrol Listesi	Var/Evet Yok/Hayır		Yapılması gereken uygulamalar	Sorumlu Kişi	Termin
ZEMİN/ /TAVAN/DUVAR	Yürüyüş yollarında merdiven var ise merdivenlerde kaydırmaz bant bulunuyor mu?					
	Zeminin kaygan olduğu yerlerde ya da zamanlarda uygun işaret levhası ile destekleme sağlanıyor mu?					
	Zemin, kaymayı ve düşmeyi önleyecek şekilde uygun malzeme ile kaplanmış mı?					
	Zeminde herhangi bir deformasyon var mı?					
	Zeminler, belirli aralıklarla denetleniyor mu?					
	Duvarlar belli aralıklarla boyanıyor mu?					
	Tavanda herhangi bir deformasyon ya da çökmeye sebep olacak bir olumsuzluk var mı?					
	Merdivenlerde bulunan kaydırmaz bantlar koruyucu özelliklerini devam ettiriyor mu?					
	Elektrik panolarının üzerinde uygun şekilde işaretleme yapılmış mı?					
	Kablo açıklıkları için buat kapakları kullanılıyor mu?					
	Elektrik panolarının kapakları sağlam mı?					
	Elektrikli aletler kullanıldıktan sonra fişleri prizden çekiliyor mu?					

ELEKTRİK/ELEKTRİKLİ ALETLER/ELEKTRİK KABLOLARI VE PRİZLER/ELEKTRİK PANOLARI	Elektrik kablolarında deformasyon var mı?					
	Uzatma için ekleme kablolar kullanılmış mı?					
	Elektrik prizleri kapaklı mı?					
	Elektrik kabloları düşmeye engel olmayacak şekilde düzenli mi?					
	Elektrik kabloları kanal içine alınmış mı?					
	Kaçak akım rölesi ana hatta bağlı mı?					
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların otomatik kapanma sistemi var mı?					
	Elektrik panolarının periyodik kontrolleri gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların belli aralıklarla kontrolü gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli aletler kullanım kılavuzuna uygun kullanılıyor mu?					
	Salon içerisindeki kişi/kişiler elektrikli aletlerin doğru kullanımı hakkında bilgilendirildi mi?					
	Elektrik panolarının önü tamamen lastik veya kauçuk paspas gibi yalıtkan malzeme ile kaplanmış mı?					
	Elektrik pano kapakları kilitli tutuluyor mu					
	Elektrik pano anahtarları sadece yetkili personelde mi bulunuyor?					
	Elektrik panolarının içerisinde herhangi bir yabancı madde var mı?					
	Elektrik panolarının yakınında CO ₂ tip yangın söndürme cihazı					

	mevcut mu?					
YANGIN TÜPLERİ/ALARM-DUMAN ALGILAMA SİSTEMLERİ	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde konumlandırılmış mı?					
	Tüm çalışanlar yangın söndürme cihazının yeri hakkında bilgilendirildi mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde işaret levhaları ile desteklenmiş mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazlarının periyodik bakımları yapılıyor mu?					
	Yangın dolabı üzerinde ya da yanında bulunan acil durum numaraları “112” olarak değiştirilmiş mi?					
	Duman algılama sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın söndürme cihazlarının ve hortumların önünde malzeme istiflemesi yapılmış mı?					
	Duman algılama sistemlerinin periyodik kontrolleri yapılıyor mu?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları kullanılabilir durumda mı?					
	Yangın alarm sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın alarm butonları mevzuata uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Yangın dolaplarında bulunan hortumlarda herhangi bir deformasyon var mı?					
	Yangın dolaplarının içerisinde herhangi bir yabancı madde bulunuyor mu?					
	Yangın dolaplarının kapakları tam					

	olarak kapanıyor mu?					
	Yangın dolaplarının yerleri mevzuata uygun şekilde işaretlenmiş mi?					
AYDINLATMA	Çalışma alanları, geçiş yollarında yeterli aydınlatma sağlanmış mı?					
	Aydınlatma cihazları çalışır durumda mı?					
	Aydınlatma sistemleri, çalışanlar/öğrenciler/3.kişiler için kaza riski oluşturmayacak türde seçilmiş ve uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Aydınlatma sistemindeki herhangi bir arızanın alanda bulunan kişiler için risk oluşturabileceği yerlerde acil ve yeterli aydınlatmayı sağlayacak yedek aydınlatma sistemi bulunuyor mu?					
	Eskimiş veya yeterli seviyede aydınlatma yapmayan aydınlatıcı var mı?					
HAVALANDIRMA	Yemekhane düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Yemekhane içerisinde yeterli doğal havalandırma için pencere bulunuyor mu?					
	Havalandırma klima ile yapılıyorsa filtrelerin bakımları/periyojik kontrolleri düzenli yapılıyor mu?					
	Yemekhane içerisindeki termal konfor şartları çalışanları rahatsız etmeyecek şekilde ayarlanabiliyor mu?					
	Mutfak temizliği için görevlendirilen bir eleman bulunuyor mu?					

TEMİZLİK/DÜZEN	Görevlendirilen personel temizlik esnasında kişisel koruyucu donanım kullanıyor mu?					
	Mutfak düzenli olarak görevli tarafından temizleniyor mu?					
	Mutfağın temizlenmesi esnasında kullanılan kimyasalların zararlı etkileri konusunda temizlik elemanları bilgilendirildi mi?					
	Temizlik esnasında kaymaya, düşmeye sebep olacak bir ortam oluşuyor mu?					
	Mutfak içerisinde çalışanların/öğrencilerin/3.kişilerin rahatlıkla hareket edebileceği yeterli genişlikte alan bulunuyor mu?					
	Mutfak içerisinde sigara içilmemesi konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Mutfak yer alan pencerelerin temizliği uygun aralıklar yapıyor mu?					
	Mutfak içerisinde bulunan cam, ayna gibi kırılabilir araçlar var ise bunlar uygun şekilde sabitlenmiş ya da monte edilmiş mi?					
	Mutfak içerisinde kullanılmayan malzemeler varsa düzenli şekilde uygun yerlerde istiflenmiş mi?					
	Mutfak içerisinde bulunan raflar, dolaplar düşmeyi engellemek için sabitlenmiş mi?					
	Mutfak araç ve gereçlerinin depolandığı, saklandığı ya da istiflendiği yerde düzensizlik var mı?					

	Depo alanlarına ait isimlikler depo girişlerinde bulunuyor mu?					
	Kişisel eşyaların hijyen koşullarına uygun saklanması için yeterli kilitli dolap bulunuyor mu?					
	Kullanılan araç ve gereçler kullanıldıktan sonra gelişi güzel bir biçimde mi saklanıyor?					
	Mutfak içerisinde bulunan kişilerin bulaşıcı hastalıklara karşı sağlık kontrolleri gerçekleştirilmiş mi?					
	Temizlik elemanlarına isg ile ilgili eğitim verildi mi?					
EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMA	Mutfak içerisinde kullanılan ekranlı araçlar kişilerin sağlığına zarar vermeyecek şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Ekranlı araçların kullanımından kaynaklanabilecek kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları hakkında kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarını engellemek için önlem alınıyor mu?					
ELLE TAŞIMA İŞLERİ	Mutfak içerisinde yer alan ağır araçların/gereçlerin/aletlerin kişi/kişiler tarafından taşınmasının engellenmesi için gerekli bilgilendirme yapıldı mı?					
	Elle kaldırma ve taşıma işlemi nedeniyle maruz kalınabilecek hastalık ve kazalar konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Ağır eşyaların ya da malzemelerin taşınması mekanik olarak mümkün değilse kimlerin taşıma işi için görevlendirildiği belli mi?					

GÜRÜLTÜ	Dışarıdan, diğer insanlardan, kullanılan aletlerden ve makinelerden kaynaklanan gürültünün rahatsız edici seviyede olmadığı kontrol ediliyor mu?					
	Eğer gerekiyorsa kişisel koruyucu donanımların kullanımı sağlanıyor mu?					
	Gürültülü yerlerde ses yalıtımı var mı?					
ERGONOMİK KOŞULLAR	Çalışanların yemekhane içerisinde kullandıkları masa, sandalye gibi ofis mobilyaları çalışanların ergonomik yapılarına uygun mu?					
	Kişi/kişilerin uzun süreli aynı şekilde çalışmalarını engelleyecek önlemler alınıyor mu?					
	Çalışanların uzun süre sabit duruşları ya da zorlayıcı hareketleri engelleniyor mu?					
	Mutfak araç-gereçlerinin kişilerin el ve kollarına yaptığı baskıyı giderecek önlemler alınıyor mu?					
	Kişilerin kullandıkları çalışma alanlarında gereksiz daha az kullanılan araç gereçlerin uygun yerlere yerleştirilmesi sağlanıyor mu?					
ACİL DURUM	Acil çıkış yolları belirlendi mi?					
	Yangın kaçış yolları varsa uygun şekilde işaretlendi mi?					
	Yangın kaçış ve acil durum kapıları mevzuata uygun şekilde yangına dayanıklı mı?					
	Acil çıkış kapılarının özellikleri mevzuata uygun mu?					
	Acil çıkış yönlendirme levhaları mevzuata uygun şekilde					

	hazırlanarak yerleştirilmiş mi?					
	Acil çıkış yollarındaki aydınlatma yeterli mi?					
	Enerji kesilmesine karşın acil çıkış yollarının aydınlatılması için kullanıcı yüküne yetecek şekilde yedek bir enerji sistemi ve aydınlatma mevcut mu?					
	Güvenli bir alan acil toplanma alanı olarak belirlenmiş mi?					
	Acil durumlarda görevli olan kişilerin isimleri kolaylıkla görülebilecek uygun yerlere asılmış mı?					
	Acil toplanma alanına uygun şekilde levha yerleştirilmiş mi?					
	Bina içerisindeki yönlendirme işaretleri yeterli mi?					
	Acil durum ekipleri oluşturuldu mu?					
	Acil durum ekiplerinde yer alan üyeler yeterli eğitimi aldı mı?					
	Yangın alarm butonları korunaklı mı?					
KİMYASAL MADDELER	Kimyasal maddeler uygun yerde depolanıyor mu?					
	Kimyasal madde depo alanlarında yanıcı-parlayıcı herhangi bir malzeme bulunuyor mu?					
	Kimyasal maddeler elektrik kaynaklarına yakın depolanmış mı?					
	Kimyasal madde depolanan yerler düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Kimyasallar reaksiyon sonucuna göre uygun şekilde depolanmış mı?					

	Kimyasallar dolaplarda depolanıyorsa dolapların üzerinde bilgilendirici levha bulunuyor mu?					
	Kimyasallarla çalışmalarda kişisel koruyucu donanım kullanılıyor mu?					
	Bütün kimyasalların güvenlik bilgi formları var mı?					
DEPO ALANI	Depo alanı belli aralıklarla havalandırılıyor mu?					
	Malzeme istiflemesi düzenli yapılmış mı?					
	Tehlike yaratacak ya da yangına sebep olacak herhangi bir madde, malzeme depo alanında mevcut mu?					
	Depolanması gereken bütün malzemeler sadece depo alanlarında mı depolanmış?					
İLK YARDIM	İlk yardım dolabı mevcut mu?					
	İlk yardım dolabında yeterli malzeme var mı?					
	İlk yardım dolabı uygun levhaları ile gösterilmiş mi?					
	İlk yardım dolabında hasar var mı?					
	Dolapların önünde malzeme istiflemesi yapılmış mı?					
	Tarihi geçen malzemeler periyodik olarak kontrol edilip değiştiriliyor mu?					
	Mutfaktaki atıklar düzenli aralıklarla sağlığı bozmayacak şekilde alandan uzaklaştırılıyor mu?					
	Atıkların depolanması için dağılmayacak, yırtılmayacak torbalar kullanılıyor mu?					
	Düzenli aralıklarla temizlik					

BİYOLOJİK RİSK ETMENLERİ	yapılarak rutubetten, nemden kaynaklı küf oluşumunun engellenmesi, böceklerin ve diğer kemirgenlerin oluşması engelleniyor mu?					
	Biyolojik risk etmeni olabilecek yerlerde herhangi bir gıda maddesinin tüketimi engelleniyor mu?					
	Çalışanlar var olan biyolojik etmenlere karşı aşılanıyor mu?					
	Çalışanlar kişisel koruyucu donanım kullanıyor mu?					
KESİCİ-DELİCİ ALETLERLE ÇALIŞMA	Çalışanlar bıçak, çatal vb. kesici aletlerle çalışırken kişisel koruyucu donanım kullanıyor mu?					
	Kesici-delici aletlerin kullanımı ile ilgili talimatlar rahatlıkla görülecek yerlerde asılı mı?					
	Kullanılan aletlerin o işe uygun olup olmadığı denetleniyor mu?					
	Kesici-delici araçlarla çalışan kişiler bu aletlerin kullanımı ile ilgili özel olarak işg eğitimi aldı mı?					

Ek 9. Laboratuvarlar İçin Kontrol Listesi

Kontrol Yapılan Yer Bilgisi		Kontrol Yapan Kişi Bilgisi				
Laboratuvar yeri		Adı				
Kontrol tarihi		Soyadı				
Birim		İmza				
Tehlike kaynağı	Kontrol Listesi	Var/Evet Yok/Hayır		Yapılması gereken uygulamalar	Sorumlu Kişi	Termin
ZEMİN/ /TAVAN/DUVAR	Yürüyüş yollarında merdiven var ise merdivenlerde kaydırmaz bant bulunuyor mu?					
	Zeminin kaygan olduğu yerlerde ya da zamanlarda uygun işaret levhası ile destekleme sağlanıyor mu?					
	Zemin, kaymayı ve düşmeyi önleyecek şekilde uygun malzeme ile kaplanmış mı?					
	Zeminde herhangi bir deformasyon var mı?					
	Zeminler, belirli aralıklarla denetleniyor mu?					
	Duvarlar belli aralıklarla boyanıyor mu?					
	Tavanda herhangi bir deformasyon ya da çökmeye sebep olacak bir olumsuzluk var mı?					
	Merdivenlerde bulunan kaydırmaz bantlar koruyucu özelliklerini devam ettiriyor mu?					
RADYASYON ALANI	Radyasyon kullanım izni var mı?					
	Laboratuvar kapısının dışına içeride radyasyon olduğuna dair işaret asılmış mı?					
	Radyoaktif kutular uygun şekilde işaretlenmiş mi?					
	Kullanılan aletler, araçlar ya da					

	ürünler kalibre edilmiş mi?					
	Radyoaktif maddeler uygun kilitli ve işaretli şekilde radyoaktif madde şişeleri içinde saklanıyor mu?					
	Tanımlanmış radyoaktif alanlara erişim sadece yetkili kişiler tarafından sağlanıyor mu?					
	Uygun radyasyon/kontaminasyon ekipmanı mevcut ve çalışabilir durumda mı?					
	Radyasyon üreten ekipmanlar ayrı bir odada mı?					
	İyonlaştırıcı ekipmanlardaki muhafazalar kullanıcıların muhafaza sınırlarında olmasını engelliyor mu?					
	Işınlama öncesinde ve sırasında uyarı sağlamak için muhafazaların içinde ve dışında görsel ve sesli sinyaller sağlanmış mı?					
	X ışınlarının oluşmasını önlemek için arızaya karşı emniyetli mekanizmalar sağlanmış mı?					
	Laboratuvar, yetkisiz erişime karşı güvenceye alınmış mı?					
	Radyasyon depolama alanları kilitli mi?					
	Dökülme tepsileri ve emici tezgah kaplamaları mevcut mu?					
	Tüm radyoaktif kaplar uygun şekilde etiketlenmiş mi?					
	Elektrik panolarının üzerinde uygun şekilde işaretleme yapılmış mı?					
	Kablo açıklıkları için buat kapakları kullanılıyor mu?					
	Elektrik panolarının kapakları					

ELEKTRİK/ELEKTRİK ALETLER/ELEKTRİK KABLOLARI VE PRİZLER/ELEKTRİK PANOLARI	sağlam mı?					
	Elektrikli aletler kullanıldıktan sonra fişleri prizden çekiliyor mu?					
	Elektrik kablolarında deformasyon var mı?					
	Uzatma için ekleme kablolar kullanılmış mı?					
	Elektrik prizleri kapaklı mı?					
	Elektrik kabloları düşmeye engel olmayacak şekilde düzenli mi?					
	Elektrik kabloları kanal içine alınmış mı?					
	Kaçak akım rölesi ana hatta bağlı mı?					
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların otomatik kapanma sistemi var mı?					
	Elektrik panolarının periyodik kontrolleri gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli ısıtıcıların/çaydanlıkların belli aralıklarla kontrolü gerçekleştiriliyor mu?					
	Elektrikli aletler kullanım kılavuzuna uygun kullanılıyor mu?					
	Salon içerisindeki kişi/kişiler elektrikli aletlerin doğru kullanımı hakkında bilgilendirildi mi?					
	Elektrik panolarının önü tamamen lastik veya kauçuk paspas gibi yalıtkan malzeme ile kaplanmış mı?					
	Elektrik pano kapakları kilitli tutuluyor mu					
	Elektrik pano anahtarları sadece yetkili personelde mi bulunuyor?					
	Elektrik panolarının içerisinde herhangi bir yabancı madde var					

	mi?					
	Elektrik panolarının yakınında CO ₂ tip yangın söndürme cihazı mevcut mu?					
YANGIN TÜPLERİ/ALARM-DUMAN ALGILAMA SİSTEMLERİ	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde konumlandırılmış mı?					
	Tüm çalışanlar yangın söndürme cihazının yeri hakkında bilgilendirildi mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları mevzuata uygun şekilde işaret levhaları ile desteklenmiş mi?					
	Seyyar yangın söndürme cihazlarının periyodik bakımları yapılıyor mu?					
	Yangın dolabı üzerinde ya da yanında bulunan acil durum numaraları “112” olarak değiştirilmiş mi?					
	Duman algılama sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın söndürme cihazlarının ve hortumların önünde malzeme istiflemesi yapılmış mı?					
	Duman algılama sistemlerinin periyodik kontrolleri yapılıyor mu?					
	Seyyar yangın söndürme cihazları kullanılabilir durumda mı?					
	Yangın alarm sistemleri çalışıyor mu?					
	Yangın alarm butonları mevzuata uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Yangın dolaplarında bulunan hortumlarda herhangi bir deformasyon var mı?					
	Yangın dolaplarının içerisinde					

	herhangi bir yabancı madde bulunuyor mu?					
	Yangın dolaplarının kapakları tam olarak kapanıyor mu?					
	Yangın dolaplarının yerleri mevzuata uygun şekilde işaretlenmiş mi?					
AYDINLATMA	Çalışma alanları, geçiş yollarında yeterli aydınlatma sağlanmış mı?					
	Aydınlatma cihazları çalışır durumda mı?					
	Aydınlatma sistemleri, çalışanlar/öğrenciler/3.kişiler için kaza riski oluşturmayacak türde seçilmiş ve uygun şekilde yerleştirilmiş mi?					
	Aydınlatma sistemindeki herhangi bir arızanın alanda bulunan kişiler için risk oluşturabileceği yerlerde acil ve yeterli aydınlatmayı sağlayacak yedek aydınlatma sistemi bulunuyor mu?					
	Eskimiş veya yeterli seviyede aydınlatma yapmayan aydınlatıcı var mı?					
HAVALANDIRMA	Laboratuvar düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Laboratuvar içerisinde yeterli doğal havalandırma için pencere bulunuyor mu?					
	Havalandırma klima ile yapılıyorsa filtrelerin bakımları/periyojik kontrolleri düzenli yapılıyor mu?					
	Laboratuvar içerisindeki termal konfor şartları çalışanları rahatsız etmeyecek şekilde ayarlanabiliyor mu?					

TEMİZLİK/DÜZEN	Laboratuvar temizliği için görevlendirilen bir eleman bulunuyor mu?					
	Görevlendirilen personel temizlik esnasında kişisel koruyucu donanım kullanıyor mu?					
	Laboratuvar düzenli olarak görevli tarafından temizleniyor mu?					
	Laboratuvarın temizlenmesi esnasında kullanılan kimyasalların zararlı etkileri konusunda temizlik elemanları bilgilendirildi mi?					
	Temizlik esnasında kaymaya, düşmeye sebep olacak bir ortam oluşuyor mu?					
	Laboratuvar içerisinde çalışanların/öğrencilerin/3.kişilerin rahatlıkla hareket edebileceği yeterli genişlikte alan bulunuyor mu?					
	Laboratuvar içerisinde sigara içilmemesi konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Laboratuvar yer alan pencerelerin temizliği uygun aralıklar yapıyor mu?					
	Laboratuvar içerisinde bulunan cam, ayna gibi kırılabilir araçlar var ise bunlar uygun şekilde sabitlenmiş ya da monte edilmiş mi?					
	Laboratuvar içerisinde kullanılmayan malzemeler varsa düzenli şekilde uygun yerlerde istiflenmiş mi?					
	Laboratuvar içerisinde bulunan raflar, dolaplar düşmeyi engellemek için sabitlenmiş mi?					

	Laboratuvar araç ve gereçlerinin depolandığı, saklandığı ya da istiflendiği yerde düzensizlik var mı?					
	Depo alanlarına ait isimlikler depo girişlerinde bulunuyor mu?					
	Kişisel eşyaların hijyen koşullarına uygun saklanması için yeterli kilitli dolap bulunuyor mu?					
	Kullanılan araç ve gereçler kullanıldıktan sonra gelişi güzel bir biçimde mi saklanıyor?					
	Laboratuvar içerisinde bulunan kişilerin bulaşıcı hastalıklara karşı sağık kontrolleri gerçekleştirilmiş mi?					
	Temizlik elemanlarına isg ile ilgili eğitim verildi mi?					
ELLE TAŞIMA İŞLERİ	Laboratuvar içerisinde yer alan ağır araçların/gereçlerin/aletlerin kişi/kişiler tarafından taşınmasının engellenmesi için gerekli bilgilendirme yapıldı mı?					
	Elle kaldırma ve taşıma işlemi nedeniyle maruz kalınabilecek hastalık ve kazalar konusunda kişi/kişiler bilgilendirildi mi?					
	Ağır eşyaların ya da malzemelerin taşınması mekanik olarak mümkün değilse kimlerin taşıma işi için görevlendirildiği belli mi?					
ERGONOMİK KOŞULLAR	Çalışanların laboratuvar içerisinde kullandıkları masa, sandalye gibi ofis mobilyaları çalışanların ergonomik yapılarına uygun mu?					
	Kişi/kişilerin uzun süreli aynı şekilde çalışmalarını engelleyecek önlemler alınıyor mu?					

	Çalışanların uzun süre sabit duruşları ya da zorlayıcı hareketleri engelleniyor mu?					
	Laboratuvar araç-gereçlerinin kişilerin el ve kollarına yaptığı baskıyı giderecek önlemler alınıyor mu?					
	Kişilerin kullandıkları çalışma alanlarında gereksiz daha az kullanılan araç gereçlerin uygun yerlere yerleştirilmesi sağlanıyor mu?					
ACİL DURUM	Acil çıkış yolları belirlendi mi?					
	Yangın kaçış yolları varsa uygun şekilde işaretlendi mi?					
	Yangın kaçış ve acil durum kapıları mevzuata uygun şekilde yangına dayanıklı mı?					
	Acil çıkış kapılarının özellikleri mevzuata uygun mu?					
	Acil çıkış yönlendirme levhaları mevzuata uygun şekilde hazırlanarak yerleştirilmiş mi?					
	Acil çıkış yollarındaki aydınlatma yeterli mi?					
	Enerji kesilmesine karşın acil çıkış yollarının aydınlatılması için kullanıcı yüküne yetecek şekilde yedek bir enerji sistemi ve aydınlatma mevcut mu?					
	Güvenli bir alan acil toplanma alanı olarak belirlenmiş mi?					
	Acil durumlarda görevli olan kişilerin isimleri kolaylıkla görülebilecek uygun yerlere asılmış mı?					
	Acil toplanma alanına uygun şekilde levha yerleştirilmiş mi?					

	Bina içerisindeki yönlendirme işaretleri yeterli mi?					
	Acil durum ekipleri oluşturuldu mu?					
	Acil durum ekiplerinde yer alan üyeler yeterli eğitimi aldı mı?					
	Yangın alarm butonları korunaklı mı?					
KİMYASAL MADDELER	Kimyasal maddeler uygun yerde depolanıyor mu?					
	Kimyasal madde kapları aktarma dışında kapalı tutuluyor mu?					
	Atıkların bulunduğu kaplar uygun şekilde işaretlenmiş mi?					
	Farklı türdeki atıklar için ayrı atık kapları kullanılıyor mu?					
	Atık kapları standartlara uygun şekilde kullanılıyor mu?					
	Kendiliğinden yanabilen kimyasallar çeker ocakta ve iyi havalandırılmış alanlarda kullanılıyor mu?					
	Yanıcı maddelerin depolanması için soğutma üniteleri var mı?					
	Yanıcı maddeler oksitleyicilerden ayrı mı?					
	Yanıcı sıvılar sıcak plakaların ya da ateşleme kaynaklarının yakınında mı?					
	Aşındırıcılar göz seviyesinin üzerinde depolanmış mı?					
	Kimyasalların raf ömürleri takip edilerek zamanı geldiğinde bertaraf ediliyor mu?					
	Kimyasal madde depo alanlarında yanıcı-parlayıcı herhangi bir malzeme bulunuyor mu?					
	Kimyasal maddeler elektrik					

	kaynaklarına yakın depolanmış mı?					
	Kimyasal madde depolanan yerler düzenli olarak havalandırılıyor mu?					
	Kimyasallar reaksiyon sonucuna göre uygun şekilde depolanmış mı?					
	Kimyasallar dolaplarda depolanıyorsa dolapların üzerinde bilgilendirici levha bulunuyor mu?					
	Kimyasallarla çalışmalarda kişisel koruyucu donanım kullanılıyor mu?					
	Bütün kimyasalların güvenlik bilgi formları var mı?					
DEPO ALANI	Depo alanı belli aralıklarla havalandırılıyor mu?					
	Malzeme istiflemesi düzenli yapılmış mı?					
	Tehlike yaratacak ya da yangına sebep olacak herhangi bir madde, malzeme depo alanında mevcut mu?					
	Depolanması gereken bütün malzemeler sadece depo alanlarında mı depolanmış?					
İLK YARDIM	İlk yardım dolabı mevcut mu?					
	İlk yardım dolabında yeterli malzeme var mı?					
	İlk yardım dolabı uygun levhaları ile gösterilmiş mi?					
	İlk yardım dolabında hasar var mı?					
	Dolapların önünde malzeme istiflemesi yapılmış mı?					
	Tarihi geçen malzemeler periyodik olarak kontrol edilip değiştiriliyor mu?					

BİYOLOJİK RİSK ETMENLERİ	Laboratuvardaki atıklar düzenli aralıklarla sağlığı bozmayacak şekilde alandan uzaklaştırılıyor mu?					
	Atıkların depolanması için dağılmayacak, yırtılmayacak torbalar kullanılıyor mu?					
	Düzenli aralıklarla temizlik yapılarak rutubetten, nemden kaynaklı küf oluşumunun engellenmesi, böceklerin ve diğer kemirgenlerin oluşması engelleniyor mu?					
	Biyolojik risk etmeni olabilecek yerlerde herhangi bir gıda maddesinin tüketimi engelleniyor mu?					
	Biyolojik materyaller kilitli dolaplarda ya da dondurucular da mı saklanıyor?					
	Biyolojik materyaller uygun yerlerde depolanmış mı?					
	Tezgahların sterilize edilmesi ve dökülmelerin temizlenmesi için dezenfektanlar mevcut mu?					
	Biyolojik olarak tehlikeli atıklar paketleniyor mu veya zamanında otoklavlanıyor mu?					
	Laboratuvarda yetkili kişilerin çalışması sağlanıyor mu?					
	Önlükler ile günlük kıyafetler farklı alanlarda saklanıyor mu?					
	Çalışanlar var olan biyolojik etmenlere karşı aşılanıyor mu?					
	Çalışanlar kişisel koruyucu donanım kullanıyor mu?					
	Çalışanlar kesici aletlerle çalışırken kişisel koruyucu					

KESİCİ-DELİCİ ALETLERLE ÇALIŞMA	donanım kullanıyor mu?					
	Kesici-delici aletlerin kullanımı ile ilgili talimatlar rahatlıkla görülecek yerlerde asılı mı?					
	Kullanılan aletlerin o işe uygun olup olmadığı denetleniyor mu?					
	Kesici-delici araçlarla çalışan kişiler bu aletlerin kullanımı ile ilgili özel olarak işg eğitimi aldı mı?					
ATIKLAR	Laboratuvarda bulunan kişiler atık yönetimi ile ilgili bilgilendirildi mi?					
	Atıkların düzenli aralıklarla çalışma alanından uzaklaştırılması sağlanıyor mu?					
	Atıklar türlerine göre sınıflandırılmış mı?					
	Atık kapları uygun şekilde işaretlenmiş mi?					
	Atık kaplarının kapakları sürekli olarak kapalı tutuluyor mu?					
	Tıbbi atık bertaraf işlemleri yetkilendirilmiş bir kişi ya da firma tarafından yapılıyor mu?					
	Atık depolama alanları çalışma alanlarından ayrı bir yerde mi?					

Ek 10. Üniversiteler İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon Birimi Yönergesi

T.C.

..... ÜNİVERSİTESİ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KOORDİNASYON BİRİMİ YÖNERGESİ BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar

Amaç ve Kapsam

Madde 1- Bu yönergenin amacı, üniversite genelinde faaliyette bulunacak olan İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon Biriminin yürüteceği iş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri ile ilgili genel esasları ve koordinasyon biriminde görev yapacak koordinatörün, koordinatör yardımcısı/yardımcılarının, iş güvenliği uzmanı/uzmanlarının, iş yeri hekiminin, diğer sağlık personelinin, çalışan temsilcisi/temsilcilerinin ve destek elemanlarının görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesini amaçlamıştır. Bu yönerge, üniversite alanı içinde yürütülecek olan bütün iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerini kapsar.

Dayanak

Madde 2- Bu yönerge, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 22.maddesine ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik hükümlerine istinaden düzenlenmiştir.

Tanımlar ve Kısaltmalar

Madde 3- Yönerge içerisinde yer alan;

Rektör: T.C. Üniversitesi rektörünü

Rektör yardımcısı/yardımcıları: T.C..... Üniversitesi rektör yardımcısı/yardımcılarını,

Üniversite: T.C..... Üniversitesi'ni,

İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon birimi (İş Sağlığı ve Güvenliği Üst kurulu): T.C. Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon birimini,

Kurul başkanı: Rektör ya da rektör yardımcısını,

Kurum koordinatörü: İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon biriminin faaliyetlerinin üniversite adına yürütülmesinden sorumlu, üniversitenin en yüksek kurum amiri veya yardımcısına doğrudan bağlı personeli,

Birim: Üniversite bünyesinde faaliyette bulunan enstitüleri, yüksekokulu, fakülteleri, meslek yüksekokullarını ve konservatuvarı,

Birim Alt Kurulu: Birimlerin bünyesinde oluşturulan ve Enstitü Müdürü/Dekan/Yüksekokul Müdürü/ MYO Müdürü, iş güvenliği uzmanı, iş yeri hekimi, akademik ve idari personel çalışan temsilcileri, destek elemanlarından oluşan kurulu,

İSG: İş Sağlığı ve Güvenliğini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon Biriminin (Üst Kurulun) ve Alt Kurulların Görev ve Yetkileri

Madde 4- 1) Koordinasyon biriminin (Üst Kurulun) görev ve yetkileri şunlardır:

a) Üniversitenin niteliğine uygun bir iş sağlığı ve güvenliği iç yönerge taslağı hazırlamak, rektörün veya rektör yardımcısının onayına sunmak ve yönergenin uygulanmasını izlemek, izleme sonuçlarını rapor haline getirip alınması gereken tedbirleri belirlemek,

- b) İş sağlığı ve güvenliği konularında üniversitede çalışan idari ve akademik personele yol göstermek,
- c) Üniversitede iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin tehlikeleri ve önlemleri değerlendirmek, tedbirleri belirlemek, rektör veya rektör yardımcısına bildirimde bulunmak,
- d) Üniversite içinde meydana gelen her iş kazası ve/veya iş kazası olarak değerlendirilmeyen işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğratma potansiyeli olan olayları veya meslek hastalığında yahut iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bir tehlike halinde gerekli araştırma ve incelemeyi yapmak, alınması gereken tedbirleri bir raporla tespit ederek rektör veya rektör yardımcısına vermek,
- e) Üniversite içerisinde çalışanlara yönelik yapılacak iş sağlığı ve güvenliği eğitim ve öğretimini planlamak, bu konu ve kurallarla ilgili programları hazırlamak, rektör veya rektör yardımcısının onayına sunmak ve bu programların uygulanmasını izlemek ve eksiklik görülmesi halinde geri bildirimde bulunmak,
- f) Üniversitede yapılacak bakım ve onarım çalışmalarında gerekli güvenlik tedbirlerini planlamak ve bu tedbirlerin uygulamalarını kontrol etmek,
- g) Üniversitede yangın, doğal afet, sabotaj ve benzeri tehlikeler için alınan tedbirlerin yeterliliğini ve ekiplerin çalışmalarını izlemek,
- h) Üniversitenin iş sağlığı ve güvenliği durumuyla ilgili yıllık bir rapor hazırlamak, o yılki çalışmaları değerlendirmek, elde edilen tecrübeye göre ertesi yılın çalışma programında yer alacak hususları değerlendirerek belirlemek ve rektöre veya rektör yardımcısına teklifte bulunmak,
- i) 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 13.üncü maddesinde belirtilen çalışmaktan kaçınma hakkı talepleri ile ilgili acilen toplanarak karar vermek,
- j) Üniversitede teknoloji, iş organizasyonu, çalışma şartları, sosyal ilişkiler ve çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan tutarlı ve genel bir önleme politikası geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak,
- k) Alt kurul tarafından yürütülen faaliyetleri denetlemek, kendilerine bildirilen eksiklikleri gidermek,
- l) Çalışan temsilcilerinin seçim sürecini yönetmek,
- m) Üniversitede iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak çalışanlar ve temsilcileri ile istişare etmek ve iş birliği yapmak;
- n) Birimler arasında koordinasyonu sağlamak,
- o) Üniversitede içinde yaşanan iş kazalarının ve meslek hastalıklarının alt kurullar tarafından oluşturulması neticesinde oluşturulan raporları incelemek, eksiklikleri tespit etmek, gerekli çalışmalar için alt kurullara önerilerde bulunmak,
- p) Üniversite ile dış paydaşlar arasında iş sağlığı ve güvenliği açısından iş birliği sağlamak,
- q) Alt kurullar tarafından acil alınması gereken önlemlerin koordinasyon birimine bildirilmesi ile en kısa sürede toplanarak durum değerlendirmesi yapmak, önlem almak,
- r) Eğitimler sonunda verilmesi gereken eğitim sertifikalarını düzenlemek ve bastırmak.
- (2) Kurul üyeleri bu yönergede kendilerine verilen görevleri yapmalarından dolayı hakları kısıtlanamaz, kötü davranış ve muameleye maruz kalamazlar.
- Madde 5- 1) Alt kurulun görev ve yetkileri şunlardır:
- a) Kurulu oldukları birimlerin iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerini yürütmek amacıyla, risk değerlendirme raporu hazırlamak, alınması gereken güvenlik önlemlerini tespit ve öneri defterine kaydetmek, eğitim planlarını hazırlayarak üst kurula sunmak,

- b) Birimler içerisinde denetleme faaliyetlerini gerçekleştirerek uygunsuzlukları kontrol altına almak,
- c) Birimlerde, personel ve öğrencilere yönelik iş sağlığı ve güvenliği faaliyetleri planlamak ve üst kurulun onayına sunmak.
- d) Öğrencilerden ve diğer personellerden gelen diğer birimlere ait olumsuzlukları derhal üst kurula iletmek.

Koordinasyon biriminin (Üst Kurulun) oluşumu ve çalışma usulleri

Madde 6- 1) Koordinasyon birimi, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemeye yönelik ve aşağıdaki hususları dikkate alarak çalışır.

- a) Üst kurul en geç 3 ayda bir toplanır.
- b) Toplantının gündemi, yeri, günü ve saati toplantıdan en az kırk sekiz saat önce kurul üyelerine bildirilir. Gündem, sorunların ve varsa iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin projelerin önem sırasına göre belirlenir. Kurul üyeleri gündemde değişiklik isteyebilirler. Bu istek kurulca uygun görüldüğünde gündem buna göre değiştirilir.
- c) Ölümlü, uzuv kayıplı veya ağır iş kazası halleri veya özel bir tedbiri gerektiren önemli hallerde kurul üyelerinden herhangi biri kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Bu konudaki tekliflerin kurul başkanına veya sekreterine yapılması gerekir. Toplantı zamanı, konunun ivedilik ve önemine göre tespit olunur.
- d) Kurul toplantılarının günlük çalışma saatleri içinde yapılması asıdır. Kurulun toplantılarında geçecek süreler günlük çalışma süresinden sayılır.

2) Koordinasyon biriminin sekreteryası, sadece bu iş için görevlendirilen iş güvenliği uzmanı tarafından yürütülür.

3) Kurulun başkanı rektör veya rektör yardımcısıdır.

Birim kurullarının (Alt Kurulların) oluşumu ve çalışma usulleri

Madde 7- 1) Alt kurullar, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemeye yönelik ve aşağıdaki hususları dikkate alarak çalışır.

- a) Alt kurullar en geç 3 ayda bir toplanır.
- b) Toplantının gündemi, yeri, günü ve saati toplantıdan en az kırk sekiz saat önce alt kurul üyelerine bildirilir. Gündem, sorunların ve varsa iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin projelerin önem sırasına göre belirlenir. Kurul üyeleri gündemde değişiklik isteyebilirler. Bu istek kurulca uygun görüldüğünde gündem buna göre değiştirilir.
- c) Ölümlü, uzuv kayıplı veya ağır iş kazası halleri veya özel bir tedbiri gerektiren önemli hallerde kurul üyelerinden herhangi biri kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Bu konudaki tekliflerin alt kurul başkanına veya sekreterine yapılması gerekir. Toplantı zamanı, konunun ivedilik ve önemine göre tespit olunur.
- d) Kurul toplantılarının günlük çalışma saatleri içinde yapılması asıdır. Kurulun toplantılarında geçecek süreler günlük çalışma süresinden sayılır.

2) Alt kurulun sekreteryası, sadece bu iş için görevlendirilen iş güvenliği uzmanı tarafından yürütülür.

3) Alt kurulun başkanı o birimin en yetkili amiridir.

Alt ve Üst Kurulların Yükümlülüğü

Madde 8- 1) Kurullar, yapacakları tekliflerde, bulunacakları tavsiyelerde ve verecekleri kararlarda üniversitenin durumunu ve olanaklarını göz önünde bulundururlar.

(2 Kurul üyeleri, görevleri nedeniyle üniversitenin özel olan sırlarını gizlemekle yükümlüdürler.

(3 Kurullar, iş sağlığı ve güvenliği yönünden teftiş yapmaya yetkili Bakanlık iş müfettişlerine, üniversitede yapacakları teftiş ve incelemelerde kolaylık sağlamak ve yardımcı olmakla yükümlüdür.

Öğrencilerin ve kurul dışında yer alan personellerin yükümlülüğü

Madde 9- 1) Öğrenciler ve kurul dışında yer alan personeller, birimlerinde ve üniversitede iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin uygulanması ve sürdürülebilir olması için kurullarla iş birliği içinde çalışırlar.

2) Birim ve üniversitede belirlenen iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uymak zorundadırlar.

3) Birim ya da üniversite içerisinde gördükleri ya da karşılaştıkları olumsuzlukları alt ya da üst kurula bildirmek zorundadırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yönergede yer almayan hükümler

Madde 9- Bu yönergede yer almayan düzenlemeler için yürürlükteki mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 10– 1) Bu Yönerge Üniversitesi Senatosunda kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yönerge, ...tarih ve 20.../..... sayılı karar ile Üniversitesi Senatosunda kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir.

Yürütme

MADDE 11 – 1) Bu Yönerge hükümlerini Rektör yürütür.

Ek 11. Kurul Toplantı Duyuru Dilekçesi

T.C.

..... ÜNİVERSİTESİ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KOORDİNASYON BİRİMİ
..... Numaralı Alt Kurul Toplantı Duyurusu

Üniversitemiz bünyesinde oluşturulan İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) numaralı Alt Kurulu, 30.06.2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanarak yürürlüğe giren 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 22. maddesi gereğince ve 18.01.2013 tarih ve 28532 Sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanarak yürürlüğe giren İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkındaki Yönetmeliğin 6 ncı maddesi uyarınca ve aynı yönetmeliğin 9 uncu maddesinin a fıkrası gereğince; tarihinde, saat de/da, ... de/da (toplanılacak yer) aşağıdaki gündem maddelerini görüşmek üzere toplanacaktır.

Gündem Maddeleri:

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

Başkan :
(İşveren Vekili)

Üye :
Üye: :
Üye :
Üye :
Üye :
Üye :

Dağıtım yerleri: (Alt Kurula Bağlı Olan Bütün Birimler Bilgilendirilmelidir.)

Ek 12. Toplantı Duyuru Tutanağı

T.C.
..... ÜNİVERSİTESİ

..... Numaralı İş Sağlığı ve Güvenliği Alt Kurul Toplantı Duyuru Tutanağı

Üniversitemiz bünyesinde oluşturulan Numaralı İş Sağlığı ve Güvenliği Alt Kurulu, 30.06.2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanarak yürürlüğe giren 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 22. maddesi gereğince ve 18.01.2013 tarih ve 28532 Sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanarak yürürlüğe giren İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkındaki Yönetmeliğin 6 ncı maddesi uyarınca ve aynı yönetmeliğin 9 uncu maddesinin a fıkrası gereğince; tarihinde, saat de/da, ... de/da (toplanılacak yer) ilgili duyuruda belirtilen gündem maddelerini görüşmek üzere toplanacağını toplantı tarihinden en az 48 saat önce tarafıma bildirmiştir.

No	ADI SOYADI	Kuruldaki Görevi	İMZA
1			
2			
3			
4			
5			
6			

Ek 13. Toplantı Tutanağı

T.C.
..... ÜNİVERSİTESİ
..... Numaralı İş Sağlığı ve Güvenliği Alt Kurul Toplantı Tutanağı

Üniversitemiz bünyesinde oluşturulan İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) numaralı Alt Kurulu, 30.06.2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanarak yürürlüğe giren 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 22. maddesi gereğince ve 18.01.2013 tarih ve 28532 Sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanarak yürürlüğe giren İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkındaki Yönetmeliğin 6 ncı maddesi uyarınca ve aynı yönetmeliğin 9 uncu maddesinin a fıkrası gereğince; tarihinde, saat de/da, ... de/da (toplanılacak yer) toplantı duyurusunda belirtilen gündem maddelerini görüşmek üzere toplanmış ve karara bağlamıştır.

Son toplantı değerlendirmesi ve bilgilendirme:

Gündem Maddesi 1:

Alınan Kararlar:

1.

2.

Gündem Maddesi 2:

Alınan Kararlar:

1.

2.

Üye Ad Soyad	Üye Ad Soyad
Üye Ad Soyad	Üye Ad Soyad
Üye İş Güvenliği Uzmanı	Üye İş yeri Hekimi (Varsa)
Başkan /İşveren Vekili	

Ek 14. Kurul Üyelerine Ait İletişim Bilgileri

T.C.

..... ÜNİVERSİTESİ

..... Numaralı İş Sağlığı ve Güvenliği Alt Kurul Üyeleri İletişim Bilgileri

	Ad Soyad	Kuruldaki Unvan- Kurul Türü (Alt Kurul-Üst Kurul)	Telefon	E-posta
1				
2				
3				
4				
5				

Ek 15. Temsilci Aday Başvuru Duyurusu

T.C.

..... **ÜNİVERSİTESİ**

..... **DEKANLIĞINA/MÜDÜRLÜĞÜNE**

Tarih

Konu: Temsilci Aday Başvuruları

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 20. maddesinde yer alan “Çalışan Temsilcisi Görevlendirme” ile ilgili hükümle beraber 29.08.2013 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 28750 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ” hükümleri gereğince iş sağlığı ve güvenliği açısından akademik ve idari birimleri temsil edecek akademik ve idari personel çalışan temsilcisi seçimi yapılacaktır. Seçime aday olmak isteyen akademik ve idari personellerin başvurularını tarihine kadar biriminize yapmaları gerektiği konusunda gerekli bilgilendirmenin yapılması ve başvuru tarihinin bitiminde başvuru yapan kişilerin bilgilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon Birimine bildiriminin ivedilikle gerçekleştirilmesi hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon

Birim Koordinatörü

Ek 16. Temsilci Atama Yazısı

T.C.

..... ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜK MAKAMINA

Tarih

Konu: Çalışan Temsilcisi Görevlendirme

29.08.2013 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 28750 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri ve Seçilme Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ” hükümleri gereğince iş sağlığı ve güvenliği açısından akademik ve idari birimleri temsil edecek çalışan temsilcisi görevlendirilmesi zorunludur. Bununla beraber 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 20. Maddesi 5 numaralı alt bendinde yer alan çalışan temsilcisi görevlendirme ile ilgili hükümde ise “İşyerinde yetkili sendika bulunması hâlinde, işyeri sendika temsilcileri çalışan temsilcisi olarak da görev yapar.” bilgisi yer almaktadır. Belirtilen hüküm gereğince üniversitemizde görev yapan İş Yeri Sendika Temsilcisinin çalışan temsilcisi olarak da görev yapması gerekmektedir. Gerekli atamanın yapılması ve kararın tüm birimlere duyurulması hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon

Birim Koordinatörü

Ek 17. Destek Elemanı Görevlendirme Yazısı

T.C.
..... ÜNİVERSİTESİ
..... MYO-ENSTİTÜ-KONSERVATUVAR
MÜDÜRLÜĞÜNE/DEKANLIĞINA

Tarih

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve kanuna bağlı “İş Yerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik” hükümlerine göre işyerinin tehlike sınıfı, çalışan sayısı ve kişilerin eğitimleri de dikkate alınarak biriminizde görev yapmak üzere ekte de sunulan yönetmelik hükümlerine uygun olarak biriminizde görev yapacak olan destek elemanlarını belirlemeniz ve biriminizde destek elemanı olarak görev yapacak kişilerin İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon Birimine, akademik ve idari personel ile diğer kişilere duyurulması hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon

Birim Koordinatörü

Ekler

1- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik (Resmî Gazete Tarihi: 18.06.2013
Resmî Gazete Sayısı: 28681)

Ek 18. Tesisat Kontrolü Talep Dilekçesi

T.C.
..... ÜNİVERSİTESİ
..... DAİRE BAŞKANLIĞINA

Tarih

Üniversitemiz bünyesinde yer alan paratoner ve elektrik tesisatlarının kontrolünün 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa bağlı “İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği ... maddesi hükmü” gereğince “yılda bir” kontrol ettirilmesi zorunludur. Bu nedenle ivedilikle bu kontrollerin yetkili kişiler tarafından yapılması ve sonuçların ilgili birime ve İş sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon Birimine bildirilmesi hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

İş Sağlığı ve
Güvenliği Koordinasyon Birim Koordinatörü

Ek 19. Acil Durum Tatbikatı Talep Dilekçesi

T.C.
..... **ÜNİVERSİTESİ**
..... **MÜDÜRLÜĞÜNE/DEKANLIĞINA**

19 Aralık 2007 tarihli ve 26735 sayılı resmi gazetede yayınlanan ‘Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik’ ve “İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik” gereği işletmelerin her yıl tüm işletme personeline yangın eğitimi aldırma ve acil durum tatbikatı yaptırma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu zorunlulugun yerine getirilmesi amacı ile adresinde bulunan **akademik birim(ler)imizde** yangın ve acil durum tatbikatı yapılması zorunluluğu doğmuştur. Tatbikatların yapılabilmesi ve biriminiz ekip üyelerinin ve destek elemanlarının tatbikata katılabilmesi için bu dilekçenin Belediyesi İtfaiye Müdürlüğüne, 112 Acil Servis birimine gönderilerek gerekli izinlerin alınması ve tatbikatın tüm idari ve akademik personele duyurulması hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim. (Tarih)

İş Sağlığı ve Güvenliği
Koordinasyon Birim Koordinatörü

Ek 20. Eğitim Duyuru Yazısı

T.C.

..... ÜNİVERSİTESİ

..... MÜDÜRLÜĞÜNE/ DEKANLIĞINA

Tarih

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve bağlı yönetmelik olan Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre yönetmelik ekinde yer alan konulara uygun olarak akademik ve idari personele eğitim verilmesi gerekmektedir. Eğitim ile ilgili bilgiler dilekçe ekinde yer almaktadır. Biriminizin bağlı olduğu alt kurul iş güvenliği uzmanı tarafından gerekli eğitimlerin verilebilmesi için eğitim tarihi, saat ve yerinin akademik ve idari personele duyurulması ve çalışanların eğitime katılımlarının sağlanması hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyon

Birim Koordinatörü

Ekler

1. Eğitim konuları
2. Eğitim tarih, yer ve saati hakkında bilgi

Ek 21. Acil Durum Ekip Listesi

SÖNDÜRME EKİBİ		
ADI VE SOYADI	EKİP ELEMANLARI	EKİPTEKİ GÖREVİ
	Ekip Başı	Acil bir durumda (Yangın, Deprem vb.) ilk müdahaleyi yapmak üzere görevli olan söndürme ekibini yönlendirme, içeride kalmış kişilerin tahliyesini sağlamak.
	Üye	Acil bir durumda, aldığı eğitimler doğrultusunda ve ekip başkanının bilgisi dahilinde yangına ilk müdahaleyi yapmak
	Üye	Acil bir durumda, aldığı eğitimler doğrultusunda ve ekip başkanının bilgisi dahilinde yangına ilk müdahaleyi yapmak
	Üye	Acil bir durumda, aldığı eğitimler doğrultusunda ve ekip başkanının bilgisi dahilinde yangına ilk müdahaleyi yapmak
KURTARMA EKİBİ		
ADI VE SOYADI	EKİP ELEMANLARI	EKİPTEKİ GÖREVİ
	Ekip Başı	Söndürme ekibinden alacağı talimat ile acil bir durumda öncelikle acil durumdan zarar görmüş kişileri, varsa diğer canlıları ve daha sonra önemli belge ve malzemeleri kurtarmak üzere ekibi yönlendirmek
	Üye	Ekip başkanının talimatı ve alınan eğitim doğrultusunda zarar görmüş kişilerin, diğer canlıların ve malzemenin tahliyesini sağlamak
	Üye	Ekip başkanının talimatı ve alınan eğitim doğrultusunda zarar görmüş kişilerin, diğer canlıların ve malzemenin tahliyesini sağlamak
	Üye	Ekip başkanının talimatı ve alınan eğitim doğrultusunda zarar görmüş kişilerin, diğer canlıların ve malzemenin tahliyesini sağlamak
KORUMA EKİBİ		
ADI VE SOYADI	EKİP ELEMANLARI	EKİPTEKİ GÖREVİ

	Ekip Başı	Acil durumlarda kurtarma ekibi tarafından tahliye edilen kişilerin toplanma bölgesinde sayımlarını yapmak ve eksik bireylerin olup olmadığını belirlemek. Eğer eksiklikler varsa kurtarma ve söndürme ekibine haber vererek kişilerin, diğer canlıların ve belgelerin korunmasını sağlamak.
	Üye	Ekip başkanının yönlendirmesinde can ve mal güvenliğini sağlamak
	Üye	Ekip başkanının yönlendirmesinde can ve mal güvenliğini sağlamak
	Üye	Ekip başkanının yönlendirmesinde can ve mal güvenliğini sağlamak
İLK YARDIM EKİBİ		
ADI VE SOYADI	EKİP ELEMANLARI	EKİPTEKİ GÖREVİ
	Ekip Başı	Herhangi bir olay sonucunda zarar gören kişilere, sağlık ekipleri gelinceye kadar almış olduğu eğitim doğrultusunda ilk yardımda bulunmak, gerektiğinde sağlık ekiplerine yardım etmek
	Üye	Panîği önlemek, etraftaki kişileri sakinleştirmek ve yaralıya temasını önlemek, ilk yardım eğitimi almamış kişilerin müdahalesine engel olmak
	Üye	Ekip başkanının talimatı doğrultusunda ilk yardımda bulunmak
	Üye	Ekip başkanının talimatı doğrultusunda ilk yardımda bulunmak

Ek 22. Acil Durum İletişim Listesi

ACİL DURUM TELEFONLARI	
İTFAİYE	112
AMBULANS	
POLİS	
JANDARMA	

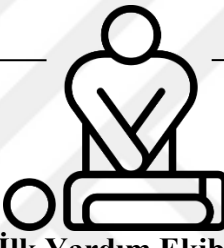
ACİL DURUMDA ARANACAKLAR			
AD SOYAD	GÖREVİ	ADRESİ	DAHİLİ TEL NO
	Bina/Okul Güvenlik		
	MYO/ Fakülte/Yüksekokul Sekreteri		
	Söndürme Ekip Baş1		
	Kurtarma Ekip Baş1		
	Koruma Ekip Baş1		
	İlkyardım Ekip Baş1		

(Bu alana acil durum kaçış krokinizi ekleyiniz.)

Ek 23. Seyyar Yangın Söndürme Cihazı Kontrol Formu

Seyyar Yangın Söndürme Cihazı Kontrol Formu		
Kontrol Yapılan Birim		
Yangın Söndürme Cihazı Numarası	Söndürme Cihazı Türü (Kuru Kimyevi, CO2, Kuru Metal vb.)	Belirlenen Uygunsuzluk (Varsa belirtiniz)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
Kontrol Yapan		Kontrol Tarihi
Ad Soyad	İmza	

Ek 24. Asılabilir Ekip Listesi

ACİL DURUM EKİP LİSTESİ	
<u>Ekip Baş Ad Soyad</u> <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> — <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> Koruma Ekibi	<u>Ekip Baş Ad Soyad</u> <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> — <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> — <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> Kurtarma Ekibi
<u>Ekip Baş Ad Soyad</u> <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> — <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> — <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> Söndürme Ekibi	<u>Ekip Baş Ad Soyad</u> <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> — <u>Ekip Üye Ad Soyad</u> İlk Yardım Ekibi
TÜM ACİL DURUMLAR İÇİN ARANMASI GEREKEN NUMARA 112	
Onay	
Birim İş Güvenliği Uzmanı Ad Soyad	İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinatör Ad Soyad

Ek 25. Eğitim Tutanağı Form Örneği

(Üniversite logonuzu buraya ekleyiniz)	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİM TUTANAĞI	
Eğitim verilen üniversite/birim bilgileri		
Üniversitenin adı		
Birim adı		
Adresi		
SGK Sicil No		
Eğitim ile ilgili bilgiler		
Eğitim veren/lerin Adı Soyadı		
Eğitim veren/lerin görevleri		
Eğitim süresi		
Eğitim yeri		
Eğitim başlangıç ve bitiş saati		
Eğitim şekli	(Uzaktan/Örgün)	
Eğitim katılımcı bilgileri		
Ad Soyad		
Birimdeki Görev Ünvanı	(Akademisyen/İdari personel/ Teknik personel ve diğerleri)	
Eğitim sonucu	Başarılı /Başarısız	
“Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” hükümleri gereğince yukarıda bilgileri belirtilen birimde adı geçen çalışana aşağıda belirtilen konuları kapsayacak şekilde iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri verilmiş ve çalışan personelin iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olduğu ölçme değerlendirmeler sonucu anlaşılmıştır. Adı geçen personel eğitimlerini başarıyla tamamlayarak bu belgeyi almaya hak kazanmıştır. Eğitim sonucunda bu belge düzenlenerek birim personel şefine çalışana ait özlük dosyasına koyulmak üzere elden teslim edilmiştir. EĞİTİM KONULARI 1. a) b) c) ç)		
Eğitim Alan Personelin Adı Soyadı İmza	Eğitimi Veren Adı Soyadı İmza	Birim İş Sağlığı ve Güvenliği Alt Kurul İşveren Vekili Adı Soyadı İmza

Ek 26. Eğitim katılımcı tutanağı

(Üniversite logonuzu buraya ekleyiniz)	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİM KATILIM FORMU				
Üniversite adı					
Eğitim verilen birim adı					
EĞİTİMİN KONULARI					
1. a) b) c) ç)					
Eğitimin tarihi / süresi					
Eğitimi veren(ler)					
Eğitim yeri					
KATILIMCILAR					
No	Akademik Personel Ad Soyad	İmza	No	İdari Personel Ad Soyad	İmza
1			1		
2			2		
3			3		
4			4		
5			5		
6			6		
7			7		
8			8		
9			9		
10			10		

Ek 27. İş Kazası Tutanak Formu

(Üniversite logonuzu buraya ekleyiniz)	T.C. ÜNİVERSİTESİ MYO/FAKÜLTESİ/YÜKSEKOKULU							
İŞ KAZASI TUTANAĞI								
1. Kazalı Hakkında Bilgiler								
Kazalının Adı Soyadı								
Kazalı İşvereni (Asıl işveren/Alt işveren)								
2. Kaza Bilgileri								
Kaza tarihi				Kaza Saati				
Kaza geçirilen yer/Birim/Alan								
Kazanın geçirildiği yerin bağlı olduğu alt kurul								
3. Kaza Öyküsü								
Şahit göre kazanın meydana geliş süreci:								
Şahit göre kazanın meydana geliş süreci:								
Kaza Sonrası Kazalının Durumu								
Kaza günü çalıştı	Kaza günü çalışmadı	Hastanede tedavi, iş günü kaybı yok	2 gün çalışmadı	3 gün çalışmadı	4 gün çalışmadı	5 gün ve üzeri çalışmadı	Ölüm	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
* SGK İş Kazası İstatistiklerinde yer alan başlıklara göre düzenlenmiştir.								
Kazanın Vücutta Yarattığı Etkinin Yeri (Yaranın Vücuttaki Yeri)								
Yaranın vücuttaki yeri belli değil	Kafada meydana gelen bilinmeyen alan	Boyun; boyundaki omurilik ve omur dahil	Sırt; sırttaki omurilik ve omur dahil	Gövde ve organlar; bilinmeyen alanlar	Kollar; bilinmeyen alanlar	Bacaklar; bilinmeyen alanlar	Tüm beden ve çeşitli bölgeler; belirlenmemiş alanlar	Vücudun yaralanmış diğer bölgelerinden yukarıda bilinmeyen alanlar
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
*SGK İş Kazası İstatistiklerinde yer alan başlıklara göre düzenlenmiştir.								

Kazaya Neden Olan Etmenler ve Koşullar			
Kaza meydana geldiği sırada çalışan;	İşe giriş ya da çıkış yapmaktaydı ☐	İşini yürütmekteydi ☐	Fazla mesai veya planlanmamış iş yapmaktaydı ☐
Kazaya Neden Olan Güvensiz Durumlar			
☐ Yetersiz güvenlik önlemi	☐ Yetersiz aydınlatma	☐ Yanlış çalışma alanı düzeni	
☐ Gerekli KKD eksikliği	☐ Arızalı alet veya makine	☐ Arızalı güvenlik cihazı	
☐ Uygun olmayan kıyafet	☐ Yetersiz havalandırma	☐ Eksik güvenlik uzmanı	
☐ Düzgün olmayan yürüme yüzeyi	☐ Güvenlik önleminin olmaması	☐ Koruması olmayan tehlike (ekipman, makine vb.)	
☐ Eğitim eksikliği (Ayrıntılı yazınız)			
Kazaya Neden Olan Güvensiz Hareketler			
☐ Güvenli olmayan hızda çalışma	☐ Yanlış çalışma pozisyonu	☐ Dikkat dağınıklığı ya da şakalaşma	
☐ İş ekipmanının yanlış kullanımı	☐ İşe uygun KKD giyilmemesi	☐ Güvenlik aracının ortadan kaldırılması	
☐ Onay verilen araçların kullanılmaması	☐ İş güvenliği politikası ya da talimatının görmezden gelinmesi	☐ Enerjili Ekipmanların Bakımı	
☐ Arızalı ekipman kullanımı	☐ Yanlış kaldırma tekniği	☐ Koruyucuları çıkarmak	
Yukarıdaki analiz sonucuna göre aşağıda belirtilen (1)ayrıntılar ve (2)alınması gereken önlemler tespit edilmiştir:			
1. Ayrıntılar			
2. Alınması gereken önlemler			
Tutanağı Tutanın;			
Ad Soyad			
Görev			
Tarih			
İmza			

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Serenay ÇALIŞ

ÖĞRENİM DURUMU:

Doktora :2017-2020, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans :2008-2010, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri

Lisans :2005-2008, Uludağ Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri

Ön lisans :2020-2022, Atatürk Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, Acil Durum ve Afet Yönetimi Programı

Ön lisans :2013-2015, Atatürk Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, İş Sağlığı ve Güvenliği Programı

Ön lisans :2015-2017, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü, Sosyal Hizmetler Programı

Ön Lisans :2017-2019, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, Hukuk Bölümü, Adalet Programı

Ön Lisans :2019-2021, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, Veterinerlik Bölümü, Laborant ve Veteriner Sağlık Programı

MESLEKİ DENEYİM:

Çalıştığı Kurum	Unvan	Görev Yaptığı Program	İşe Başlama ve Bitiş Tarihi
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Öğretim Görevlisi	İş Sağlığı ve Güvenliği	23.12.2011-Devam

TEZDEN TÜRETİLEN YAYINLAR, SUNUMLAR:

1	Çalış, Serenay, Büyükkalın, Banu Yeşim (2019). Occupational Health and Safety Management Systems Applications and A System Planning Model, Procedia Computer Science 158 (2019) 1058–1066.
---	--

DİĞER YAYINLAR, SUNUMLAR:

1	Çalış, Serenay, Küçükali, Ufuk Fatih (2019). The Work Safety Culture as a Subculture: The Structure of Work Safety Culture in Turkey, Procedia Computer Science 158 (2019) 546–551.
2	Utlü Zafer, Şahin Serenay (2017). An Investigation of Awareness Level of The Construction Employees on Occupational Safety. Pressacademia (4),

	245-254., Doi:10.17261/Pressacademia.2017.540 (Yayın No: 3582568)
3	Şahin Serenay (2017). A Study on The Perspective of The Students in The Faculty of Engineering and Architecture on Occupational Health and Safety. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi (56), 609-617., Doi: http://Dx.Doi.Org/10.16992/Asos.12865 (Yayın No: 3626252)
4	Şahin Serenay (2017). A Research on Point of View To The Occupational Health And Safety of Students From Different Discipline Areas. IV. International Multidisciplinary Eurasian Congress (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:3575700)
5	Şahin Serenay, Demiralp Mehmet (2017). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İş Güvenliği Uzmanlığını Tercih Etme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma. VI. Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu (Tam Metin Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:3520572)
6	Şahin Serenay, Demir Tülay, Altınbaş Selcen (2017). Kadın İstihdamı ve İş Kazası Oranları: Türkiye. I. Ulusal Kadın Sempozyumu (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)(Yayın No:3807595)
7	Şahin, S.(2016). “Türkiye’de İş Kazalarının ve Meslek Hastalıklarının İstatistiksel Durumu”, I Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu, Sözlü Bildiri, s.2406-2412, Elazığ.
8	Şahin, S. (2013). İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürü Poster Bildiri, VII. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresi, Adana, s.424
9	Şahin, S. (2013). OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sisteminde İnsan Kaynakları Yönetimi’nin Yeri ve Önemi, Akademik Bakış Dergisi. Cilt:38, Sayı. 38. Kırğızistan, S.1-29.
10	Şahin, S. (2014). Engellerin Varlığından Engelsizliğe: Sosyal ve Ekonomik İstihdam.8. Engelsiz Üniversiteler Çalıştayı, Erzurum, s.45-51
11	Çalış Çağdaş, Çalış Serenay, Koçali Kaan, Büyükkakıncı Banu Yeşim (2019). Güvenli ve Sağlıklı İş Yeri Planlamasında Önemli Bir Faktör: Antropometrik Tasarım, Uluslararası Endüstriyel ve Çevresel Toksikoloji Kongresi, Kongre Bildiri Kitabı, S. 88-90, Antalya.
12	Çalış Serenay, Çalış Çağdaş, Koçali Kaan, Büyükkakıncı Banu Yeşim (2019). Antropometrik Verilerin Bilinmesinin İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Önemi, Uluslararası Endüstriyel ve Çevresel Toksikoloji Kongresi, Kongre Bildiri Kitabı, S. 93-97, Antalya.
13	Şahin, S. (2015). “A New Approach Mobbing As A Factor In Occupational Health and Safety”, Asos Journal, Sayı. 9, S.489-505.
14	Şahin, S. (2016). “The Role and Importance of Unions in Occupational Health and Safety”, The Journal of Academic Social Science, Sayı. 27, S. 34-42.
15	Şahin, S. (2016). “Azerbaycan Cumhuriyetinde İstihdam Durumu ve İş Kazaları Oranları”, III. Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Sempozyumu, Cilt. 4 Sayı.1, 431-436, Azerbaycan.
16	Şahin, S. (2016). “Meslek Yüksekokullarının İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Önemi”, V. Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu, S. 544-548, Kosova.
17	Şahin, S. (2015). “Türk Dünyasında Kadın İstihdamı Örnek Kazakistan Cumhuriyeti Modeli”, II International Research Symposium On The Turkic World, Kazakistan.